

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**MÜZİK UYGULAMALARININ 0-6 YAŞ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE ETKİSİ:
EĞİTİM VE KÜLTÜR PERSPEKTİFİNDEN BİR ANALİZ**

Sinan ERDOĞAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜR VE SANAT YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÇİT**

TUNCELİ-2025

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MÜZİK UYGULAMALARININ 0-6 YAŞ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE ETKİSİ:
EĞİTİM VE KÜLTÜR PERSPEKTİFİNDEN BİR ANALİZ

Sinan ERDOĞAN
(230200021)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜR VE SANAT YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÇİT

TUNCELİ-2025

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**MÜZİK UYGULAMALARININ 0-6 YAŞ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE ETKİSİ:
EĞİTİM VE KÜLTÜR PERSPEKTİFİNDEN BİR ANALİZ**

Sinan ERDOĞAN
YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜR VE SANAT YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Bu tez 29/05/2025 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

İmza	İmza	İmza
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÇİT (Munzur Üniversitesi)	Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm HOŞ (Munzur Üniversitesi)	Prof Dr. Bilal ÇOBAN (Fırat Üniversitesi)
DANIŞMAN	ÜYE	ÜYE

Bu tez, Enstitümüz Kültür ve Sanat Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlanmıştır.

Doç. Dr. Nagihan KARAASLAN AYHAN
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak göstermeden kullanım, 5846 SAYILI “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu”ndaki hükümlere tabidir.

29/05/2025

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza
Sinan ERDOĞAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÇİT

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında akademik rehberliği, bilgeliği ve yol gösterici tutumuyla sürecimi daha verimli hale getiren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Uğur Çit'e şükranlarımı sunarım. Değerli katkıları ve yapıcı eleştirileri, çalışmamın sağlam temellere oturmasını sağladı.

Ayrıca, sürece katkı sağlayan herkese ve özellikle her zaman yanımda olup desteğini esirgemeyen aileme içtenlikle teşekkür ederim.

Sinan ERDOĞAN
TUNCELİ-2025

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	I
TEŞEKKÜR.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
RESİMLER LİSTESİ	V
KISALTMALAR LİSTESİ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.2. Problem Durumu.....	3
1.3. Alt Problemler.....	4
1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	6
1.6. Araştırmanın Yapısı.....	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Müzik.....	8
2.2. Müzik Kavramı ve İnsan Hayatındaki Rolü	11
2.3. Müzik ve Mitolojik Anlatılar.....	14
2.4. Müzik Eğitimi ve Türleri.....	18
2.4.1. Şan eğitimi.....	22
2.4.2. Yaylı çalgılar ve eğitimi	23
2.4.3. Üflemeli çalgılar ve eğitimi	25
2.4.4. Vurmalı çalgılar ve eğitimi.....	26
2.4.5. Piyano eğitimi.....	27
2.4.6. Kompozisyon ve orkestra şefliği eğitimi.....	28
2.5. Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi.....	31
2.6. Müzik Eğitimi Yaklaşımları	39
2.7. Çocuğun Gelişiminde Müzik Eğitimi.....	41
2.7.1. Çocuğun gelişiminde müziğin rolü	42
2.7.2. Okul öncesi eğitim programında müziğin yeri	44
2.8. Çocuklarda Gelişim Sürecinde Müzik Eğitiminin Rolü.....	46
2.8.1. Müziğin çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimindeki rolü	47
2.8.2. Müziğin çocukların fiziksel ve psikomotor becerilerine katkısı	48
2.8.3. Müziğin çocukların dil becerileri üzerindeki etkileri	48
2.8.4. Müzik eğitiminin çocuklarda zihinsel süreçleri destekleyici rolü	50
2.8.5. Müziğin bilişsel süreçlere ve konsantrasyona katkıları	53
2.8.6. Müzik eğitiminin çocukların meslek seçimi üzerindeki etkileri	54
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	56
4. YÖNTEM	61
4.1. Araştırmanın Modeli	61
4.2. Evren ve Örneklem.....	61
4.3. Veri Toplama Araçları	62
4.4. Veri Toplama Süreci	62
4.5. Veri Analizi	62
4.6. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği	63
5. BULGULAR VE YORUM.....	64
5.1. Birinci Alt Problem	64

5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular.....	64
5.2. İkinci Alt Problem	65
5.2.1. İkinci alt probleme ilişkin bulgular	65
5.3. Üçüncü Alt Problem	66
5.3.1. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	67
5.4. Dördüncü Alt Problem	68
5.4.1. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular.....	68
5.5. Beşinci Alt Problem	69
5.5.1. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular.....	69
6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	71
7. KAYNAKLAR.....	74

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1. Krzysztof Penderecki'nin "Hiroşima'da Ölenler İçin Ağıt" adlı bestesinden bir bölümün grafik notasyonu.....	10
Resim 2.2. Antik Yunan'da kullanılan bir enstrüman olan lir	20
Resim 2.3. Şan eğitimi dersinden bir görüntü.....	23
Resim 2.4. Gelmiş geçmiş en büyük keman öğreticilerinden Ivan Galamian'ın dünyaca ünlü keman virtüözü Joshua Bell'i eğitirken çekilen bir görüntüsü	24
Resim 2.5. Kompozisyon ve orkestra şefliği eğitimi	30

KISALTMALAR LİSTESİ

GIA	: Gregorian Institute of America
IQ	: Intelligence Quotient
JSTOR	: Journal Storage
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SEL	: Social-Emotional Learning

ÖZET

Bu araştırma, müzik eğitiminin 0-6 yaş grubu çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişimlerine olan etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin, çocukların gelişim süreçlerine katkı sunduğu, bu eğitimin çocukların zihinsel, sosyal ve bedensel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Araştırma, Türkiye ve dünya genelinde yapılan bilimsel çalışmaları derleyerek, bu konuda var olan bulguları analiz etmeyi hedeflemiştir.

Araştırmada kullanılan yöntem, literatür taraması yöntemi olup, farklı ülkelerde yapılan müzik eğitimi ile ilgili araştırmalar incelenmiştir. Müzik eğitiminin, çocukların dikkat, hafıza, problem çözme gibi bilişsel becerilerini geliştirdiği, grup çalışmalarıyla sosyal becerilerinin güçlendiği ve dil gelişimlerine katkı sağladığı literatür bulgularıyla desteklenmiştir. Ayrıca, motor gelişim açısından müzik eğitiminin çocukların ince ve kaba motor becerilerini geliştirmede önemli bir araç olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmanın bulguları, müzik eğitiminin çocukların genel gelişim süreçlerine büyük katkılar sunduğunu göstermektedir. Özellikle bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim üzerinde olumlu etkiler sağlayan müzik eğitiminin, erken çocukluk döneminde daha geniş bir şekilde uygulanması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, Türkiye’de müzik eğitimi uygulamalarının yaygınlaştırılmasının ve bu eğitimin kırsal bölgelerdeki çocuklara erişim sağlamasının önemine değinilmiştir.

Müzik eğitimi, çocukların gelişiminde önemli bir yer tutmakta ve bu eğitimin erken çocukluk döneminde yaygınlaştırılması, çocukların genel gelişim süreçlerine kalıcı katkılar sağlayabilmektedir. Müzik eğitiminin bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim üzerindeki etkileri dikkate alındığında, bu eğitim modelinin daha geniş kitlelere erişim sağlaması büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de müzik eğitimi uygulamalarının yaygınlaştırılması, özellikle kırsal bölgelerde fırsat eşitliğini artırarak çocukların gelişimlerini daha iyi destekleyebilir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, bilişsel gelişim, sosyal-duygusal gelişim, dil gelişimi, motor gelişim

ABSTRACT

The Impact of Music Practices on the Development of Children Aged 0-6: An Analysis from an Educational and Cultural Perspective

This study aims to examine the effects of music education on the cognitive, socio-emotional, language, and motor development of children aged 0-6. It is believed that music education during early childhood contributes positively to children's developmental processes, supporting their mental, social, and physical development. The study analyzes the existing findings by reviewing scientific studies conducted in Turkey and around the world on this topic.

The research methodology is based on a literature review, examining studies related to music education conducted in various countries. The findings from the literature show that music education enhances children's cognitive skills, such as attention, memory, and problem-solving, strengthens their social skills through group activities, and supports their language development. Additionally, music education is observed to be an important tool for improving children's fine and gross motor skills.

The results of the study demonstrate that music education provides significant contributions to children's overall developmental processes. It is emphasized that music education, which has positive effects on cognitive, socio-emotional, language, and motor development, should be more widely implemented during early childhood. Furthermore, the importance of expanding music education practices in Turkey and ensuring that children in rural areas have access to this education is highlighted.

Music education plays a significant role in children's development, and its widespread implementation during early childhood can provide lasting contributions to their overall developmental processes. Considering the impact of music education on cognitive, socio-emotional, language, and motor development, it is crucial to ensure broader access to this educational model. Expanding music education practices in Turkey, particularly in rural areas, could enhance equal opportunities and better support children's development.

Keywords: Music education, cognitive development, socio-emotional development, language development, motor development

1. GİRİŞ

Çocuğun gelişim sürecinde tüm alanlar birbirini etkilemektedir. Özellikle erken çocukluk dönemi, öğrenmenin en yoğun olduğu ve temel becerilerin kazanıldığı kritik bir aşamadır. Bu sürecin verimli geçirilmesi, bireyin gelecekteki yaşantısı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Mertoğlu, 2002; Köksoy ve Taş, 2005).

Erken yaşlardan itibaren müzikle desteklenen çocukların gelişim süreçlerinde daha olumlu ilerlemeler kaydettikleri gözlemlenmiştir. Araştırmalar, erken çocukluk döneminde verilen eğitimin ilerleyen yıllardaki gelişimi doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır (Kraus ve Chandrasekaran, 2010; Aral ve ark., 2015).

Bu dönemde müzik, tekerlemeler ve şarkılar aracılığıyla çocuğun gelişimine katkı sağlamaktadır (Soysal, 2012). Çalışmalar, müzik eğitimi alan çocukların, almayanlara kıyasla okumayı daha hızlı öğrendiğini ve problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, notaları doğru seslendiren çocukların harfleri daha kolay ve doğru şekilde öğrendikleri belirlenmiştir. Erken çocukluk döneminde müzik etkinlikleri, çocuğun keşfetme ve yaratıcılık becerilerini de destekleyici bir rol üstlenmektedir (Gün Duru ve Köse, 2012).

Eser'e (2010) göre, müzik aynı zamanda çocuğun motor becerilerini geliştirmesinde de etkili bir faktördür. Montessori, öğrenmenin temelinde ritmin yer aldığını savunurken, Hannaford (1995) işitme ve görme yoluyla algılanan enerji kalıplarının ritimle başladığını belirtmiştir.

Müziğin temel öğelerinden biri olan ritim, sürecin başlangıcını oluşturmaktadır. Carl Orff (1977), çocuğun el çırpması, zıplaması ve parmak şıklatması gibi hareketlerin ritim etkisiyle ortaya çıkan ve müzikle bağ kurmasını sağlayan doğal tepkiler olduğunu ifade etmektedir. Benzer şekilde Aylaz (2018), ritim ve sesi müziğin oluşumunda ayrılmaz bir bütün olarak değerlendirmektedir.

Erken çocukluk döneminde gerçekleştirilen müzik etkinlikleri içinde yer alan ritim çalışmaları, çocukların büyük ve küçük kaslarının gelişimine katkı sağlarken, motor becerilerinin daha esnek ve koordineli olmasını desteklemektedir (Franklin, 2008).

Gordon (2000), bebeklik döneminde ritim ile dil ve okuma yeterliliği arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ifade etmektedir. Müzik, çocukların sesleri doğru şekilde kullanmalarına ve sözcükleri hatasız telaffuz etmelerine katkı sağlamaktadır.

Dil gelişimi üzerine yapılan eğitim araştırmaları, müzikteki ritim ve ses düzeni gibi unsurların konuşma dilinin öğrenilmesine yardımcı olduğunu ortaya koymuştur (Jakobson ve ark., 2003).

Bu bölümde, müziğin çocukların bilişsel, sosyal, duygusal, motor ve dil gelişimi üzerindeki etkileri ayrı başlıklar halinde ele alınmıştır.

Bunun yanında, müzik eğitimi çocukların motor gelişimi üzerinde de etkili olabilir. Enstrüman çalma, ritim tutma ve dans gibi faaliyetler, çocukların ince ve kaba motor becerilerini geliştirir; el-göz koordinasyonunu artırır ve fiziksel gelişimlerine katkıda bulunur (Aral ve ark., 2006).

Özellikle 0-6 yaş arası çocuklarda müziğin bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim üzerindeki olumlu etkileri literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu etkilerin incelenmesi, erken çocukluk eğitiminde müzik uygulamalarının önemini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır (Yıldız ve Nacakcı, 2016).

Bu araştırma, 0-6 yaş arası çocuklara yönelik müzik uygulamalarının bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Literatürde yer alan teorik ve ampirik çalışmalar ışığında müzik eğitiminin çocuk gelişimindeki çok yönlü etkileri ele alınmıştır. Türkiye'deki mevcut müzik eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi ve bu alandaki eksikliklerin giderilmesi için öneriler sunulmuştur.

Araştırma, hem yerel hem de uluslararası literatürü tarayarak, erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin önemini vurgulamakta ve bu süreçlerin Türkiye'deki eğitim politikaları üzerindeki etkilerini incelemektedir (Yıldız, 2019).

Bu bağlamda, Türkiye'de 0-6 yaş grubu çocuklar için mevcut müzik eğitimi uygulamalarının sunduğu fırsatlar ve bu alandaki eksiklikler detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Müzik eğitimi, çocuk gelişimi üzerinde çok yönlü ve derinlemesine etkiler yaratabilen bir alan olarak uzun süredir eğitimciler ve araştırmacılar tarafından önemsenmektedir. Bu tez, 0-6 yaş grubundaki çocuklar üzerinde müzik eğitiminin bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Erken çocukluk dönemi, bireyin tüm gelişim alanlarında hızlı ve kritik değişimlerin yaşandığı bir dönemdir ve bu dönemde verilen müzik eğitimi, çocuğun

hayatında kalıcı izler bırakabilir.

Araştırmanın temel amacı, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini literatür taraması ve mevcut araştırmalar ışığında ortaya koymaktır. Bu bağlamda, tezde incelenen alt problemler; müzik eğitiminin çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişimlerine ne ölçüde katkıda bulunduğu ve bu katkıların çocukların genel gelişimi üzerindeki uzun vadeli etkileridir. Ayrıca, Türkiye’deki müzik eğitimi uygulamalarının mevcut durumu ve bu alandaki fırsatlar ile zorluklar da detaylı olarak ele alınmıştır.

Bu çalışmanın önemi, müzik eğitiminin çocuk gelişimindeki kritik rolünü vurgulamasından kaynaklanmaktadır. Erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin ihmal edilmesi, çocuğun gelişim potansiyelinin tam olarak gerçekleştirilememesine yol açabilir.

Literatürde yapılan çeşitli çalışmalar, müzik eğitiminin çocukların bilişsel becerilerini geliştirdiğini, dil gelişimini desteklediğini, sosyal ve duygusal gelişime katkıda bulunduğunu ve motor becerileri geliştirdiğini göstermektedir (Doğan ve Tecimer, 2019; Yıldız, 2019). Bu bulgular, müzik eğitiminin sadece sanatsal bir aktivite olarak değil, aynı zamanda çocukların çok yönlü gelişimini destekleyen bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tezde ele alınan alt problemler, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılmasına olanak tanıyacak ve bu alanda yapılacak gelecekteki araştırmalara rehberlik edecektir. Ayrıca, elde edilen bulguların, eğitim politikaları ve uygulamaları üzerinde de önemli etkileri olabileceği düşünülmektedir. Türkiye’de müzik eğitimi alanında yapılan çalışmaların sınırlı olması, bu tezin literatüre önemli bir katkı sağlayacağına işaret etmektedir.

Bu tez çalışması, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki rolünü derinlemesine inceleyerek, bu alandaki bilgi birikimini artırmayı ve eğitimciler, ebeveynler ve politika yapıcılar için yol gösterici olmayı hedeflemektedir.

1.2. Problem Durumu

Müzik, eğitim aracı olarak kabul edilmektedir. Özellikle 0-6 yaş arası çocuklar, bu dönemde hızlı bir gelişim süreci geçirmekte ve bu süreçte müzik eğitiminin bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim üzerindeki katkıları literatürde geniş bir şekilde ele alınmaktadır (Koç, 2006). Ancak, Türkiye’de bu alanda yapılan araştırmaların sınırlı olması, müzik eğitiminin çocuk gelişimine olan etkilerinin yeterince anlaşılmasını engellemektedir.

Araştırmanın Problemi: Erken çocukluk döneminde (0-6 yaş) müzik eğitiminin, çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişimleri üzerindeki etkileri tam olarak nasıl ortaya çıkmaktadır?

Bu problem, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde anlamaya yönelik bir inceleme gerektirmektedir ve çalışma bu doğrultuda yürütülmüştür.

1.3. Alt Problemler

Araştırmanın problemini daha ayrıntılı bir şekilde inceleyebilmek amacıyla, araştırma şu alt problemler etrafında yapılandırılmıştır:

- Birinci Alt Problem: Müzik eğitimi, 0-6 yaş grubundaki çocukların bilişsel gelişimini nasıl etkiler?
- İkinci Alt Problem: Müzik eğitimi, 0-6 yaş grubundaki çocukların sosyal-duygusal gelişimini nasıl destekler?
- Üçüncü Alt Problem: Müzik eğitimi, çocukların dil gelişimine nasıl katkıda bulunur?
- Dördüncü Alt Problem: Müzik eğitimi, çocukların motor gelişimi üzerinde nasıl bir etki yaratır?
- Beşinci Alt Problem: Türkiye’de 0-6 yaş grubu çocuklar için müzik eğitimi uygulamaları ne tür fırsatlar sunmaktadır?

Bu alt problemlerin incelenmesi, müzik eğitiminin çocukların farklı gelişim alanlarındaki rolünü daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi sağlamıştır.

1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu tez çalışması, müzik eğitiminin 0-6 yaş grubundaki çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişimi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Tezin kapsamı, literatürde yer alan teorik ve ampirik çalışmalar ışığında müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki çok yönlü etkilerini ele almakta ve Türkiye'deki mevcut müzik eğitimi uygulamalarının bu etkilerle olan ilişkisini değerlendirmektedir. Bu bağlamda, tez çalışması hem yerel hem de uluslararası literatürü tarayarak, erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin önemine dair kapsamlı bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir.

Tezin kapsamı, 0-6 yaş grubu çocuklar üzerinde yoğunlaşmakta olup, bu yaş grubunda müzik eğitiminin bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor gelişim üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemektedir. Araştırmanın odak noktası, bu yaş grubundaki çocukların gelişim süreçlerine müzik eğitimi yoluyla nasıl katkıda bulunulabileceği ve bu süreçlerin uzun vadeli etkileridir. Tez, aynı zamanda Türkiye'deki müzik eğitimi uygulamalarını ve bu uygulamaların erken çocukluk döneminde nasıl bir etki yarattığını anlamayı hedeflemektedir.

Ancak, bu çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Öncelikle, tezde ele alınan bulgular, literatürde mevcut olan çalışmalarla sınırlıdır ve bu çalışmaların çoğu, batı ülkelerinde yapılmış olup, Türkiye bağlamında doğrudan uygulanabilirliği tartışmalı olabilir (Aral ve ark., 2006).

Ayrıca, tezde incelenen çalışmaların büyük bir kısmı, belirli bir dönem ve coğrafi bölge ile sınırlıdır, bu nedenle genel sonuçlar çıkarırken bu sınırlılıkların dikkate alınması gerekmektedir.

Bir diğer sınırlılık ise, çalışmanın derleme niteliğinde olması nedeniyle, deneysel veya uygulamalı verilerin doğrudan kullanılmamış olmasıdır. Bu durum, çalışmanın sonuçlarının genelleştirilebilirliğini sınırlayabilir. Ayrıca, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini değerlendirmek için kullanılan literatürün büyük bir kısmı, sadece kısa vadeli etkileri inceleyen çalışmalara dayanmaktadır. Bu da, müzik eğitiminin uzun vadeli etkilerini tam olarak ortaya koymakta zorlanmalara yol açabilir.

Bu sınırlılıkların yanı sıra, çalışmada kullanılan kaynakların çoğunluğu akademik yayınlar, tezler ve makalelerden oluşmakta olup, saha çalışmaları veya gözlemsel veriler gibi daha geniş bir veri seti ile desteklenmemiştir. Bu durum, çalışmanın sonuçlarının geçerliliğini ve güvenilirliğini sınırlayabilir.

Bu çalışma, mevcut literatürü tarayarak müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele almakta, ancak çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda, bulguların genelleştirilmesi konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

Bu sınırlılıkların farkında olarak, araştırmanın bulguları, Türkiye'deki müzik eğitimi uygulamalarının geliştirilmesi ve çocuk gelişimi üzerindeki etkilerinin artırılması için önerilerde bulunmak amacıyla kullanılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

Bu tez çalışmasında, belirli sayıltılar (varsayımlar) temel alınarak araştırma yürütülmektedir. Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği açısından bu sayıltıların doğru kabul edilmesi önemlidir. Aşağıda, araştırma sürecinde dikkate alınan temel sayıltılar listelenmiştir:

Müzik Eğitiminin Etkisi: Araştırmada, müzik eğitiminin 0-6 yaş grubundaki çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişimlerine doğrudan etkisi olduğu varsayılmaktadır. Bu sayıltı, literatürde yer alan çalışmalar ve önceki araştırma bulgularına dayanmaktadır. Bu etki, müzik eğitimi ile ilgili müdahalelerin çocuğun gelişim süreçleri üzerinde anlamlı değişikliklere yol açacağına inanılmaktadır.

Araştırma Kaynaklarının Güvenilirliği: Tezde kullanılan literatür ve kaynakların, geçerli ve güvenilir bilgi sağladığı varsayılmaktadır. Araştırma bulguları ve sonuçları, mevcut literatürde yer alan güvenilir kaynaklara dayandırılmıştır. Kaynakların bilimsel standartlara uygun olarak incelendiği ve sonuçların bu standartlara göre değerlendirildiği kabul edilmektedir.

Kültürel Bağlamın Etkisi: Araştırmada, Türkiye'deki müzik eğitimi uygulamalarının, Türkiye'nin kültürel ve sosyolojik bağlamında değerlendirildiği varsayılmaktadır. Bu sayıltı, müzik eğitiminin etkilerinin kültürel farklılıklar nedeniyle değişebileceğini ve Türkiye'deki uygulamaların bu kültürel bağlam içerisinde anlamlı olacağını kabul eder .

Verilerin Doğru Temsil Edilmesi: Araştırmada kullanılan kaynakların, 0-6 yaş grubu çocukların gelişim süreçlerini doğru ve tarafsız bir şekilde temsil ettiği varsayılmaktadır. Bu varsayım, müzik eğitimi ile ilgili yapılan araştırmaların metodolojik açıdan sağlam olduğu ve elde edilen sonuçların güvenilir olduğu kabul edilerek yapılmaktadır.

Evrensel Geçerlilik: Araştırmada, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerinin genel olarak evrensel geçerliliği olduğu varsayılmaktadır. Yani, araştırma bulgularının, farklı kültürler ve coğrafyalar için de geçerli olabileceği düşünülmektedir. Ancak bu sayıltı, araştırmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurularak dikkatli bir şekilde ele alınmalıdır.

Bu sayıltılar, araştırmanın temelini oluşturmakta ve çalışmanın güvenilirliğini artırmak için önem taşımaktadır. Araştırma sürecinde bu sayıltıların doğruluğunun kabul edilmesi, elde edilen bulguların geçerliliği ve yorumlanması açısından kritik öneme sahiptir.

1.6. Araştırmanın Yapısı

Bu tez, müzik eğitiminin 0-6 yaş grubundaki çocukların gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyen kapsamlı bir araştırma olarak yapılandırılmıştır. Tez, her biri araştırmanın farklı bir yönünü ele alan altı ana bölümden oluşmaktadır:

- Giriş: İlk bölüm, araştırmanın genel çerçevesini sunmaktadır. Bu bölümde, tezin amacı, önemi, problem durumu, alt problemler, kapsam ve sınırlılıklar, ve araştırmanın sayıltıları ele alınmıştır. Giriş bölümü, okuyucuya araştırmanın genel bağlamı hakkında bilgi vererek, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde nelerin ele alınacağını net bir şekilde ortaya koyar.

- Kavramsal Çerçeve: Bu bölümde, müzik eğitimi ve çocuk gelişimi ile ilgili teorik yaklaşımlar ve literatürdeki ana akımlar ele alınmaktadır. Müzik eğitiminin bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim üzerindeki etkileri, mevcut literatürde yer alan bulgular ışığında tartışılmıştır. Kavramsal çerçeve, araştırmanın temelini oluşturan teorik bilgiye dayalı olarak yapılandırılmıştır.

- Yöntem: Üçüncü bölüm, araştırmanın nasıl yürütüldüğüne dair ayrıntılı bilgi sunar. Araştırmanın modeli, veri toplama yöntemleri, örneklem, veri analizi teknikleri ve araştırma sürecindeki etik kurallar bu bölümde ele alınmaktadır. Yöntem bölümü, araştırmanın bilimsel geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır.

- Bulgular: Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Bulgular, alt problemler çerçevesinde sistematik olarak ele alınmış ve müzik eğitiminin 0-6 yaş grubu çocuklar üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, bulguların mevcut literatürle karşılaştırılması yapılmıştır.

- Sonuç ve Öneriler: Beşinci bölüm, araştırmanın genel sonuçlarını özetler ve bu sonuçların ışığında önerilerde bulunur. Müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri değerlendirilerek, eğitim politikaları ve uygulamaları için öneriler sunulmuştur. Bu bölüm, aynı zamanda, gelecekte yapılacak araştırmalar için de önerilerde bulunur.

- Kaynaklar: Tezin sonunda, çalışmada kullanılan tüm kaynakların detaylı bir listesi sunulmuştur. Bu bölüm, tezin bilimsel temellerini oluşturan literatüre erişim sağlayarak, araştırmanın akademik doğruluğunu ve güvenilirliğini destekler.

Bu yapı, araştırmanın sistematik ve anlaşılır sunulmasını sağlayarak okuyucunun bölümler arasındaki bağlantıları kavramasına yardımcı olur. Her bölüm, müzik eğitiminin 0-6 yaş grubu çocukların gelişimine etkisini kapsamlı şekilde incelemeyi amaçlamaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müzik

Müzik, duygu ve düşüncelerin sesler aracılığıyla dışa vurumu olup, seslerin uyum ve uyumsuzluğunu inceleyen bir bilim dalı olarak görülmektedir. İşitme duyusuyla algılanan seslerin beyinde sezgisel olarak yorumlanmasıyla ortaya çıkan müzik, teknolojinin gelişimiyle birlikte insan yaşamında önemli bir yer edinmiştir (Kaygısız, 2004).

Zihin, doğası gereği nesneleri, olayları ve sözcükleri belli bir sistem içinde organize etme ihtiyacı duyar. Algılanan bilgileri daha kolay anlamlandırabilmek adına belirli bir düzen içinde işlemeye yönelir (Kaygısız, 2004).

Öğrenme süreci de benzer şekilde, karmaşık nesneler veya kavramlar arasında anlamlı bağlantılar kurarak bunları bütünleştirme esasına dayanmaktadır. Müziğin zihinsel algılanışı da bu süreçle benzerlik göstermektedir. İnsan beyni tarafından işlenen ritmik ve uyumlu sesler, estetik bir haz veya anlamlı bir duyguya dönüşmektedir. Ancak müziğin yalnızca düzenli seslerden ibaret olmadığı, tarihsel süreç içinde önemli bir teorik birikim kazandığı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Sanatsal kaygılarla ortaya konulan müzik, aynı zamanda felsefe, edebiyat ve bilim gibi birçok disiplinden beslenmekte ve bu alanlarla etkileşim içinde özgün bir biçimde yorumlanmaktadır (Kırıçoğlu, 2002).

Müziğin, dans gibi en eski sanat dallarından biri olduğu düşünülse de, bu varsayımı doğrulayan kesin arkeolojik kanıtlara ulaşılamamıştır. Eski uygarlıklarda müziğin kullanıldığına dair genel bir kabul söz konusu olsa da, o dönemlere ait müzikle ilgili yazılı belgeler günümüze ulaşmamıştır (Kırıçoğlu, 2002).

Bu dönemde müziğin, nota veya belirli bir simgesel sistem olmadan icra edildiği öne sürülmektedir. M.Ö. 4000 yılına ait bulunan kayıtlar ve belgeler, bilinen en eski müzik formlarından birinin Çin müziği olduğunu ortaya koymaktadır.

Çin müziği, öncelikle çevresindeki ülkelere yayılmış, ardından Hindistan aracılığıyla Mısır ve Akdeniz'e ulaşmış, oradan da Avrupa'ya taşınmıştır. Her bölgenin müziği, içinde bulunduğu kültürel yapının izlerini taşımış ve bu özellikler günümüze kadar korunarak varlığını sürdürmüştür (Kaygısız, 2004).

Daha önce ele alınan bazı sanat dallarında olduğu gibi, müziğin gelişiminde de din önemli bir rol oynamıştır. Ortaçağ Hristiyan dünyasında müzik, başlangıçta “tanrının sesi”

olarak kabul edilerek yalnızca tek sesli biçimde icra edilmiştir. Ağırlıklı olarak dinsel törenlerde kullanılan müzik, uzun bir süre boyunca inanç sisteminin etkisi altında kalmış ve ibadet amacıyla değerlendirilmiştir.

Bu dönemde papazlar, çalgı müziğinin kiliseye girmesini yasaklamış ve müziğin yalnızca insan sesiyle icra edilmesine izin vermiştir (Kırıçoğlu, 2002).

Günümüzde hala önemini koruyan ve gelecekte de etkisini sürdüreceği düşünülen Barok dönem bestecilerinin büyük bir kısmı, kiliseye hizmet eden din adamları arasından çıkmıştır (Kırıçoğlu, 2002).

Ortaçağ'daki katı müzik anlayışının aşılması uzun bir süreç almıştır. 1000-1150 yılları arasında gelişmeye başlayan çok sesli müzik, Rönesans döneminde zirveye ulaşmış; bu süreçten sonra teorik çalışmalar, çalgı icrası ve insan sesi kullanımı açısından önemli ilerlemeler kaydedilmiştir (Kırıçoğlu, 2002).

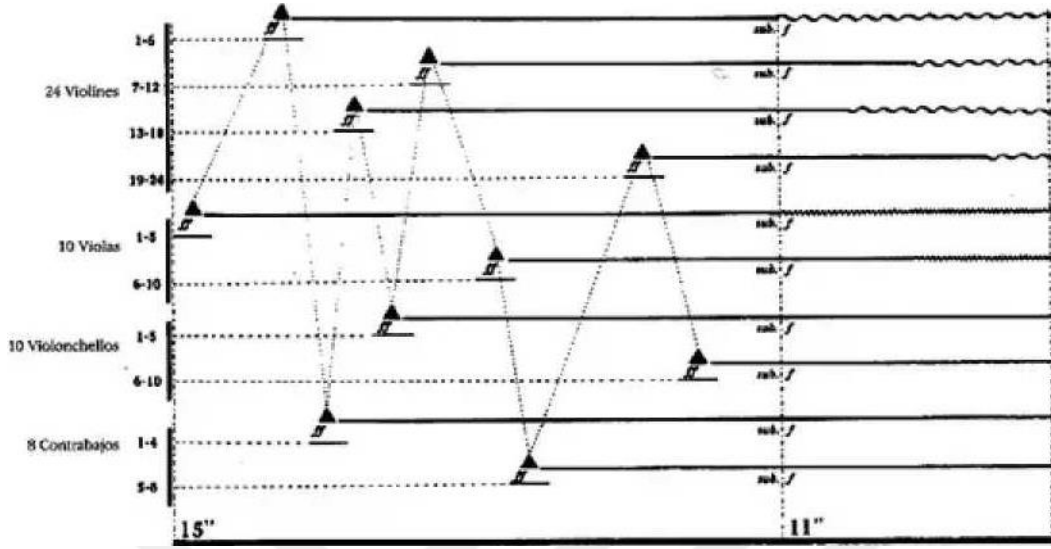
Müzik, tarih boyunca sanat ve bilim dallarındaki gelişmelerden etkilenmiştir. Bilimsel çalışmalar ve elde edilen bulgular, toplumsal değişimlere yol açan düşünce akımlarıyla müziğe yansımış; matematik, fizik ve mimarideki yenilikler müziğin biçim değişikliklerine uğramasına neden olmuştur (Kırıçoğlu, 2002).

Yakın döneme kadar müzik, yalnızca “birbiriyle uyumlu seslerin” üretildiği bir alan olarak kabul edilmekteydi. Ancak, 19. yüzyılın sonlarına doğru müziğin yapısında köklü bir dönüşüm yaşanmıştır. Bu değişimin öncülerinden biri, Avusturyalı besteci Arnold Schönberg olmuştur. 1874-1951 yılları arasında yaşayan Schönberg, o zamana kadar süregelen tonal müzik kurallarını yıkarak, "12 ton besteleme tekniği" ile atonal müziği ortaya koymuştur. Ona göre müzik, yalnızca estetik açıdan güzel ve uyumlu olanı değil, aynı zamanda rahatsız edici ve çarpıcı unsurları da barındırabilmelidir.

Örneğin, savaş konulu bir müzik, tonal müziğin hakim anlayışıyla bestelendiğinde, ne kadar yıkıcı bir etki yaratırsa yaratsın, notalar belirli bir ahenk oluşturacak şekilde düzenlenir (Franklin, 2008).

Savaşı birebir deneyimleyen bir kişinin zihninde beliren en baskın his, düzensizlik ve korkudur. Eğer savaş müzik yoluyla anlatılacaksa, o müziğin de bu karmaşa ve korku atmosferini yansıtan seslerle şekillenmesi gerekir. Bu nedenle müzik, yalnızca uyumlu ve estetik sesleri değil, aynı zamanda sert ve rahatsız edici unsurları da içerebilir. Bu anlayışın en çarpıcı örneklerinden biri, Polonyalı besteci Krzysztof Penderecki'nin 1933 doğumlu olarak bilinen Hiroşima'da Ölenler İçin Ağıt adlı eseridir. Bu beste, savaşın dehşet verici yönlerini sesler aracılığıyla etkileyici bir şekilde aktarabilen önemli bir atonal müzik örneği

olarak kabul edilmektedir.

Resim 2.1. Krzysztof Penderecki'nin "Hiroşima'da Ölenler İçin Ağıt" adlı bestesinden bir bölümün grafik notasyonu (URL-1, 2024).

Arnold Schönberg'in geliştirdiği 12 ton besteleme tekniğinin temel prensibi, müzikte herhangi bir sesin baskın hale gelmesini engellemektir. Örneğin, tonal müzikte Re Majör bir beste, Re sesi etrafında şekillenir ve bu durum eserin duygusal etkisini belirli bir sesin hakimiyetiyle sınırlandırır.

12 ton besteleme tekniğinde ise müziğin başlangıcında tüm temel notalar tekrara düşmeyecek şekilde kullanılır ve bestenin ilerleyen bölümlerinde herhangi bir nota ya da sesin egemenliği önlenir. Bu yaklaşım, doğanın ve yaşamın kendiliğinden oluşan atonal seslerini yansıtmayı amaçlamaktadır (Aral ve ark., 2006).

Schönberg ve başlattığı bu akıma değinilmesinin temel nedeni, atonal müziğin günümüzde en yaygın kullanılan müzik türlerinden biri haline gelmiş olmasıdır (popüler kültür müziği bu kapsamın dışındadır). Türkiye'de belirgin bir gelişim göstermemiş olsa da, atonal müzik dünya çapında geniş kitleler tarafından icra edilmekte ve tonal müzikten giderek uzaklaşmaktadır (Aral ve ark., 2006).

Bununla birlikte konusunu matematikten alan "fraktal müzik", sadece teknoloji kullanılarak yapılan "elektronik müzik" ya da yalınlık felsefesi güden "minimal müzik" gibi birçok müzikal yaklaşım ve akım geliştirilmeye devam edilmektedir (Aral ve ark., 2006).

2.2. Müzik Kavramı ve İnsan Hayatındaki Rolü

Müzik, ses bileşimleriyle insan ruhunda heyecan uyandıran, duygu ve düşünceleri ifade eden evrensel bir sanat dalıdır. Bu sanatın ortaya çıkışı, doğrudan insanın varlığına ve yaratıcılığına bağlıdır.

Tarih boyunca insan yaşamıyla birlikte gelişen müzik, en eski sanat dallarından biri olarak kabul edilmektedir. Genel anlamda müzik, “seslerle düşünme, yaşamı algılama ve geliştirme sanatı” olarak tanımlanabilir (Selanik, 1996).

İnsanoğlu, varoluşundan itibaren ruhundaki korku, sevinç, hüznün, inanç ve cesareti müzik yoluyla dışa vurmuştur. Bu anlamda müzik, yalnızca bir sanat dalı olmanın ötesinde, aynı zamanda insan düşüncesinin ve duygularının bir yansımasıdır (Selanik, 1996).

Bununla birlikte, müzik yalnızca bireysel bir ifade biçimi değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel yapının bir parçasıdır. İçinde doğduğu çağın dünya görüşü ve sosyal yapısıyla şekillenir; bu nedenle yalnızca sınırsız bir hayal gücü ya da eğlence aracı olarak görülmemelidir (Dönmez, 2015).

İlk insanlar, doğadaki yalnızlıklarını gidermek ve çevreye karşı kendilerini ifade etmek için seslerini kullanmışlardır. Önceleri mırıldanarak, daha sonra ise çığlık atarak korkularını yenmeye çalışmışlardır.

Zaman içinde bu doğal sesler, daha kontrollü bir hal alarak melodilere dönüşmüş ve insanların ruh hallerine göre farklı ezgilerle şekillenmiştir (İlyasoğlu, 2013). Ayrıca, avcılık yaparken hayvanları kendilerine çekmek veya birbirleriyle haberleşmek amacıyla da çeşitli seslerden yararlandıkları düşünülmektedir (Dönmez, 2015).

İlk insan toplulukları, doğa olaylarını tanrıların iyiliği ya da öfkesi olarak yorumlamış ve onları memnun etmenin yollarını aramıştır. Bu süreçte yaşam, din, tapınma, korku, büyü ve ezgiler iç içe geçmiştir (Selanik, 1996).

Öte yandan, beşeri müzik öğelerinin herhangi bir yasa ya da kural olmaksızın toplumun geleneklerinden mi doğduğu, yoksa sesin doğal özelliklerine mi dayandığı konusu uzun süredir tartışılmaktadır. Ancak müziğin yalnızca tek bir kaynaktan türediğini düşünmek mümkün değildir. Müzik, bir ekmek metaforuyla ele alındığında, duygu ve fiziksel unsurların birlikte yoğrulup ortaya çıktığı bir oluşum olarak değerlendirilebilir.

Toplum yapısı geliştikçe, bireylerin karşı cinsin dikkatini çekmek, savaşta motivasyonu artırmak ya da bebekleri uyutmak gibi çeşitli amaçlarla farklı müzik türleri ortaya çıkardıkları görülmektedir. Seslerin, bedenin farklı bölümlerindeki gerilimler sonucu

oluştugu ve bu gerilimlerin, üretilen seslerin etkileyiciliği ile doğrudan bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır. Elbette, bir toplumun savaş meydanında kullandığı çığlıkların, başka bir toplum tarafından ninni olarak benimsenmesi mümkün değildir.

Toplumlar, farklı coğrafyalarda bulunsalar dahi benzer seslere karşı ortak tepkiler vermiştir. Bu durum, müziğin evrensel bir dil olduğunun kanıtı olarak değerlendirilmektedir. İnsanlığın duyduğu ilk müzik, doğanın kendisinden gelen sesler olmuştur; rüzgarın esintisi, suyun akışı, gök gürültüsü ve kuş cıvıltıları bu doğal armoninin parçalarıdır. Bu nedenle insan, doğayla bütünleşmiş ve müzikle iç içe bir yaşam sürmüştür.

Doğadaki her olay belirli bir ölçü ve düzen içinde gerçekleşmektedir. İnsan, kendi bedeninin de ritimlerle uyum içinde olduğunu fark etmiş, bu ritimleri doğadaki kuş ve hayvan sesleriyle birleştirerek güç kazanmayı amaçlamıştır (Kaygısız, 2017).

Doğayla kurulan bu bağlantı zamanla müziğin temelini oluşturmuş, insanın doğaya karşı duyduğu özlem müziğin gelişiminde etkili olmuştur. Gece olduğunda kuş seslerinin kesilmesi ve suyun durulması, insanda bu sesleri yeniden yaratma arayışına yol açmıştır. Bu arayış, ilk müzik aletlerinin doğuşunu da beraberinde getirmiştir.

İnsan, bedenini bir enstrüman olarak kullanarak ses üretmiş, elleri, ayakları ve sesiyle ritimler oluşturmuştur. Daha sonra ise çeşitli nesnelerden ses çıkararak müziğe farklı boyutlar kazandırmıştır (Doğan, 2006).

Antik Yunan düşünürü Platon, müziği “Acılar içindeki insana tanrıların armağanı” olarak tanımlamıştır. Bu anlayışa dayanarak, müzik kelimesinin Apollon ve diğer tanrılarla ilişkilendirilen “mosikeh” sözcüğünden türediği düşünülmektedir. Bilim dünyasında ise müzik sözcüğünün kökeninin, Antik Yunan’da yaşamış şair Pindarus’un (M.Ö. 522-M.Ö. 438) lirik bir eserinde adı geçen “Mousa”lardan geldiği görüşü yaygındır (Doğan, 2006).

“Mousa” kelimesinin Yunanca kökeni “men” olup, akıl, düşünce ve yaratıcılık kavramlarını içermektedir. Müziğin, yaratıcı gücü nedeniyle bu kavramla ilişkilendirildiği bilinmektedir. Yunan mitolojisine göre Zeus’un kızları olarak bilinen dokuz peri kızı “Mousa” olarak adlandırılmış ve Antik Yunanlılar, onların ezgileriyle dünyadaki uyumu ve güzelliği düzenlediğine inanmışlardır (Sariboğa, 2017).

Bu sebeple bugün bile birçok dilde kullanılan “müzik” kelimesinin bu peri kızlarına verilen isimden geldiği düşünülmektedir. Pindarus’un şiiri şu şekildedir:

*“Dokuz eş yürekli kızdır bunlar Ezgiler söylemektir bütün işleri...
Musa’lar, dokuz tanrısal kızı ulu Zeus’un:
Klio, Euterpe, Thalia, Melpomene, Terpsikhore, Erato, Polhymnia, Urania Ve hepsinin başı sayılan
Kalliope...
İşte budur Musa’ların insanlara verdiği,*

Musa'lardan ve okçu Apollon'dangelir Yeryüzündeki ozanlar ve çalgıcılar." (Erhat, 1972).

Müzik sözcüğünün dilimize, Fransızca musique teriminin okunuşundan geçtiği kabul edilmektedir. Fransızcaya ise, Yunanca Mus veya Musa sözcüğüne, Latin dillerinde aidiyet bildiren -ique ekinin eklenmesiyle girdiği düşünülmektedir. Yunan mitolojisinde Mus, ağaçlar üzerinde yaşayan, yarı kuş yarı insan biçiminde tasvir edilen, güzel sesiyle insanları büyüleyen bir tanrıçadır. Bugün kullandığımız "müzik" kelimesinin kökeni de bu mitolojik figüre dayanmaktadır.

Türkçede kullanılan bir diğer terim olan musiki, köken olarak Yunanca Mousiké Tekhné ifadesinden türemiştir ve Arap dünyasında kullanılan şekliyle dilimize geçmiştir (Sariboğa, 2017).

Müzik aynı zamanda güçlü bir iletişim aracıdır. Örneğin, bir müzik türü olarak bilinen ninni, anne ile bebek arasındaki bağı güçlendiren önemli bir unsurdur. Bu geleneksel ezgiler, hem yatıştırıcı hem de güven veren bir işlev üstlenmektedir. Müziğin, doğaüstü güçlerle iletişim kurmak amacıyla da kullanıldığı görülmektedir. Farklı kuşaklar, kimliklerini müzik aracılığıyla ifade eder; yaşlı nesiller daha geleneksel ezgilere bağlı kalırken, genç kuşaklar çağdaş müzik akımlarını benimser.

Bununla birlikte, müzik yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir anlatım biçimi olarak da önem taşımaktadır. Bir toplumun müziği, onun kültürel yapısını, tarihsel geçmişini ve değerlerini yansıtan bir unsurdur. Melodik kıvrımlar, ritmik yapılar ve ses aralıkları, o topluma özgü anlatıları içinde barındırır.

Toplumların müziği dikkatle incelendiğinde, geçmişin sevinçleri, hüznüleri ve mücadeleleri melodilere yansıtılmış olarak görülebilir. Bu nedenle müzik, toplumsal hafızanın bir taşıyıcısı olup, melodik bir tarih anlatısı niteliği taşımaktadır (Odabaşı, 2006).

Çinli filozof Konfüçyüs, müziğin bireyler ve toplum üzerindeki etkisini şu şekilde tanımlamaktadır: *"Bir milletin mutlu ve ahlaklı bir şekilde idare edilip edilmediğini anlamak isterseniz o memleketin müziğini dinleyiniz. Müzik devlet kurar, devlet yıkar."* (Sönmez, 2008).

İnsanoğlu müzikle yalnızca iletişim kurmakla kalmamış, aynı zamanda onu tedavi edici bir araç olarak da kullanmıştır. Tarih boyunca insanlar, müziğin yalnızca ruhu besleyen bir sanat dalı olmanın ötesinde, sağlık ve iyilik hali üzerinde de etkili olabileceğine inanmışlardır. Müziğin, bireyin ruh halini değiştiren, psikolojik ve fizyolojik etkiler yaratan bir güce sahip olduğu düşünülmüş, bu nedenle çeşitli hastalıkların tedavisinde bir destek aracı olarak kullanılmıştır.

İlk çağlardan itibaren insanlık, hastalıkları iyileştirmek için farklı yöntemler geliştirmiştir. İnançlar ve deneyimlerle şekillenen bu süreçte, müziğin de hastalıkların tedavisinde kullanılabileceği fikri ortaya çıkmıştır. Böylece, müzikle terapi anlayışı gelişmiş ve çeşitli kültürlerde uygulanmaya başlanmıştır (Altınölçek, 2004).

İnsan yaşantısındaki değişimler, hareketlerin ritmik bir yapıya bürünmesine ve müziğin çeşitlenmesine olanak sağlamıştır. Zamanla müziğin yapısında da değişimler meydana gelmiş, form ve içerik açısından daha sistemli bir hal almıştır. Bunun yanı sıra, insanın doğa üzerindeki hakimiyeti arttıkça toplumsal yapı da farklılaşmıştır. Ateşin keşfi, çanak çömlek yapımı, tekerleğin icadı gibi gelişmeler insan hayatına yeni boyutlar kazandırmış, bu da farklı alanlarda uzmanlaşmayı ve iş bölümünü zorunlu hale getirmiştir.

Bu süreçte müzik de bir zanaata dönüşmüş, profesyonel müzisyenler ortaya çıkmıştır. Toplum içinde müziği icra edenler ile onu dinleyenler arasındaki ayrım netleşmiş, zanaatkar müzisyenler özellikle soyluların hizmetine girmeye başlamıştır. Böylece, müzik sadece bireysel veya törensel bir uğraş olmaktan çıkıp meslek haline gelmiştir. Bu gelişme, müziğin sosyal statüye bağlı bir sanat formuna dönüşmesine ve belirli sınıfların kontrolü altında icra edilmesine neden olmuştur. Müziğe tarih boyunca birçok farklı tanım yapılmış olmasına rağmen, bu tanımların hiçbiri insanın müzikle olan derin bağını tam anlamıyla açıklayamamıştır.

İnsan, hangi coğrafyada doğmuş olursa olsun, çevresindeki sesleri bir araya getirerek müziği oluşturmuş ve yaşadığı toplumun kültürel yapısına uygun şekilde geliştirmiştir (Altınölçek, 2004).

Müziğin evrenselliği de bu noktada ortaya çıkmaktadır; çünkü her toplum, kendi geleneklerine ve yaşam tarzına göre müziği şekillendirse de, müziğin insan üzerindeki etkisi ortak bir olgu olarak varlığını sürdürmektedir.

2.3. Müzik ve Mitolojik Anlatılar

Mit kavramı, doğanın, evrenin ve insanın yarattığı her şeyi kişileştirerek anlamlandırmasının bir sonucudur. Mitler, dünyanın oluşumu, tanrılar, kahramanlar ve onların efsanevi maceralarını içeren anlatılar olarak kabul edilmektedir. Bu anlatılar, yalnızca geçmişi değil, aynı zamanda o dönemdeki toplumsal ve kültürel dinamikleri de yansıtmaktadır. İnsanlık, mitler aracılığıyla yaşadığı dönemin olaylarını geniş zaman dilimlerine taşıyarak, hem kültürel mirasını aktarmış hem de toplumsal belleği

şekillendirmiştir.

Bu anlatıları belirleyen temel unsur, insanın duygu, düşünce, korku, istek ve beklentileridir. Tıpkı müziğin doğuş sürecinde olduğu gibi, mitlerin de insanın doğayla kurduğu ilişkiyle bağlantılı olduğu söylenebilir.

İnsanoğlu, doğadaki güçlere karşı koyma, hayatta kalma mücadelesi verme ve korkularını kontrol altına alma çabası içinde mitleri oluşturmuş, bu süreçte müzik de önemli bir anlatım aracı haline gelmiştir (Sarıboğa ve Akıncı, 2017).

Mitolojilerin büyük bir kısmı ortak bir kökene sahip olmakla birlikte, zaman içinde farklı kültür ve coğrafyaların etkisiyle çeşitlenmiş ve farklı anlatılar halinde tarih sahnesindeki yerini almıştır. Anlatılan kahramanlıklar ve olaylar büyük ölçüde benzerlik gösterirken, mitlerde geçen tanrılar, tanrıçalar ve kahraman figürleri kültürel etkileşimlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

İnsan toplulukları tarih boyunca göç, ticaret, savaş ve evlilikler gibi çeşitli etkileşimler aracılığıyla birbirleriyle kültürel alışverişte bulunmuşlardır. Bu etkileşimler, mitolojilerin zamanla dönüşmesine, farklı anlatılarla yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Aynı zamanda, toplumların inanç ve değer sistemleri de mitlerin değişim sürecinde belirleyici bir rol oynamıştır.

İnsanlar duydukları, gördükleri, inandıkları ve yazının bulunuşuyla okudukları hikayeleri ve mitleri kendi coğrafyasının insanına göre şekillendirip nesilden nesile aktarmıştır (Sarıboğa ve Akıncı, 2017).

Mitoloji ve müzik arasındaki etkileşime bakıldığında, bu iki alanın, diğer sanat dallarında olduğu gibi, insanın hayal gücünü besleyen ve kültürel anlatıları şekillendiren unsurlar olduğu görülmektedir. Mitoloji ve müzik, tarih boyunca sıkça iç içe geçmiş ve birbirlerini tamamlayan iki anlatı biçimi haline gelmiştir. Müzikte mitolojik unsurlara, mitolojide ise müzikal öğelere sıklıkla rastlanmaktadır.

Mitolojinin temel işlevlerinden biri, toplumların geçmişten gelen anlatılarını gelecek kuşaklara aktarmak ve kültürel kimliği canlı tutmaktır. Müzik de benzer şekilde, bu anlatıların aktarılmasında önemli bir araç olmuştur. Destanlar, ilahiler ve ritüel müzikleri, mitolojik hikayelerin canlı kalmasını sağlayarak, nesiller arası bir köprü görevi üstlenmiştir.

Örneğin, Sümer mitolojisinde Tanrı Enki'nin veziri İsimud'un, Enki'nin tapınağına övgüler sunduğu ve onu memnun edebilmek için şarkılar söylediği bilinmektedir. Bu şarkılar, yalnızca Enki'nin yüceltilmesini sağlamakla kalmamış, aynı zamanda dönemin müzikal yapısı hakkında da önemli bilgiler sunmuştur.

Vezir İsimud'un bu ilahilerinden, Tanrı Enki'nin tapınağının yapısına dair ipuçları edinmenin yanı sıra, tapınak içinde yankılanan zengin, karmaşık, çalgısal ve vokal müzik hakkında da bilgi sahibi olunmaktadır. Sümer kültüründe müziğin, dini ritüellerde önemli bir yer tuttuğu ve tapınma pratiğinin ayrılmaz bir parçası olduğu görülmektedir. Örneğin (Sönmez, 2008):

*“Kral Enki için müzik yapar,
Onun kutsal evi Eridu'da tatlılıkla çalar.
-LİR -AL.GAR (boğa başlı Lir)
-ARP
-AL.GAR.SUR.RA
-HAR.HAR
-SA.Bİ. TUM (Sabu 'ya özgü yerel bir çalgı)
-MA.Rİ.TUM (Mari'ye özgü yerel bir çalgı) evi doldurur,
Her biri kendi duyularına göre orada çınlar, Enki'nin kutsal Algar'ı onun için çalar zevkle. Yedi tigre orada ses verir.”*

Sümer mitolojisinde, Enki'nin Enlil tarafından kutsanmaya hazır hale geldiği an geldiğinde, Enlil'in diğer tanrılara ve ikinci derece tanrılar olan Annunakilere hitap ettiği bilinmektedir. Sümer panteonunda, tanrılar arasındaki hiyerarşi oldukça belirgindir ve Annunakiler'e şu şekilde seslenilmektedir (Bottero, 2017):

*“Burada hazır bulunan siz büyük tanrılar,
Oğlum, kral Enki, bir yurt kurdu;
Eridu'yu, bir dağ gibi, yeryüzünde yükseltti,
Onu güzel bir yere kurdu.
Kimsenin giremediği, temiz yer, Eridu,
Gümüşten yapılan, lacivert taşıyla donanan yurt,
Büyülü sözlerle yedi “lir şarkısı ” ile yönetilen yurt Saf şarkılarla...
Deniz dibi, Enki'nin tanrıçalarının tahtı kutsal yasalara uyar,
Eridu, saf yurt kuruldu,
Ey Enki şükürler olsun sana!”*

Meşhur Sumer destanı Gılgamış destanında da davulun varlığından söz edilmektedir. Gılgamış destanının yazılı olduğu 12. Çivi yazılı tablette şu satırlar yer almaktadır (Sönmez, 2008):

“Bir zamanlar Fırat Irmağı kıyısına dikilmiş ve onun sularıyla beslenen bir huluppu ağacına (belki söğüt) Güney Rüzgarı vahşice saldırdı ve ağaç Fırat'ın sularına gömüldü. Oradan geçmekte olan tanrıça Inanna ağacı alıp kenti Uruk'a getirdi ve onu kutsal bahçesine dikti. Huluppu ağacına özenle baktı, çünkü o büyüdüğü zaman ondan kendi için bir iskemle ve sedir yapmayı tasarlıyordu. Zamanla ağaç olgunlaştı ve büyümeye başladı. Ama Tanrıça ağacı kesmek istediğinde bunun kolay olmadığını anladı, çünkü ağacın köküne “çekicilikten nasibini almamış” bir yılan yuvalamıştı. Ağacın tepesine ise Imdugud kuşu yavrusunu yuva yapmış, dallarına da Lilith evini kurmuştu. Her zaman eğlenceli, güler yüzlü olan Inanna bunu görünce acı bir şekilde gözyaşı döktü. Sabah olup da, kardeşi güneş tanrısı Utu uyanınca, Inanna ona gözyaşları içinde huluppu ağacının başına gelenlerden bahsetti. Bu sırada, Inanna'nın üzüntülü haykırıışlarını duyan Gılgamış kahramanca onun yardımına koştu. 50 minalık zırhını kuşandı ve 7 talent 7 minalık baltasıyla ağacın dibindeki yılanı öldürdü. Bunu gören Imdugud kuşu yavrusunu da alıp dağa kaçtı, Lilith de evini yıkıp ıssız harabelere kaçtı. Gılgamış, beraberindeki Urukularla birlikte ağacı kökünden kesti ve iskemle ve sedir yapması için onu Inanna'ya verdi. Inanna ise ağacı alıp gövdesinipukku (muhtemelen bir tür davul) ve dallarını da mikku (olasılıkla tokmak) yapmak için kullandı.”

Bunu, Gılgamış'ın pukku ve mikku ile yani "davul" ve "tokmak" ile Uruk'ta gerçekleştirdiği eylemleri anlatan on iki dizelik bir bölüm izlemektedir (Kramer, 2017).

Metnin fiziksel olarak günümüze kusursuz bir şekilde ulaşmış olmasına rağmen, içeriğinin tam anlamıyla kavranması hala zorluk taşımaktadır. Anlatılan olayın, Uruk'un sakinleri için felaket getiren baskıcı eylemlerle ilgili olabileceği düşünülmektedir. Metnin devamında, anlatının yeniden anlam kazandığı noktada, "genç kızların haykırıışları nedeniyle" ifadesiyle devam ettiği ve pukku ile mikkunun ölüler diyarına düştüğü belirtilmiştir (Sönmez, 2008).

Gılgamış, kaybolan bu nesneleri geri almak için çaba gösterir; elini ve ayağını uzatarak onları yakalamaya çalışır. Ancak tüm çabalarına rağmen ulaşamaz ve sonunda umutsuzluğa kapılır. Ölüler diyarının kapısında oturarak yas tutar, kaybettiklerini geri kazanmanın bir yolunu arar. Gılgamış, bu nesneleri geri almak için elini ve ayağını uzatır, ancak onlara erişemez. Bunun üzerine, umutsuzluk içinde ölüler diyarının kapısına oturur ve yas tutmaya başlar:

*“Ey pukku'm, Ey mikku'm,
Gücüne karşı konulmazpukku'm,
Dansının ritmi eşsiz mikku'm,
Eskiden marangozun evinde benimle olan pukku'm Marangoz. karısı beni doğuran ana gibi benimleydi o zaman,
Marangozun kızı küçük kardeşim gibi benimleydi o zaman Pukku'm,
Seni ölüler diyarından kim çıkaracak,
Mikku'm, seni ölüler diyarının yüzünden kim çıkaracak?”* (Kramer, 2002)

Yeryüzünün yaratılışı ve kültürel süreçlerin düzenlenmesi sürecinde, Enki'nin hakim olduğu toprakların şarkılarla yönetildiği belirtilmiştir. Bu anlatı, müziğin yalnızca insan hayatında değil, evrenin düzenlenmesinde de var olduğunu vurgulayan bir bakış açısını yansıtmaktadır. Mezopotamya mitolojisi, müziğin kutsal bir güç olarak algılandığını ve kozmik düzenin sağlanmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Benzer şekilde, Mezopotamya mitolojisinin önemli figürlerinden biri olan Sümer tanrıçası İnanna ile Sami kavimlerinin (Akad, Asur, Babil) aşk ve savaş tanrıçası İştar arasında benzerlikler bulunmaktadır. İştar müziği kullanarak tanrıları ve insanları tehdit eden deniz canavarı Hedammu'yu alt etmiştir (Ünal, 2004).

Bu efsaneye göre, İştar, Amanos Dağları'nın eteğindeki kumsallarda gezinerek, yılan biçimindeki deniz canavarı Hedammu'yu cezbetmek istemiştir. Onu, saklandığı Akdeniz'in mavi sularından çıkarmak ve etkisiz hale getirmek amacıyla müziği bir araç olarak kullanmıştır. Efsaneye göre, Hedammu'nun denizden çıkması için tek şart, İştar'la birlikte olmaktır. Burada, İştar'ın cazibe unsuru olarak yalnızca dişiliğini değil, aynı zamanda

müziğin büyüleyici gücünü de devreye soktuğu görülmektedir.

İştar, Yazılıkaya ve Alacahöyük kökenli kabartmalı bir vazoda tasvir edilirken, yaygın inanın aksine elinde ayna ve orak değil, çingirak ile bir üflemeli çalgı tutan hizmetçileri Ninatta ve Kulitta'ya hitap eder (Ünal, 2004):

“[Def (arkammi-) ve] çalparamızı (galgalturi-) ellerinize alın ve deniz kenarına gidin. [Sağınızda tef] solunuzda çalpara çalın. (Böylece) o (Hedammu) bizi belki de ıştırır (ve denizden çıkar gelir.)”

Gürültülü çalgılar etkisini gösterir. Canavar Hedammu, sudan çıktığında İştar'ı görüp onu öldürmekle tehdit etse de, sonunda etkilenip onunla sevişir. Bu, müziğin bir canavarı bile büyüleyip baştan çıkarabileceğini gösterir (Ünal, 2004).

Hitit mitolojik metinlerinden Ullikummi Destanı'nda da müziğin önemli bir unsur olarak yer aldığı görülmektedir. Efsaneye göre, dev bir kaya parçasıyla birleşerek Ullikummi'yi yarattıktan sonra, Kumarbi, Deniz Tanrısı'nın sarayına gider. Kumarbi'nin varlığından çekinildiği için ona özel bir sofrta hazırlanır. Deniz Tanrısı, önceden haber göndererek Kumarbi'nin öfkelenmesi için bir sebep olmadığını bildirmiştir. Bu mesajda, ona duyulan saygının bir göstergesi olarak sedir ağaçlarının tütsülendiği ve gece gündüz lir eşliğinde müzik yapıldığı belirtilmiştir. Bu anlatı, tanrıları onurlandırmak ve onları memnun etmek amacıyla müziğin nasıl kullanıldığını açıkça göstermektedir.

Sonuç olarak, mitolojik anlatıların başlangıcından itibaren müzikle iç içe olduğu, özellikle Eski Mezopotamya ve Anadolu mitoslarında belirgin bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Tanrıları anmak ve onları eğlendirmek adına söylenen ilahiler ve çalınan müzikler, zamanla insanlar tarafından tapınaklardaki dini ritüellerde ve toplumsal şenliklerde de uygulanmaya başlanmıştır.

Tanrıların yeryüzünün düzenlenmesi sürecinde şarkıların varlığını vurgulaması, yaratılıştan itibaren müziğin büyük bir değere sahip olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir (Ünal, 2004). Bu anlatılar, müziğin yalnızca bir sanat formu olmanın ötesinde, toplumsal ve dini yaşamın temel taşlarından biri olduğunu ortaya koymaktadır.

2.4. Müzik Eğitimi ve Türleri

Müzik eğitiminin tarihsel kökenleri incelendiğinde, Antik Yunan dönemine kadar uzanmak gerekmektedir. Çünkü müziğin bir eğitim aracı olarak kullanılması ve disiplinli bir uğraş olarak görülmesi, bu dönemde sistematik hale gelmiştir. Antik Yunan düşüncesinde müzik, bireyin gelişimine katkı sağlayan ve eğitimin temel unsurlarından biri olarak kabul

edilen önemli bir faaliyet alanıdır. Bu bağlamda, müziğin yalnızca sanatsal bir etkinlik olarak değil, aynı zamanda ahlaki ve entelektüel gelişimi destekleyen bir unsur olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Antik Yunan'da müziğin kurumsal olarak kabul gördüğü ilk yerlerden biri Pythagorasçı okul olmuştur. Pythagoras, müzik ile matematik arasında bir ilişki kurarak, müziğin matematiksel olarak formüle edilebileceğini keşfetmiştir. Onun anlayışına göre, müziğin temelini oluşturan armoni, yalnızca estetik bir kavram değil, aynı zamanda evrendeki düzenin bir yansımasıdır.

Pythagorasçılar, armoniyi karşıtların birliği olarak tanımlamış ve çelişkilerin uyum içinde birleştiği bir alan olarak görmüşlerdir. O dönemin düşünürleri için armoni, yalnızca seslerin düzeni değil, aynı zamanda evrensel bir denge unsurudur (Fubini, 2006).

Bu yaklaşım, müziğin Antik Yunan eğitim sistemindeki rolünü pekiştirmiş ve onu yalnızca sanatsal bir uğraş olmaktan çıkararak, felsefi ve bilimsel bir disiplin haline getirmiştir. Pythagoras ve takipçileri, müzik aracılığıyla bireyin ruhsal ve zihinsel dengesini sağlamayı amaçlamış, müziğin insan üzerindeki etkilerini matematiksel bir düzen içinde açıklamaya çalışmışlardır.

Düşünsel-söyleysel bir yöntem olarak bilinen ve doğanın hareketini açıklayan "diyalektik" kavramı, Antik Yunan felsefi düşüncesinin temel taşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Antik Yunan filozofları, müziği ve onun temel dayanağı olan armoniyi de diyalektik bir yapı içinde değerlendirmiş, bu nedenle müziğin düşünsel alanın bir parçası olması gerektiğini savunmuşlardır. O dönemde bireyin erdemli bir şekilde yetişmesi için temel alınan eğitim alanları arasında jimnastik, dans, şiir, tiyatro, felsefe ve müzik öne çıkmaktadır. Günümüzle kıyaslandığında, Antik Yunan'da müziğin yalnızca sanatsal bir ifade biçimi olarak değil, eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

Antik Yunan'da müziğin bu kadar önemli görülmesinin temel nedeni, ruhun eğitilmesinde merkezi bir rol oynadığına inanılmasıdır.

Müziğin yalnızca bireysel gelişimi destekleyen bir unsur olmadığı, aynı zamanda toplumsal ve ritüelistik işlevleri bulunduğu düşünülmüştür. Bu bağlamda, müzik savaşlarda, dinsel törenlerde ve hatta hastaların tedavisinde yaygın olarak kullanılmıştır (Ünal, 2016).

O dönemde kullanılan müzik aletlerinin sayısı oldukça sınırlıdır. En yaygın kullanılan enstrümanlar arasında kitara, lir ve harp gibi telli çalgılar yer almaktadır.

Eski Yunan ile özdeşleşen en önemli çalgılardan biri lir olup, küçük olmasına rağmen güçlü bir ses yapısına sahiptir. Lir eğitimi, "mousikie" olarak adlandırılan müzik

öğretmenleri tarafından verilmekteydi (Coşğun, 2011).

Resim 2.2. Antik Yunan’da kullanılan bir enstrüman olan lir (URL-2, 2024).

Müzik, tarih boyunca bir eğitim aracı olarak farklı yöntemler ve amaçlarla kullanılmıştır. Antik Yunan’dan günümüze kadar, müzik eğitimi çeşitli yaklaşımlarla şekillenmiş ve zaman içinde değişen toplumsal ihtiyaçlara göre yeniden yapılandırılmıştır. Günümüzde profesyonel müzik eğitimi veren akademik kurumların yanı sıra, her yaş grubunun taleplerine cevap verebilecek çeşitli müzik eğitimi alanları da bulunmaktadır.

Bireylerin müzik eğitimi alabileceği seçeneklerin artması, müziğin yaygınlaşması açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Gerek ses eğitimi gerekse enstrüman eğitimi veren kuruluşların sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu geniş eğitim ağı, müziğin bireysel ve toplumsal gelişim açısından önemini artırırken, aynı zamanda sanatın daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır.

Ancak, müzik eğitimi konusunda dikkate alınması gereken bazı sorunlar da bulunmaktadır. Akademik kurumların sunduğu müzik eğitimi, belirli standartlara dayalı olarak değerlendirilip geliştirilebilirken, bağımsız müzik eğitimi kurumlarının yaklaşım ve yöntemleri kimi zaman eleştiriye açık olabilmektedir. Bu tür kurumların eğitim kalitesindeki farklılıklar, müziğin doğru öğretilmesi konusunda bazı riskler yaratmaktadır. Eğitimin niteliği ve yöntemlerin bilimsel temellere dayandırılması, müzik eğitiminin kalıcı ve etkili

olması açısından büyük önem taşımaktadır.

Salt ticari kaygılarla hareket eden, yetersiz ve kendini geliştirmeyen eğitimcilerle dolu, özellikle ülkemizde sıkça karşılaşılan sonuç odaklı yaklaşım ve işin bilimsel, teknik ve felsefi boyutlarının ihmal edilmesi, çalgı ve ses eğitimcilerinin varlığının en büyük sebebidir (Coşğun, 2011).

Yanlış teknik yaklaşımlar ve bilimsel temelden yoksun enstrüman eğitimi, öğrenciler için bir süre sonra zorlayıcı ve bunaltıcı bir sürece dönüşebilmektedir. Teknik eksiklikler ve pedagojik yaklaşımların yetersizliği nedeniyle, birçok öğrenci müzik eğitiminden uzaklaşmakta ve bu durum, potansiyel yeteneklerin gelişimini engellemektedir. Müzik eğitiminin, öğrenciler için keyifli ve verimli bir süreç haline getirilmemesi, binlerce kişinin müziğe devam etmekten vazgeçmesine neden olmuştur. Bu durum, sanat eğitimi alanında dikkate alınması gereken önemli bir sorundur.

Gerçek anlamda duyarlı ve erdemli bireyler yetiştirmek istiyorsak, Antik Yunan'da sanata verilen ciddiyeti ve disiplinli yaklaşımı modern eğitim anlayışı içinde yeniden kazanmamız gerekmektedir (Fubini, 2006). Sanat, yalnızca bireysel bir uğraş değil, aynı zamanda toplumların gelişiminde önemli bir yere sahiptir.

Tezimizin farklı bölümlerinde de vurgulandığı gibi, sanat eğitimi boş zaman etkinliği olarak görülmemeli; aksine, bireyin estetik algısını ve düşünsel gelişimini destekleyen temel bir unsur olarak değerlendirilmelidir. Daha yaşanılabilir bir dünya için sanatın gücünden yararlanmak, bireylerin duyarlılığını ve toplumsal bilincini artırmada kritik bir rol oynamaktadır.

Ülkemizde akademik düzeyde müzik eğitimi veren kurumlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümleri
- Müzik Eğitim Fakülteleri
- Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri
- Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri
- Devlet Konservatuvarları (İlköğretim-Lisans ve Yarı Zamanlı bölümleri vardır)
- Türk Müziği Devlet Konservatuvarları
- Askeri Mızıka Okulu (Askeri Bando Okulu)
- Müzik Araştırma Merkezleri

Söz konusu eğitim kurumlarının tümü, öğrencilerini kabul etmeden önce müzikal yetkinliklerini değerlendiren bir sınav uygulamaktadır (Fubini, 2006).

2.4.1. Şan eğitimi

Şan eğitimi, bireyin sesini, ses organlarının anatomik yapısına uygun biçimde kullanmayı öğrenmesini sağlayan, belirli bir plan ve program çerçevesinde yürütülen sistemli bir eğitim sürecidir (Töreyin, 2008). Bu süreç, bireyin sesini doğru tekniklerle kullanmasını sağlamayı ve ses sağlığını koruyarak uzun vadede sürdürülebilir bir performans sergilemesini amaçlamaktadır.

Doğru yöntemlerle eğitilmiş bir insan sesi, sınırları zorlanan birçok enstrümanla kıyaslanabilecek düzeyde olağanüstü bir kapasiteye ulaşabilmektedir. Bunun yanı sıra, insan sesi tını açısından oldukça geniş bir çeşitliliğe sahip olup, farklı tonlamalar ve rezonans kullanımıyla tüm enstrümanların toplamından daha fazla ifade gücüne erişebilir (Töreyin, 2008).

Tıpkı enstrüman eğitiminde olduğu gibi, ses eğitiminde de düzenli ve sistemli çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Ses telleri, yapısı itibarıyla esneme ve genişleme özelliğine sahiptir. Yapılan egzersizlerle ses tellerinin dayanıklılığı artırılabilir ve bireyin ses gücü zamanla geliştirilebilir. Bu süreç, yalnızca sesin yüksekliğini ve hacmini artırmakla kalmaz, aynı zamanda ses kontrolünü güçlendirerek daha sağlıklı ve etkili bir kullanım sunar (Ayan, 2010).

Şan egzersizlerine, ses tellerini fazla zorlamadan, kolaydan zora doğru bir yöntem izlenerek başlanmaktadır. Bu çalışmalar, ses tellerinin esneklik kazanmasını, diyafram kasının doğru yönetilmesini, ses telleri ile solunum sisteminin uyum içinde çalışmasını sağlamaktadır. Ayrıca, nefes-ses ilişkisinin doğru kurulması, ses perdelerinin istenilen düzeyde kullanılabilmesi ve rezonansın etkili bir şekilde yönlendirilmesi bu sürecin temel hedefleri arasındadır. Şan eğitimi, sesler arasında pürüzsüz, parlak, dolgun ve yumuşak geçişler yapabilme becerisini de kazandırmaktadır. Bunun yanı sıra, kulak eğitimi, solfej çalışmaları ve müzik teorisi bilgisi, şan eğitiminin temel bileşenleri arasında yer almaktadır (Ayan, 2010).

Şan eğitimi almış bireyler, birçok çalgıya eşlik edebilme yetisine sahip olsalar da, piyanoyu adeta ikinci uzuvları gibi kullanmaktadırlar. Çok sesli bir eşlik enstrümanı olarak piyano, ses çalışmalarında en büyük yardımcı araçlardan biridir. Bu nedenle, şan öğrencilerinin ve eğitimcilerinin piyano kullanımına hakim olarak yetiştirilmesi büyük bir önem taşımaktadır (Dural, 2007).

Resim 2.3. Şan eğitimi dersinden bir görüntü (URL-3, 2024).

Şan eğitimi, konservatuvarların ilköğretim seviyesinden başlayarak üniversitelerin lisans programlarına kadar geniş bir yelpazede sunulmaktadır. Bu eğitim süreci, bireyin sesini teknik olarak en verimli şekilde kullanmasını sağlamayı amaçlayan disiplinli bir yapıya sahiptir. Akademik düzeyde şan eğitimi almak isteyen bireyler, uzun soluklu ve sistemli bir çalışma sürecinden geçmek zorundadır. Şan eğitimi, diğer akademik programlarla benzer bir örgün eğitim sürecine sahiptir ve öğrencilerin belirli bir yeterlilik seviyesine ulaşmaları, eğitim programının gerekliliklerine bağlı olarak şekillenmektedir (Dural, 2007).

Bu kapsamlı eğitim süreci, farklı sanat dallarında profesyonel olarak faaliyet gösterecek sanatçılar yetiştirmektedir. Opera sanatçıları, koro sanatçıları, solo performans sanatçıları ve müzikal oyuncular, bu eğitimin ortaya çıkardığı meslek gruplarından bazılarıdır. Bunun yanı sıra, Türkiye'deki müzik eğitimi sisteminde, geleneksel müziğin yaşatılmasına ve icra edilmesine yönelik bölümler de önemli bir yer tutmaktadır.

Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği bölümlerinde eğitim alan öğrenciler, seslendirme sanatçısı olarak yetiştirilmekte ve bu alanların devamlılığını sağlamaktadır (Dural, 2007).

2.4.2. Yaylı çalgılar ve eğitimi

Yaylı çalgılar eğitimi, keman, viyolonsel, viyola ve kontrbas gibi arşe ile çalınan enstrümanların temel araç olarak kullanıldığı, bireyin akademik düzeyde müzikal yetkinlik

kazanmasını sağlayan bir eğitim süreci olarak ifade edilebilir. Bu enstrümanların yay (aręe) ile alınması, teknik açıdan diğer enstrümanlara kıyasla daha karmaşıık ve zorlayıcı bir yapı ortaya çıkarmaktadır. Yaylı algılar, çalma tekniği bakımından büyük bir hassasiyet ve ince motor becerisi gerektirdiği için eğitim süreci titizlikle yürütölmelidir.

Özellikle keman ve viyola gibi duruş pozisyonu açısından insan anatomisiyle tam olarak uyumlu olmayan enstrümanların eğitimi, dikkatli bir teknik gelişim sürecini zorunlu kılmaktadır.

Bu enstrümanların yanlış tekniklerle uzun süre icra edilmesi, fiziksel rahatsızlıklara yol açabilmekte ve kas-iskelet sisteminde zorlanmalara neden olabilmektedir. Bu sebeple, eğitimin başlangıç ağamasında doğru duruş, tutuş ve aręe tekniğinin öğretilmesi büyük bir öneme sahiptir (Mercin, 2007).

Yaylı algıların büyük bir kısmı perdesiz enstrümanlardan oluştuğu için, öğrenim süreci sabır, istikrarlı çalışma ve yüksek düzeyde dikkat gerektirmektedir. Perdesiz yapıları nedeniyle, doğru sesleri elde edebilmek ve mükemmel bir intonasyon geliştirebilmek için sürekli tekrar gereklidir. Bu nedenle, yaylı algılar eğitimi, bireyin el-göz koordinasyonu, işitsel algısı ve kas hafızasını güçlendiren yoğun bir disiplin içinde yürütölmektedir.

Resim 2.4. Gelmiş geçmiş en büyük keman öğreticilerinden Ivan Galamian'ın dünyaca ünlü keman virtüözü Joshua Bell'i eğitirken çekilen bir görüntüsü (URL-4, 2024).

Eğitimin başlangıç ağamasında, uzun bir süre boyunca temiz ses elde edilememesi ve teknik duruş ile pozisyonların fiziksel olarak alışkanlık haline getirilmesindeki zorluklar, yaylı algılar eğitiminde sürecin devamlılığını etkileyen en önemli faktörler arasında yer

almaktadır (Özeke, 2007). Bu süreç, öğrencinin fiziksel uyum sağlamasını ve motor becerilerini geliştirmesini gerektirdiğinden, sabır ve disiplin gerektiren bir çalışma sürecine dayanmaktadır.

Temel yaylı çalgılar eğitimi süresinin bireysel farklılıklara bağlı olarak 8 yıl, akademik anlamda yeterliliğe ulaşma sürecinin ise yaklaşık 20 yıl sürdüğü düşünüldüğünde, eğitimin uzun vadeli bir gelişim süreci olduğu anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, erken yaşlarda kemik ve kas gelişiminin bu sürece olan katkısı göz önünde bulundurulduğunda, yaylı çalgılar eğitimine küçük yaşlarda başlanması önerilmektedir (Özeke, 2007).

Yaylı çalgılar eğitiminde en büyük zorluklardan biri entonasyonun başarılmasıdır. Bu enstrümanların büyük çoğunluğu perdesiz olduğu için, doğru tonların yakalanması ve sürdürülmesi yüksek düzeyde işitsel algı ve motor beceri gerektirir. Bu noktada, kulak eğitimi ve solfej çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Seslerin ve aralıkların zihinde net bir şekilde yer edinmesi, parmakların klavye üzerinde yönlendirilmesini sağlayan temel unsurdur. İyi bir entonasyonun inşası, büyük ölçüde kulağın rehberliğinde gerçekleşen dokunma duyusuna dayanır.

Görme engelli bireylerin, çevrede belirli noktalara dokunarak yollarını bulmalarına benzer şekilde, yaylı çalgılarda da parmakların klavye üzerindeki hareketleri bu prensibe dayanır. Bu bağlamda, dokunma duyusu ve işitsel algı arasında güçlü bir koordinasyon kurulması, müzikal başarının temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir (Galamian, 1962).

Yaylı çalgılar eğitimi, Batı müziği çalgıları olarak bilinen keman, viyola, viyolonsel ve kontrbas gibi enstrümanları kapsamaktadır. Bununla birlikte, ülkemizde yaygın olarak Doğu müziği çalgıları olan kabak kemane, yaylı tambur ve kemençe gibi enstrümanların eğitimi de verilmektedir.

Bu çalgılar, kültürel müzik gelenekleri açısından farklılık gösterse de, eğitim süreçlerinde ortak teknik yaklaşımlar ve yöntemler benimsenmektedir (Galamian, 1962).

2.4.3. Üflemeli çalgılar ve eğitimi

Üflemeli çalgılar eğitimi, yan flüt, obua, klarnet, fagot, trompet ve ney gibi nefesle çalınan enstrümanların temel araç olarak kullanıldığı, bireyin bu enstrümanlar sayesinde akademik düzeyde müzikal yetkinlik kazanmasını amaçlayan bir eğitim süreci olarak ifade

edilmektedir. Üflemeli çalgılar, fiziksel dayanıklılık, doğru nefes kullanımı ve koordinasyon gerektiren enstrümanlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle, eğitim sürecinde hem teknik becerilerin kazanılması hem de müzikal ifade gücünün geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Üflemeli çalgıların geçmişi, insanın şarkı söyleme pratiği kadar eskiye dayanmaktadır. Hatta tarih boyunca bilinen ilk çalgı örnekleri arasında yer aldığı kabul edilmektedir (Galamian, 1962).

Tarih öncesi çağlarda, sesin boru benzeri bir nesne yardımıyla uzak mesafelere iletilmesi yoluyla iletişim kurulduğu varsayılmaktadır. İlkel toplumlarda bu borular, yalnızca haberleşme aracı olarak değil, aynı zamanda kötü ruhları kovmak amacıyla gerçekleştirilen dinsel ritüellerde de kullanılmıştır.

Günümüzde kullanılan üflemeli çalgıların, tarih boyunca gelişim göstererek bu ilkel enstrümanlardan türediği bilinmektedir (Yurtcan, 2005).

Günümüzde üflemeli çalgılar tahta nefesliler ve bakır nefesliler olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Tahta nefesli çalgılar arasında klarnet, obua, fagot ve yan flüt, bakır nefesliler grubunda ise trompet, kornet, trombon ve tuba gibi enstrümanlar yer almaktadır. Üflemeli çalgılarda kullanılan malzeme türleri ve hava geçiş yollarının tasarımındaki farklılıklar, bu çalgıların birbirinden farklı tınılara sahip olmasını sağlamaktadır. Bu çeşitlilik nedeniyle üflemeli çalgılar, diğer enstrüman gruplarına oranla oldukça geniş bir aile yapısına sahiptir.

Tıpkı diğer enstrümanların eğitiminde olduğu gibi, üflemeli çalgıların öğrenim süreci de sabır ve azim gerektiren uzun bir süreçtir. Eğitimin en kritik aşamalarından biri, nefesin ve diyaframın doğru kullanılmasını öğrenmektir.

Yaylı çalgılarda arşenin kontrol edilmesi en büyük teknik zorluklardan biri olarak görülürken, üflemeli çalgılarda da temel zorluk nefes kontrolüdür. Diyaframın doğru kullanımı, nefesin dengeli ve kontrollü bir şekilde yönlendirilmesi, enstrümandan elde edilen sesin kalitesini doğrudan etkilemektedir (Dural, 2007).

2.4.4. Vurmalı çalgılar ve eğitimi

Vurmalı çalgılar eğitimi, davul, zil, trampet ve def gibi enstrümanlarla müzikal yeterlilik kazandıran bir süreçtir. Müzik katmanlı bir sanat olarak kabul edilirse, vurmalı çalgıların bu katmanların temelini oluşturduğu söylenebilir; çünkü ritim, müziğin temel taşıdır (Yurtcan, 2007).

Ritim her malzemeden elde edilebilse de, vurmali çalgıların çoğu hayvan derisi veya benzeri malzemelerle ses elde edilen enstrümanlardır; bunun yanı sıra ritim elde etmek için farklı şekilde üretilen sayısız vurmali çalgı çeşidi bulunmaktadır. Vurmali algılar, en ilkel yapıya sahip enstrümanlardır (Yurtcan, 2007).

Vurmali algılar eğitiminin en zorlu yönlerinden biri, mükemmel bir ritmik zamansallık yetisi kazanabilmektir. Vurmali algılar icracıları için karmaşık tartım kalıplarını doğru şekilde alabilmek, belirli bir hız ve akıcılığa ulaşmak temel beceriler arasında yer almaktadır. Bu algıları icra eden bireylerin, ritmik hafızalarını geliştirmeleri, senkronizasyon becerilerini artırmaları ve eller ile ayak koordinasyonlarını kusursuz bir biçimde yönetebilmeleri gerekmektedir.

Vurmali algılar, müziğin temel yapısını oluşturan ritim unsuru açısından büyük önem taşımasına rağmen, eğitim kurumlarında diğer enstrüman grupları kadar yaygın bir şekilde öğretilmemektedir.

Ancak konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri ve bağımsız müzik eğitimi kurumları bünyesinde vurmali algılar eğitimi verilmektedir (Yurtcan, 2007).

Bu eğitim süreci, öğrencilere ritim algısını güçlendirme, tempo kontrolünü sağlama, dinamik çeşitlilik oluşturma ve çok sesli müzik içinde dengeyi koruyabilme becerilerini kazandırmayı amaçlamaktadır. Farklı tekniklerin öğrenilmesi ve enstrümanın icra ediliş tarzına göre çeşitli çalışma yöntemlerinin benimsenmesi, vurmali algılar eğitiminde başarının temel taşlarını oluşturmaktadır.

2.4.5. Piyano eğitimi

Piyano eğitimi, piyanonun temel enstrüman olarak kullanıldığı ve bireye bu çalgı aracılığıyla akademik düzeyde müzikal yeterlilik kazandırıldığı bir eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır.

Piyano, müzik dünyasında benzersiz bir konuma sahiptir ve sahip olduğu geniş ses aralığı, çok sesli yapısı ve dinamik ifade gücü nedeniyle birçok otorite tarafından müziğin temel enstrümanı olarak kabul edilmektedir (Costa-Giomi, 2012).

Piyano, yalnızca bir icra enstrümanı olmanın ötesinde, müzik teorisi ve eğitimi açısından da önemli bir role sahiptir. Solfej, armoni ve kulak eğitimi çalışmalarında temel bir araç olarak kullanılan piyano, müzik eğitimi alan tüm öğrenciler için zorunlu bir enstrümandır. Özellikle müzik öğretmenleri, öğrencilere müziğin farklı yönlerini öğretirken

en büyük yardımcılar olarak piyanodan faydalanmaktadır. Sol ve fa anahtarlarının birlikte kullanılması, aynı zamanda müziğin çok sesli ve armonik yapısını doğrudan sunması, piyano icracılarını teorik bilgi açısından diğer enstrüman icracılarına kıyasla daha ileri bir seviyeye taşımaktadır. Bunun yanı sıra, piyano şan icracıları ve yaylı çalgı icracıları için mükemmel bir eşlik enstrümanı olma özelliği taşımaktadır.

Özellikle keman ve viyolonsel gibi yaylı çalgı icracılarının doğru entonasyon geliştirmesi için ideal bir referans ses kaynağıdır. Bu nedenle, ses eğitimi ve enstrüman eğitiminde yaygın olarak kullanılmaktadır (Kraus ve Chandrasekaran, 2010).

Piyano eğitiminin en zorlayıcı yönlerinden biri, sağ el ve sol elin farklı ezgileri eş zamanlı olarak çalmasını sağlayacak koordinasyon becerisini geliştirmektir. Eğitim sürecinin başlangıç aşamasında piyano, diğer enstrümanlara kıyasla daha kolay öğrenilebilirken, zaman ilerledikçe zorluk derecesi ters orantılı olarak artmaktadır.

Özellikle Rachmaninoff ve Chopin gibi bestecilerin teknik açıdan zorlu eserlerini icra edebilmek, üst düzey hız, koordinasyon, teknik hakimiyet ve müzikal yorumlama becerisi gerektirmektedir (Kraus ve Chandrasekaran, 2010).

Piyano, müzik eğitimi kurumlarında yan alan olarak zorunlu tutulduğu gibi, konservatuvarlar ve güzel sanatlar fakültelerinde ana dal olarak da seçilebilmektedir. Piyanonun eğitim süreçlerindeki bu merkezi konumu, onun yalnızca bireysel bir icra aracı değil, aynı zamanda müzik eğitiminin temel taşlarından biri olduğunu göstermektedir. Ayrıca, armoni, solfej ve eşlik çalışmalarında sıklıkla kullanılması, piyanonun müzik teorisini anlamada ve farklı enstrümanlarla uyum içinde çalışmada kritik bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır.

2.4.6. Kompozisyon ve orkestra şefliği eğitimi

Müzikte kompozisyon, ileri düzeyde müzik bilgisi ve teorik birikim gerektiren bir alandır. Bu alanda çalışan kişiler, yeni müzikal eserler üretmek ve müzik teorilerine katkıda bulunmak amacıyla yoğun bir yaratıcılık süreci yürütmektedir. Kompozisyon alanında uzmanlaşmış bireylere kompozitör ya da besteci denilmektedir (Ekici, 1998).

Orkestra, üflemeli, yaylı ve vurmali çalgılar gibi çeşitli enstrüman gruplarının bir araya gelerek çok sesli müzik icra ettiği topluluklardan oluşmaktadır. Bu büyük müzikal organizasyonun uyum içinde icra edilebilmesi için, tüm çalgı gruplarının birbiriyle koordinasyon içinde olması gerekmektedir. Orkestra içinde bu koordinasyonu sağlayan,

eserin doğru şekilde yorumlanmasına önderlik eden ve müzisyenlere rehberlik eden kişi orkestra şefi olarak adlandırılmaktadır (Yiğit, 2010).

Tarih boyunca birçok büyük besteci, müzik dünyasına önemli eserler kazandırmıştır. Bu besteciler, kendi dönemlerinin müzikal anlayışına yön vermekle kalmamış, sonraki nesillere de ilham kaynağı olmuşlardır. Örneğin, 1797-1828 yılları arasında yaşamış olan Avusturyalı besteci Franz Schubert'in "Bitmemiş Senfoni"si (Unfinished Symphony), bir kompozisyon çalışması olup, müzik tarihinde tamamlanmamış eserler arasında en dikkat çekenlerden biri olarak kabul edilmektedir.

Bu senfoninin başarılı bir şekilde icra edilmesi ve yorumlanması, orkestra şefinin yönetiminde gerçekleşmektedir (Yiğit, 2010).

Kompozisyon ve orkestra şefliği eğitimi, müzikal disiplinler arasında hem teknik hem de sanatsal açıdan en yüksek beceri gerektiren alanlardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu alanda başarılı olabilmek için olağanüstü bir müzik kulağına sahip olmak, farklı enstrümanların ses özelliklerini detaylı şekilde bilmek ve üst düzey bir konsantrasyon geliştirmek gerekmektedir. Orkestra şefleri ve besteciler, müziğin yalnızca notalara dökülmesinden ibaret olmadığını, aynı zamanda doğru tınların, dinamiklerin ve ritmik yapıların belirlenmesi sürecinde ileri düzey bir algı gerektirdiğini bilerek hareket etmektedirler.

Bir besteci, yeni bir eser oluştururken büyük bir orkestrayı birebir deneme ve anlık olarak icra ettirme şansına sahip değildir. Bu nedenle, yazdığı nota pasajlarının solo veya orkestral düzeyde nasıl yankılanacağını zihninde canlandırabilmesi gerekmektedir. Bu durum, müziğin yalnızca teknik yönüyle değil, aynı zamanda duygusal ve dramatik anlatımıyla da ilgilenmeyi zorunlu kılar. Orkestral yapıları anlamak, her bir enstrümanın karakteristiğini tanımak ve bunları uyumlu bir şekilde bir araya getirebilmek, kompozisyon sürecinin en önemli parçalarından biridir.

Orkestra şefliği ise bir o kadar zor ve dikkat gerektiren bir alandır. Büyük orkestralarda, yüzü aşkın çalgı grubunu yönetmek ve her bir grubun sesini ayırt ederek doğru yönlendirmeleri yapmak, olağanüstü bir işitsel algı ve yoğun konsantrasyon gerektirir (Ekici, 1998).

Bir kompozitörün, bir orkestrada yer alan tüm çalgı grupları hakkında teorik bilgiye sahip olması beklenmektedir. Çünkü bestelenen eserlerde çalgıların teknik olanakları ve ses sınırları dikkate alınmalıdır. Aksi halde, eserin icrası sırasında teknik uyumsuzluklar yaşanabilir. Bu nedenle, kompozitörler, hem teorik hem de pratik anlamda geniş bir müzikal

bilgi birikimine sahip olmalıdır (Yiğit, 2010).

Resim 2.5. Kompozisyon ve orkestra şefliği eğitimi (URL-5, 2024).

Kompozisyon, yeni müzik eserlerinin üretilmesi ve farklı müzikal teorilerin geliştirilmesi sürecini ifade etmektedir. Müzik sanatında yaratıcılığın ve teknik bilginin birleştiği bu alan, bestecilerin farklı armonik yapılar, melodik dizilimler ve ritmik düzenlemeler üzerinde çalışarak özgün eserler ortaya koymasını sağlar. Orkestra şefliği ise, bestelenen bu eserlerin sahnelenme sürecinde en iyi şekilde icra edilmesine rehberlik eden, büyük sorumluluk gerektiren bir alandır. Şefler, orkestradaki müzisyenleri yönlendirerek eserin yorumlanmasını sağlar ve her bir enstrümanın uyum içinde çalmasını garanti eder. Bu bağlamda, kompozisyon ve orkestra şefliği, müzik sanatının en üst seviyelerini temsil eden disiplinler olarak kabul edilmektedir.

Oldukça yoğun ve teknik bir eğitim sürecinden geçen bu sanatçılara, öğrenim süreçleri boyunca armoni, kulak eğitimi, müzik biçimleri, müzik tarihi, besteleme teknikleri, piyano eğitimi, bireysel çalgı eğitimi ve çalgı bilgisi gibi dersler verilmektedir. Bu eğitim süreci, yalnızca teknik bilgi kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin müzikal algılarını geliştirmelerine, eserleri derinlemesine analiz etmelerine ve müziği çok boyutlu bir perspektifle ele almalarına olanak tanır. Ayrıca, sahne deneyimi kazanmaları için çeşitli performans uygulamalarına katılmaları teşvik edilmektedir. Bu dersler, öğrencilere hem teorik hem de pratik anlamda sağlam bir temel sunarak, onları profesyonel müzik yaşamına hazırlamaktadır.

Orkestra yönetimi ve kompozisyon süreçlerinde gerekli olan sanatsal duyarlılık,

teknik beceri ve analitik düşünme yetisi bu eğitimlerle geliştirilmekte, öğrencilerin gelecekte başarılı birer besteci veya şef olarak müzik dünyasında yer almaları hedeflenmektedir (Ekici, 1998).

Bunun yanı sıra, müzik alanında yüksek bir teknik yetkinliğe ulaşmış virtüözler, teorik ve pratik bilgi birikimleri doğrultusunda kompozitörlük ya da orkestra şefliği alanında da kariyer yapabilmektedirler. Bu sanatçılar, sahip oldukları ileri seviye müzikal becerileriyle, hem bireysel performansları hem de müziğin yaratıcı ve yönlendirici süreçlerinde etkin roller üstlenmektedirler.

Kompozisyon ve orkestra şefliği eğitimi, belirli bir bilgi birikimi ve hazırbulunuşluk gerektirdiğinden, genellikle üniversitelerin lisans programları bünyesinde sunulmaktadır. Bu eğitim süreci, öğrencilerin müzikal analiz, partiyon okuma, armonik yapıların anlaşılması, enstrümantasyon ve orkestra yönetimi gibi konularda derinlemesine bilgi edinmesini amaçlamaktadır. Türkiye’de de birçok üniversite, bu alanda akademik eğitim vererek, profesyonel müzik dünyasına yeni kompozitörler ve orkestra şefleri kazandırmaktadır (Yiğit, 2010).

2.5. Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi

İnsan, anne karnında başlayan ve yaşam boyu devam eden süreçte, farklı frekansta ve tonda seslerle çevrelenmiş bir dünyada yaşar (Koç, 2006). Bu sesler, bireyin algısal gelişiminde önemli bir yer tutar ve çevreyi anlamlandırmasında etkili olur. İnsan, duyduğu bu sesleri çeşitli yollarla ifade eder ve iletişimin farklı biçimlerini oluşturur. Müzik de bu anlatım biçimlerinden biri olup, tarih boyunca insanın duygu ve düşüncelerini dışa vurma aracı olarak kullanılmıştır. Hem bireysel hem de toplumsal anlamda müzik, kültürel aktarımın bir parçası olmuş, toplumların kimliklerini şekillendiren önemli unsurlardan biri haline gelmiştir.

Müzik, belirli kurallar çerçevesinde duygu ve düşüncelerin aktarılmasını sağlayan bir anlatım biçimi olarak tanımlanmaktadır (TDK). Başka bir tanıma göre, müzik, ritim ve seslerin bir araya getirilmesiyle oluşan bir sanat dalıdır (MEB, 2017).

Say (2005) ise müziği, estetik kaygılarla düzenlenmiş seslerin bir bütüne dönüştürülmesi olarak değerlendirmektedir. Müziğin yalnızca bir sanat dalı olmadığı, aynı zamanda bireyin algısal ve bilişsel gelişimini destekleyen bir öğrenme aracı olduğu da öne sürülmektedir.

Müzik eğitimi, bireyin belirli bir hedef doğrultusunda müzikle ilgili bilgi ve beceriler kazanmasını sağlayan, bu süreçte deneyimlerden yararlanarak müziksel davranışların geliştirilmesini ve dönüştürülmesini amaçlayan bir eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (akt. Uçan, 1996).

Bu eğitim süreci, bireyin müzikle kurduğu bağı güçlendirmenin yanı sıra, ritim duygusunun gelişimine katkı sağlamakta, bilişsel ve duysal yeteneklerini artırmaktadır. Müzik eğitiminin yalnızca sanatsal bir yönü olmadığı, aynı zamanda bireyin kendini ifade etme becerisini ve yaratıcı düşünme kapasitesini geliştiren bir süreç olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Comenius “Müzik, çocuğun iç dünyasını düzenleyen önemli bir eğitim aracıdır. İnsanı yumuşatır, değiştirir ve daha faziletli ve düşünceli kılar.” demiştir (Aktaş, 2013).

Pestalozzi, herkesin müzik eğitimi alması gerektiğini savunmaktadır. Bu görüş doğrultusunda, müzik eğitiminin yalnızca yetenekli bireyler için değil, tüm çocukların gelişim sürecinde yer alması gereken temel bir unsur olduğu vurgulanmaktadır (Koç, 2006).

Müzik eğitimi, çocukların ritim duygusunu geliştirerek enstrüman çalma, şarkı söyleme ve nota okuma gibi beceriler edinmesini sağlamanın yanı sıra farklı gelişim alanlarını da desteklemektedir.

Özellikle erken yaşlarda alınan müzik eğitimi, çocukların sosyalleşmesi ve kişilik gelişimi açısından büyük bir öneme sahiptir (MEB, 2017).

Araştırmalar, nitelikli müzik eğitiminin bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor becerilere katkı sunduğunu ortaya koymaktadır (Yavuzer, 2003). Bunun yanı sıra, müzik eğitimi, çocukların muhakeme yeteneğini geliştirerek matematiksel düşünme ve uzamsal mantık becerilerini desteklemektedir (Doğan ve Tecimer, 2019).

İyi bir müzik eğitimi almış çocuklarda, düşünme ve problem çözme yeteneklerinin geliştiği, matematiksel becerilerin ilerlediği ve sosyal etkileşimin güçlendiği görülmektedir. Ayrıca, algılama ve farkındalık gibi bilişsel süreçlerin de olumlu yönde etkilendiği ifade edilmektedir (Irwin, 2008).

Şarkı söyleyen bir çocuk, nefes kontrolünü ve ses kullanımını öğrenirken, çalgı çalan bir çocuğun başarıma duygusu ve özgüveni artmaktadır (Ömeroğlu ve ark., 2003).

Çocuklar doğuştan sese ve müziğe duyarlıdır. Bu nedenle, müziğin eğitim sürecine dahil edilmesi öğrenme sürecini daha verimli ve eğlenceli hale getirmektedir. Müzik eşliğinde gerçekleştirilen okuma-yazma, matematik ve dil etkinliklerinin kazanımları daha kolay ve kalıcı hale getirdiği belirtilmiştir (Doğan ve Tecimer, 2019).

Sınıf içindeki müzik etkinlikleri, çocukların akranlarıyla iş birliği yapmasını, duygularını ifade etmelerini ve paylaşımlarını kolaylaştırmaktadır (Öztürk, 2007). Aynı zamanda, bu etkinlikler rahatlama, kendini ifade etme ve sosyal ilişkileri güçlendirme açısından da önemli bir işleve sahiptir (Music Council of Australia, 2010).

Müzik dinleme etkinlikleri, çocukların dikkat süresini artırarak dinleme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda, müzik sayesinde çocuklar hem kendi kültürlerini hem de farklı kültürel yapıları tanıma fırsatı bulmaktadır (Türkmen, 2021).

Erken çocukluk döneminde hızlı gelişim, yüksek yaratıcılık düzeyi ve temel alışkanlıkların öğrenilebilirliği nedeniyle müzik eğitimi, çocukların çok yönlü gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır (Erol'dan akt., Aral ve ark., 2006). Çocukların öğrenmeye açık olmaları ve yaşamlarının her alanında müziğin var olması, bu dönemin müzik eğitimi için kritik bir süreç olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, erken yaşta sağlanan müzik eğitimi ya da yapılan müzik etkinlikleri, çocuğun doğasında var olan müzikal yeteneğin keşfedilmesine ve geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (Türkoğlu, 2019). İnsan, sesler dünyasında yaşar ve bu sesleri doğum öncesinden itibaren algılar, yorumlar ve çeşitli anlatım biçimlerine dönüştürür. Bu anlatım biçimlerinden biri de müziktir.

Müzik, okul öncesi dönemde yalnızca normal gelişim gösteren çocuklar için değil, özel eğitim gereksinimi olan bireyler için de etkili bir araç olarak görülmektedir. Müzik, tüm gelişim alanlarını destekleyen ve eğitimi daha işlevsel hale getiren en güçlü unsurlardan biridir.

Uçan (1994) müziği, belirli bir amaç ve yöntem çerçevesinde düzenlenen, estetik kaygılarla biçimlendirilmiş seslerin oluşturduğu sanatsal bir bütün olarak tanımlamaktadır.

Müzik, insan yaşamında farklı işlevler üstlenen ve bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel açılardan önemli etkiler yaratan bir sanat dalıdır. Bu işlevler estetik bir temele dayanmakla birlikte, bireylerin sosyal etkileşimlerini, kültürel kimliklerini ve bilişsel gelişimlerini şekillendiren unsurlar arasında yer almaktadır.

Bireysel işlevler, müziğin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönlerini kapsamakta olup, bireyin dengeli, sağlıklı, başarılı, duyarlı ve mutlu olmasına katkıda bulunmaktadır. Müziğin toplumsal işlevleri, bireylerin toplum içindeki anlaşma, kaynaşma, dayanışma ve işbirliği içinde hareket etmelerini sağlayarak sosyal uyumu desteklemektedir. Kültürel işlevleri, müziğin bir kültür taşıyıcısı olarak rol oynadığı ve farklı topluluklar arasında kültürel alışverişi zenginleştirdiği bir alanı ifade etmektedir. Ekonomik işlevleri ise sanatın

korunması, müzik üretimi, tüketimi, dağıtımı ve sergilenmesi süreçlerini kapsamaktadır.

Eğitimsel işlevler, müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin düzenli, etkili ve verimli olmasını sağlamak amacıyla müzik eğitimi süreçlerini içermektedir.

Müziksel öğrenme ve öğretme etkinlikleri, bireyin müzikal algısını ve estetik duyarlılığını geliştirerek onu sanatsal bir bakış açısına sahip birey haline getirmektedir (Uçan, 1994).

Uçan (1994), müzik eğitimini, çocuğun kendi yaşantılarından yola çıkarak belirli müziksel davranışları kazanmasını sağlayan planlı bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bu süreç, bireyin müziği yalnızca bir dinleme aracı olarak değil, aynı zamanda aktif bir katılımcı olarak deneyimlemesini hedeflemektedir.

Müzik eğitimi, bireyin müziksel yetenek düzeyinden bağımsız olarak, yaşam boyu kazanılması gereken temel bir kültürel değer olarak görülmelidir. Bu kültüre sahip olan bireyler, müzikle ilgili etkinliklere katılmaktan haz duymakta ve bu süreç, onların sanatsal gelişimine katkı sağlamaktadır. Bireysel ya da toplu biçimde şarkı söylemek, çalgı çalmak, dans etmek ve müzik dinlemek gibi etkinlikler, müzik eğitiminin temel bileşenleri arasında yer almaktadır.

Çocukların, müzik yoluyla kendilerini en iyi ifade edebileceği alanları keşfetmeleri ve yönlendirilmesi büyük bir öneme sahiptir.

Bu yönlendirme süreci, bireyde genel bir müzik sevgisi ve estetik beğeni geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle, müzik eğitimi yalnızca okul döneminde değil, okul öncesi eğitim süreçlerinde de önemli bir yere sahiptir (Uçan, 1994).

Okul öncesi dönemde müzik eğitiminin temel kazanımları arasında duyma, dinleme, dikkatini seslere yoğunlaştırabilme ve uygun tepkiler geliştirme gibi beceriler bulunmaktadır. Dinleme yetisi, bireyin iletişim becerilerini geliştirmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, ses dinleme ve ses üretme çalışmaları, müzik eğitiminin temel yapı taşları arasında yer almaktadır. Müzik dinleme etkinlikleri, bireyin dinleme alışkanlıklarını geliştirmesi açısından etkili bir yöntem olarak kabul edilmektedir.

Ancak müzik eğitiminin amacı yalnızca dinlemeye dayalı bir süreçle sınırlı değildir. Bu süreç, çocuklarda müzik sevgisini uyandırmak, hayal dünyalarını geliştirmek, sanatsal müzikleri tanıtır ve sevdirmek ve müziğe olan ilgilerini artırarak olumlu davranışlar kazandırmak gibi hedefleri de içermektedir (Bilen, 1994). Bu noktada, müzik eğitiminin etkili bir şekilde aktarılmasını sağlayacak olan eğitimcilerin rolü ve niteliği büyük bir önem

taşımaktadır.

Müziksel etkinliklerin verimli olabilmesi için dersler, alanında yetkin öğretmenler tarafından yürütülmelidir. Çocuklara dinleme yeteneği kazandırılarak işitsel algıları geliştirilmelidir. Müziği söz, ses, mimik ve beden hareketleriyle ifade etmeleri teşvik edilmelidir (Tufan, 2002).

Bu yaklaşımdan hareketle, okul öncesi eğitimcilerinin müzik öğretim yöntemleri konusunda yeterli donanıma sahip olmaları büyük bir önem taşımaktadır. Erken çocukluk döneminde müzik eğitimi, çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerine doğrudan katkı sağladığından, eğitimcilerin bu süreci etkili bir şekilde yönlendirebilecek bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, okul öncesi öğretmenlerinin müziğe karşı olumlu bir tutum sergilemeleri ve müzik eğitiminin birey üzerindeki fonksiyonlarını bilmeleri, çocukların sanatsal gelişimlerini destekleyecek kritik faktörler arasında yer almaktadır.

Eğitimcilerin müzik derslerini yalnızca eğlenceli bir etkinlik olarak görmemeleri, aynı zamanda müziğin bilişsel, motor ve duygusal gelişime katkı sağlayan çok yönlü bir öğrenme alanı olduğunun farkında olmaları gerekmektedir (Barışeri, 2000).

Okul öncesi öğretmen adaylarına verilen müzik dersleri genellikle şarkı ve flüt öğretimine dayanmaktadır. Müzik eğitimi planlanırken, çocukların gelişim düzeyleri ve müziğe ilgileri göz önünde bulundurulmalı, gelişim alanlarını destekleyici olmasına özen gösterilmelidir (Bal ve Artan, 1995).

“Okul öncesi öğretmenlerinin amacı çocuğa enstrüman çaldırmak nota okutmak değil çocuğun kendi yaratıcılığını ortaya çıkaracak besteleme çalışmaları yaptırmak, oyunlar oynatmak çocuğa müzik dinletme ve ritmik dans etme alışkanlığını kazandırmak olmalıdır” (Barışeri, 2000).

Ergöz Özeren (2002), bireyin kendini ifade edebilmesi ve yeteneklerini geliştirebilmesi için sanatsal faaliyetlerin önemli olduğunu, özellikle okul öncesi dönemde müziğin en etkili eğitim aracı olduğunu belirtmiştir.

Bu dönemde çocukların psiko-motor gelişimi, zihinsel ve duygusal algılamaları en yüksek düzeydedir, bu yüzden müzik eğitimi gelişimlerinde olumlu değişiklikler beklenmektedir.

Müzik Eğitiminin Amaçlarına Göre Gelişim Alanları:

- İletişim
- Dil Gelişimi

- Bedensel ve Psiko-Motor Gelişim
- Zihinsel ve Bilişsel Gelişim
- Sezişsellik (Yaratıcılık ve Farkında Olma)
- Duygusal ve Sosyal Gelişim(Barışeri, 2000).

İletişim: Dinleme becerisi, çocukların müziksel algılarının gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Müzik dinleme süreci, yalnızca estetik bir deneyim sunmakla kalmaz, aynı zamanda çocukların dikkatlerini yoğunlaştırmalarına ve işitsel algılarını geliştirmelerine yardımcı olur.

Kandır'a (2003) göre, müzik faaliyetlerine aktif olarak katılan bir çocuk, sessiz olmayı, dikkatini yoğunlaştırmayı ve müzik dinleyenlere saygı göstermeyi öğrenmektedir. Ayrıca, müziği bilinçli bir şekilde dinleyerek farklı sesleri tanıma ve ayırt etme becerilerini kazanmakta, bu süreç içinde işitsel hafızasını güçlendirmektedir. Müzik dinleme etkinlikleri, çocukların hem bireysel hem de toplumsal iletişim becerilerini geliştirerek, onların çevrelerine daha duyarlı bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır.

Bu nedenle, derslerde canlı veya kayıttan müzik dinlemeye düzenli olarak zaman ayrılmalı ve bu alışkanlık aile yaşantısına da entegre edilmelidir. Ancak çocuk, müzik dinlemesi konusunda zorlanmamalıdır (Barışeri, 2000). Müzik eğitimi alan bir çocuk, öğretmenleriyle uyumlu çalışmayı öğrenirken, arkadaşlarıyla da sağlıklı sosyal ilişkiler geliştirebilir.

Müzik, güçlü bir iletişim aracıdır; ancak bu iletişimin etkili olabilmesi için kullanılacak yöntemin özenle seçilmesi gerekir. Bu bağlamda yaratıcı drama, müzik eğitimiyle desteklenebilecek etkili yöntemlerden biridir. Grup etkinliği niteliği taşıyan yaratıcı drama, doğası gereği etkileşim içermektedir (Barışeri, 2000).

Etkileşim, en az iki kişinin karşılıklı iletişimi sonucunda ortaya çıkan bir süreçtir. Bu nedenle yaratıcı drama çalışmalarında, çocukların kendilerini güvende hissetmeleri büyük önem taşımaktadır. Kendini grubun ve ortamın bir parçası olarak görmeyen çocuk, içine kapanabilir, yalnızlık hissine kapılabilir ve öz güveni yeterince gelişmediği için etkinliklere katılım sağlayamayabilir.

Morgül (1995), yaratıcı drama süreçlerinin sadece öğrenme ve sosyalleşmeye değil, aynı zamanda çocuğun kendine güven ve saygı geliştirmesine de katkı sağladığını belirtmektedir. Bu etkinliklere düzenli olarak katılan çocukların, çevreleriyle daha rahat ve sağlıklı ilişkiler kurdukları ifade edilmektedir.

Dil gelişimi açısından incelendiğinde, Kandır'a (2003) göre çocuklar, iç dünyalarında yaşadıklarını sözcüklerle ifade etmede zaman zaman güçlük çekebilirler. Bu tür durumlarda çocuklar alternatif yollar arayarak kendilerini farklı yöntemlerle ifade etmeye çalışırlar. Müzik de bu yöntemlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Bacanlı'ya (2001) göre, gelişim sürecinde belirli davranışların kazanılması gereken kritik dönemler bulunmaktadır. Eğer ilgili davranış bu dönem içinde kazanılmazsa, ilerleyen yaşlarda edinilmesi zorlaşabilir veya tamamen kaybolabilir. Bu özel dönemler literatürde "kritik dönem" olarak adlandırılmaktadır.

Dil gelişimi, özellikle okul öncesi dönemde hızla ilerleyen bir süreçtir ve bu gelişimi destekleyen en önemli unsurlar arasında şarkılar ve tekerlemeler yer almaktadır.

Söz dizimi, duygu aktarımı ve uygun ses aralığında yazılmış şarkılar ile prozodisi doğru tekerlemeler, çocukların dil gelişimini olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca, öğretmenin diksiyonu da oldukça önemlidir, çünkü öğretmen çocuğun dil gelişiminde model alınan temel figürlerden biridir (Choksy, 2000).

Bedensel ve psiko-motor gelişim açısından bakıldığında, çocukların müzik etkinliklerine katılımı fiziksel ve motor becerilerini olumlu yönde destekleyebilir. Enstrüman kullanımı, el-göz koordinasyonunu geliştirmeye yardımcı olurken, müzik eşliğinde yapılan hareketler vücut koordinasyonunu artırabilir. Bunun yanı sıra, ritme uygun hareket etmek ve dans etmek, büyük ve küçük kas gelişimini destekler. Şarkı söylerken doğru nefes alma tekniklerinin uygulanması, solunum kontrolünü iyileştirerek akciğer gelişimine de olumlu katkıda bulunur.

Müzikte en temel ögenin ritim olduğu ve müzikal ritmin kaynağının insan vücudunun doğal ritimlerinden gelebileceği fikri, İsviçreli eğitimci Emile Jacquez Dalcroze tarafından öne sürülmüştür. Bu düşünceye dayanarak geliştirilen müzik eğitimi yöntemi, literatürde "Dalcroze" olarak bilinmektedir (Choksy, 2000).

Dalcroze, akıl ile beden, ifade ile duygu arasında bir denge olması gerektiğini savunmuş ve bu doğrultuda sinir sistemi ile kasların birbirine etkisini dengeleyerek vücudun, beynin verdiği komutları doğru ve hızlı bir şekilde yerine getirmesi için eğitilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Çalışmaları sırasında, öğrencilerinin müzik dinlerken ayaklarını vurduklarını, başlarını veya bedenlerini salladıklarını gözlemlemiş ve bu tepkilerin kültürden bağımsız olarak evrensel bir özellik taşıdığını belirtmiştir. Ayrıca, müzik sona erdiğinde kasların gevşediğini ve öğrencilerin rahatladığını, vücutlarını adeta bir enstrüman gibi kullandıklarını ifade etmiştir.

Araştırmaları sonucunda, ritim ve hareketin öğrencilerin yaşantılarıyla duyguları arasında bir köprü oluşturduğunu ve müzikteki tempo yoğunluğunun kas sistemini harekete geçirdiğini ortaya koymuştur (Choksy, 2000).

Müzik eğitimcisi Carl Orff'a göre, müzik hareket ve söz ile bütünleşmiş bir olgudur. Orff yaklaşımının temel amaçları arasında, bireyde müzik sevgisini uyandırmak ve geliştirmek, ses, beden ve enstrüman kullanımı yoluyla farklı müziksel ifade biçimleri kazandırmak ve bireysel yaratıcılığı destekleyerek sanatsal yaşantı olanakları sağlamak yer almaktadır. Carl Orff, müzik eğitimi sürecinde kullanılmak üzere özel çalgılar tasarlamış ve geliştirmiştir. Orff çalgıları; ksilofon, metalafon gibi farklı müzikal sesler çıkaran enstrümanlarla, tef, çelik üçgen, marakas, zil ve kastanyet gibi tek ses veren ritim araçlarını kapsamaktadır.

Çocuk, şarkı söylerken, dans ederken, özgürce hareket ederken, çalgılarla eşlik yaparken veya ritme uygun şekilde yürürken dikkat becerisi gelişir. Bu süreç, psiko-motor gelişimi destekleyen önemli unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir (Dinçer, 1992).

Zihinsel ve bilişsel gelişim açısından müzik, çocuğun vücut farkındalığını artırmasının yanı sıra, renk, sayı, hız ve uzunluk gibi kavramları öğrenmesine de katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda, giyecekler, mevsimler, hayvanlar, trafik kuralları ve günlük yaşama dair birçok bilgiyi müzik aracılığıyla kavrayabilir. Bu nedenle, çocukların müzikle etkileşim içinde olduğu şarkı söyleme, enstrüman çalma, müzikli oyunlar ve dinletiler gibi etkinliklere sıkça yer verilmesi gerekmektedir.

Kandır (2003), çocukların farklı zamanlarda dinledikleri müzikleri hatırlayabildiğini ve anlatılan konu ile müzik arasında bağlantı kurabildiğini, bunun da bilişsel gelişimi olumlu yönde desteklediğini ifade etmektedir.

Sezişsellik, yani yaratıcılık ve farkında olma açısından değerlendirildiğinde, Aral (2001) yaratıcılığın, toplumların ve insanlığın gelişiminde önemli bir rol oynadığını ve her bireyde bulunması gereken bir yetenek olduğunu belirtmiştir.

Yaratıcılık, yalnızca sanat alanlarıyla sınırlı olmayıp, günlük yaşantıdan bilimsel araştırmalara kadar geniş bir yelpazede kendini gösteren bir tutum ve davranış biçimidir.

Tarman (1999), her bireyin doğasında yaratıcılık yeteneği bulunduğunu, ancak bu yeteneğin gelişiminin bireyler arasında farklılık gösterebileceğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Karadağ (1997), çocuğun yaratıcılığını destekleyecek uygun ortamların yetişkinler tarafından oluşturulmasının büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Yaratıcılık sürecinde esneklik, duyarlılık, akıcılık, çok yönlü düşünme ve özgünlük

gibi nitelikler ön plana çıkmaktadır. Yaratıcı bireylerde merak duygusu, sabır, araştırmacı bir yaklaşım, yeni fikirlere açıklık ve keşfetme arzusu gözlemlenmektedir.

Öğrenme ortamlarının, öğrencilerin yaratıcı düşünce süreçlerini geliştirmeye yönelik olacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Yaratıcılığı destekleyen yöntemler arasında dramatizasyon, yaratıcı drama, rol yapma gibi teknikler ile eğitsel oyunlara yer verilmesi önerilmektedir (Karadağ, 1997).

Çocukların yaratıcılık ve sezgisel becerilerini geliştirmek amacıyla yaratıcı etkinliklere teşvik edilmesi, çeşitli gösteriler düzenlenmesi, konserler verilmesi ve sergiler açılması önem taşımaktadır. Bu süreç, çocukların duygularını kontrol etmeyi öğrenmelerine ve özgüven kazanmalarına katkı sağlamaktadır (Tarman, 1999).

Duygusal ve sosyal gelişim açısından müzik, çocukların kendilerini ifade edebilmeleri için güçlü bir araçtır. Grup çalışmalarına katılım, sosyalleşme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Çocuk, grup içinde görev aldığı anda sesini nasıl kullanacağını öğrenir, uyum sağlama becerisi gelişir ve sorumluluk bilinci kazanır. Ayrıca, birlikte şarkı söyleyen çocuklar seslerini birbirlerine göre ayarlamaya çalışarak uyum sağlama becerisi geliştirirler. Aynı etkinliği paylaşarak başarmanın mutluluğunu yaşamaları, onların duygusal gelişimlerine olumlu katkılar sunmaktadır.

Çocukların müzik aletleri çalması, enerjilerini yapıcı bir şekilde kullanmalarını sağlarken, ritim duygularını keşfetmelerine ve kendi müzikal ifadelerini oluşturmalarına da olanak tanır. Bu süreç, çocukta başarı hissini artırarak özgüven gelişimine katkı sağlamaktadır (Kandır, 2003).

Bu nedenle, okul öncesi öğretmen adaylarına, üniversite eğitimleri boyunca çocuk gelişimine dair müzikle ilişkili becerilerin öğretilmesi ve bu becerileri destekleyecek uygulamalı müzikal çalışmaların yaptırılması önemlidir.

Müzik eğitimi sürecinde grup çalışmalarına yer verilmesi, oyun ve dans etkinliklerinin bir araya getirilmesi, ritim çalışmalarıyla çocukların yaratıcılıklarının desteklenmesi ve bu etkinliklerin sergileneceği ortamların sağlanması gerekmektedir (Kandır, 2003).

2.6. Müzik Eğitimi Yaklaşımları

Müzik eğitiminde farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bu yöntemler arasında öğrenci merkezli olan Dalcroze, Orff, Kodaly ve Suzuki yaklaşımları öne çıkmaktadır.

Dalcroze yaklaşımı: Dalcroze'a göre müzik, hareket ve sesin birleşiminden oluşmaktadır (Yıldız, 2019).

Bu yöntemde, müzik hareketler aracılığıyla öğrenilir, vücut bir çalgı olarak görülerek ritim ve vurgular bedensel olarak hissedilir (Türkmen, 2021). Dalcroze metodunda öğretmenin planladığı etkinlikler esastır, kitap ve materyal kullanımı sınırlıdır (Büyükgönenç, 2018).

En önemli araç bedendir ve pahalı ekipmanlara ihtiyaç duyulmaz. Bu yöntemin dört-beş yaşlarında öğrenilmeye başlanması önerilmektedir (şeker, 2005). Çocukların müziği hissederek ve özgürce hareket ederek öğrenmesi amaçlanır (Büyükgönenç, 2018).

Çocukların hareketlerine doğrudan müdahale edilmemesi, yalnızca yönlendirme yapılması önemlidir (Yıldız, 2019). Etkinlikler bireysel veya grup halinde gerçekleştirilebilir, bu sayede sosyal gelişime de katkı sağlanmaktadır (Topoğlu, 2012).

Orff yaklaşımı: Orff yöntemi, hareket, dil-konuşma ve müziği bir arada ele alan bir eğitim modelidir (Türkmen, 2021). Dans,  algı çalma, şarkı söyleme ve ritim çalışmaları içeren bu yöntemde, müzik bedensel hareketler yoluyla üretilmektedir (Topoğlu, 2012).

Çocukların doğal hareketlerinden yararlanılarak oluşturulan bu yaklaşım, onların ritim duygusunu geliştirmektedir ( evik, 2007).

Yaparak yaşayarak öğrenme temeline dayanan Orff yöntemi, çocuklar tarafından ilgiyle karşılanmaktadır. Orff  algıları, teknik bilgi gerektirmeyen ve kolayca  alınabilen enstrümanlardır (Işın'dan akt., Topoğlu, 2012).

Bu yöntem, çocuklara doğaçlama yapma imkanı sunarak onların müzikle daha  zg r bir şekilde etkileşime girmesine olanak tanımaktadır (Topoğlu, 2012). Ayrıca,  ocukların güven duygusunu, yaratıcılığını ve sosyal becerilerini geliştirmeye de katkıda bulunmaktadır.

Kodaly yaklaşımı: Kodaly yöntemi, çalgı eğitiminden ziyade ses eğitimine odaklanmaktadır. İnsan sesini temel alan bu yöntemde, şarkı söylemenin müzikal gelişim için ön koşul olduğu kabul edilmektedir (Türkmen, 2021).

Kodaly'a göre, çalgı  almadan önce ses eğitimi alınmaması bireyin müzikal gelişiminde eksiklik yaratacaktır. Okul  ncesi dönemde uygulanması önerilen bu yöntemin temel unsuru şarkı söylemektir. Bu yaklaşımda, çocukların kendi sesi, yerel müzikleri ve anadilleri önemli bir yer tutmaktadır (Yıldız, 2019).

Kodaly yöntemi, çocukların gelişim düzeyine göre ilerlemektedir (Büyükgönenç ve

Polat, 2018). Bu yöntemin ilk aşamasında, çocukların duyduğu şarkıları ezberlemesi ve ritim çalışmaları yer almaktadır (Yıldız, 2019).

Koro eğitimi, yöntemin önemli bir parçasıdır ve birlikte müzik yapmanın önemine vurgu yapmaktadır (Büyükgönenç, 2018). Kodaly, ses eğitiminin müziğin merkezinde olması gerektiğini ve müziğin yaşamın her alanında bulunması gerektiğini savunmaktadır (Türkmen, 2021).

Suzuki yaklaşımı: Suzuki yöntemi, müzik öğreniminin ana dil edinimiyle benzer şekilde gerçekleştiğini öne sürmektedir (Yıldız, 2019). Bu yaklaşım, diğer yöntemlerden farklı olarak çalgı eğitimine odaklanmaktadır (Topoğlu, 2012).

Suzuki yöntemi bireysel çalışmalara dayanmakta olup, bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanması sınırlıdır (Yıldız, 2019).

Suzuki yönteminde, çocuklar doğduklarından itibaren öğrenmeleri planlanan enstrümanın müziklerini dinlerler. Üç yaşına kadar bu eserleri dinleyen çocuklar, zamanla enstrüman çalmaya başlar (Uçan ve ark., 1999).

Yöntem, öncelikle ezberden çalmayı teşvik eder ve zamanla teknik gelişime odaklanır (Tecimer'den akt., Yıldız, 2019). Suzuki yönteminde aile desteği büyük önem taşımaktadır. Ebeveynler derslere katılım sağlamak ve çocuklarının müzik eğitimini evde sürdürmeleri beklenmektedir (Topoğlu, 2012).

2.7. Çocuğun Gelişiminde Müzik Eğitimi

Müzik, insanın doğumundan itibaren hayatında yer almakta ve yaşamın her döneminde bireylerle etkileşim içinde olmaktadır. Müziğin sürekli var olması, her yaştan bireyin müzikle ilgilenmesini sağlamaktadır. Ancak her yaş grubunun gelişimsel özellikleri farklıdır ve bu nedenle müzik eğitimi, bireylerin gelişim dönemlerine uygun olarak planlanmalıdır.

Bebekler, doğumdan sonraki ilk aylarda çevrelerini sesler aracılığıyla algılar, duydukları sesin kaynağına yönelir ve ninni ya da şarkı dinlediklerinde sakinleşirler (Aktaş, 2013). Beşinci ve altıncı aylarda, çevrelerinden gelen sesleri ve hareketleri taklit etmeye başlarlar (Ömeroğlu ve ark., 2003). Altı ile sekiz aylık bebekler ise müzikle tam anlamıyla senkronize olmasa da ritmik hareketler sergileyebilirler (Yıldız, 2019).

Bir yaşına gelen bebekler, müziğe elleri ve sesiyle katılım sağlamaya başlar, sürekli dinledikleri melodileri tanıyarak hareketleriyle eşlik ederler. İki yaşına ulaştıklarında,

sevdikleri müzikleri ayırt edebilir ve müzik eşliğinde daha anlamlı hareketler sergileyebilirler. Bu dönemde vurmali çalgılar özellikle dikkatlerini çeker (Özdemir, 2008). İki ile üç yaş arasındaki çocuklar, müziğe öne-arkaya sallanarak, zıplayarak ve dönerek eşlik ederler (Mete, 2020).

Üç-altı yaş aralığı, müziksel kavramların kazanıldığı ve müzikal yeteneklerin gelişmeye başladığı önemli bir dönemdir (Yıldız ve Nacakcı, 2016). Dört yaşına gelen çocuklar, şarkı söylerken ses tonlarını ayarlamaya başlayarak temel çalgıları (Orff çalgıları, tef, davul vb.) çalabilirler (Öztürk, 2007; Aktaş, 2013).

Hareketli ve canlandırmaya dayalı şarkılar bu yaş grubunun ilgisini çeker. Dört-beş yaş aralığında çocuklar genellikle grup halinde şarkı söylemekten hoşlanır (Tetik, 2016; Mete, 2020).

Beş yaşına gelen çocuklar bedenlerini kullanarak daha iyi ritim tutabilir ve kendi ritimlerini oluşturabilirler. Üç ile beş yaş arasındaki çocuklar Suzuki yöntemiyle çalgı çalmayı öğrenebilirler (Yıldız ve Nacakcı, 2016).

Bu yönteme ek olarak, beş-altı yaşlarında özel dersler yoluyla enstrüman çalmaya başlayabilirler (Ömeroğlu ve ark., 2003). Bu yaşlarda çocuklar, enstrüman çalmayı öğrenerek yeni melodiler üretebilirler (Ömeroğlu ve ark., 2003; Mete, 2020).

Altı yaşına gelindiğinde, çocukların ses genişliği artmakta ve duydukları şarkıları analiz etme becerileri gelişmektedir. Örneğin, yüksek ve alçak ses ayrımını daha iyi yapabilirler (Yıldız, 2019; Mete, 2020).

Okul öncesi dönemdeki çocuklar genellikle popüler şarkılara ilgi duysalar da, farklı müzik türlerine de açık olmaktadır (Miyamoto'dan akt., Yıldız ve Nacakcı, 2016).

Bu gelişimsel özellikler dikkate alınarak çocuklara uygun müzik eğitimi verilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, kreş ve okul öncesi eğitim kurumlarında, çocukların gelişimine uygun müzik etkinlikleri planlanmalı ve onların müzikal becerilerini destekleyen çalışmalar yapılmalıdır.

2.7.1. Çocuğun gelişiminde müziğin rolü

Okul öncesi dönemde müzik eğitiminin temel amacı, çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişimlerini desteklemek, yaratıcılıklarını artırmak ve müziği bir ifade aracı olarak kullanmalarına yardımcı olmaktır (Göncü Özal, 2010). Bu doğrultuda,

müzik eğitimi tüm gelişim alanlarına katkı sağlamakta ve çocuğun çok yönlü gelişimini desteklemektedir (MEB, 2017). Müzik eğitiminin çocuk üzerindeki etkileri dört ana başlık altında ele alınmaktadır: bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor gelişim.

Bilişsel gelişime etkileri: Bilişsel gelişim, bireyin çevresini anlamasını sağlayan, öğrenme, algılama, problem çözme, karar verme, akıl yürütme ve düşünme gibi süreçleri içeren bir alan olarak tanımlanmaktadır (Yıldız, 2019; Deleş ve Kaytez, 2020).

Müzikal etkinlikler, çocukların zihinsel becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Müziğin bilişsel gelişime katkıları arasında günlük yaşam kurallarını öğrenme, kavramsal bilgileri pekiştirme, akıl yürütme ve karar verme becerilerini geliştirme, problem çözme yetisini artırma, yaratıcı düşünmeyi destekleme, dikkati güçlendirme ve parça-bütün ilişkisini anlamayı kolaylaştırma gibi unsurlar yer almaktadır (Geoghegan ve Mitchelmore, 1996; Yıldız, 2019).

Dil gelişimine etkileri: Dil gelişimi, iletişim kurma, konuşma ve kendini ifade etme gibi becerileri içermektedir. Erken yaşlarda müzik, bu becerilerin kazanılmasında etkili bir araç olarak görülmektedir.

Müzik eğitimi, çocukların dinleme, konuşma ve iletişim becerilerini geliştirmenin yanı sıra, dilin temel yapısını anlamalarını, akıcı konuşma yeteneklerini artırmalarını, ses kullanım becerilerini geliştirmelerini, kelimeleri doğru telaffuz etmelerini ve sözcük dağarcıklarını zenginleştirmelerini sağlamaktadır (Costa Giomi, 2004; Yıldız, 2019).

Sosyal-duygusal gelişime etkileri: Müzik, çocukların sosyal becerilerini geliştirmelerine ve duygusal dünyalarını olumlu yönde etkilemelerine katkı sağlamaktadır. Müziğin sosyal-duygusal gelişime katkıları arasında farklı kültürleri tanıma, duygusal rahatlama, birlikte hareket etme becerisini geliştirme, sosyal uyum sağlama, sırasını bekleme, başkalarına saygı gösterme, yardımlaşma gibi becerilerin gelişmesi, paylaşma ve sorumluluk alma bilincinin kazanılması, özdenetimi artırma ve grup çalışmalarında sosyalleşmeyi teşvik etme yer almaktadır.

Ayrıca, başarıma hissi, özgüven kazanma ve onaylanma gibi duygular üzerinde de olumlu etkiler yaratmaktadır (Kabataş, 2017; Kirschner ve Tomasello, 2010; Yıldız, 2019).

Fiziksel gelişime etkileri: Dans etme, enstrüman çalma ve ritim çalışmaları, çocukların fiziksel gelişimini desteklemektedir.

Müzik eğitimi, kaba ve ince motor becerilerin gelişmesini, vücut kontrolünü sağlamayı, nefes ve ses çalışmalarıyla akciğer kapasitesinin artmasını, el-göz koordinasyonunu güçlendirmeyi, elleri senkronize bir şekilde kullanabilmeyi ve ritim

duygusunun gelişmesini desteklemektedir (MEGEP, 2017; Mete, 2020).

Bu çerçevede, müziğin çocuk gelişimi üzerinde çok yönlü ve olumlu etkileri olduğu görülmektedir.

2.7.2. Okul öncesi eğitim programında müziğin yeri

Müzik etkinlikleri, çocukların müziksel gelişimini desteklerken aynı zamanda dil, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Bu etkinlikler, ses, ritim, nefes ve şarkı söyleme çalışmalarının yanı sıra çalgı çalma, yaratıcı hareket ve müzikli öykü oluşturma gibi uygulamaları içermektedir (MEB, 2013).

Müzik etkinlikleri, ses dinleme ve ayırt etme, ses üretme çalışmaları, müzik dinleme, ritim çalışmaları, şarkı söyleme ve nefes egzersizleri, yaratıcı hareket ve dans uygulamaları, müzikli öykü oluşturma ve müzikli dramatizasyon gibi çeşitli alanları kapsamaktadır (Ömeroğlu ve ark., 2003).

Günlük eğitim akışında bu etkinlikler bireysel, küçük ya da büyük gruplar halinde yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış veya serbest çalışmalar olarak planlanabilir. Bağımsız bir etkinlik olarak uygulanabileceği gibi, diğer etkinliklerle birleştirilerek de gerçekleştirilebilir (MEB, 2013).

Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan müzik etkinlikleri arasında ses dinleme, ayırt etme ve ses üretme çalışmaları yer almaktadır. Bu çalışmalar, çocukların duydukları seslere dikkatlerini yönlendirmelerini, sesleri tanıyıp ayırt etmelerini ve çeşitli sesleri keşfetmelerini amaçlamaktadır.

Bu kapsamda sınıflarda sesin yönünü bulma, sesleri tanıma ve eşleştirme, sesin yüksekliğini kavrama gibi etkinliklere yer verilmektedir (Ömeroğlu ve ark., 2003; Öztürk, 2007).

Çalışmalar için ritim aletleri, el şaklatma ve farklı müzik aletlerinden faydalanılmaktadır. Ritim çalışmaları erken yaşlarda hareket, vuruş ve sözlerle desteklenmekte, temel ritim hareketleri arasında yürüme, sıçrama ve koşma gibi taklitler yer almaktadır.

Çocuklar yaşlı insan ve hayvan yürüyüşleri, zıplayan hayvanlar veya uçak ve kuş uçuşlarını taklit ederek ritim duygularını geliştirmektedir (MEGEP, 2007).

Bu çalışmalarda vücut hareketlerinin yanı sıra Orff çalgıları ve ritim çubukları gibi müzik aletlerinden yararlanılmaktadır. Çocukların yaşına ve gelişimine uygun olarak

planlanan ritim çalışmaları, kısa süreli ve oyunlaştırılmış olmalıdır (Aktaş, 2013; MEGEP, 2017; Doğan, 2018).

Şarkı söyleme öncesinde nefes açma çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar, derin nefes alma, nefesi tutma ve kontrollü şekilde verme aşamalarından oluşmaktadır (MEGEP, 2017).

Balon şişirme, mum üfleme ve çiçek koklama gibi etkinlikler nefes kontrolünü destekleyen uygulamalar arasında yer almaktadır (Aktaş, 2013).

Nefes egzersizlerinden sonra şarkı söyleme çalışmalarına geçilmektedir. Şarkılar çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun seçilmeli, onların ilgisini çekecek ve günlük yaşamlarıyla ilişkili olmalıdır. Şarkıların belirli aralıklarla tekrar edilmesi, öğrenme sürecini desteklemektedir (MEGEP, 2017).

Müzik etkinliklerinde yaratıcı hareket ve dans çalışmaları, çocukların müzikle bedensel hareketleri ilişkilendirmelerine yardımcı olmaktadır. Çocukların müziği dinleyerek istedikleri şekilde doğaçlama hareketler yapmaları, ritim ve beden koordinasyonlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Koç, 2016; MEGEP, 2017).

Müzikli dramatizasyon ise, bir olayın müzik eşliğinde canlandırılması sürecini kapsamaktadır. Çocukların bir kısmı hikayeyi canlandırırken, diğerleri ritim çalgıları veya enstrümanlarla müziğe eşlik etmektedir (Ömeroğlu ve ark., 2003).

Müzikli dramatizasyon çalışmaları şarkılı oyunlar, müzikli öyküler ve dramatize şarkılar olmak üzere farklı şekillerde gerçekleştirilmektedir.

Şarkılı oyunlar, şarkı sözlerinin hareketlerle desteklenerek canlandırılmasını içermekte, müzikli öyküler çeşitli enstrümanlar kullanılarak yapılan hikaye anlatımını kapsamaktadır. Dramatize şarkılar ise müzik eşliğinde belirli hareketlerin yapılmasını sağlamaktadır (Doğan, 2018; MEGEP, 2017).

Müzikli öykü oluşturma çalışmaları, çocukların çeşitli müzikleri ve sesleri dinleyerek hayal güçlerini kullanmalarına yardımcı olmaktadır. Doğadaki seslerin müziğe benzetilmesi veya bir müzik parçasının bir kısmının dinletilip çocukların hikayeyi tamamlaması bu tür çalışmalara örnek olarak gösterilebilir (MEGEP, 2017).

Müzik etkinliklerini daha etkili hale getirmek için sınıflarda müzik merkezi bulunmalı ve Orff çalgıları, ritim çubukları, kastanyet, marakas, üçgen, ziller ve davul gibi enstrümanlar kullanılmalıdır.

Ayrıca, öğretmenlerin piyano, gitar veya blok flüt gibi enstrümanlar kullanması, çocuklar içinse klasik müzik ve çocuk şarkılarını içeren CD'ler ile müzik kitaplarının

bulundurulması önerilmektedir (MEB, 2013).

Çocukların çalgılara kolayca erişebilmesi için, boylarına uygun dolaplar kullanılmalı ve materyaller dönüşümlü olarak sunulmalıdır. Müzik köşelerinin aktif tutulması, çocukların müziğe ilgisini artırmak açısından önem taşımaktadır (Bulut ve Aktaş, 2014; Kabataş, 2017).

2.8. Çocuklarda Gelişim Sürecinde Müzik Eğitiminin Rolü

Müzik, insanlar için doğal bir eğlence kaynağı olmanın ötesinde, bireylerin gelişim süreçlerine de önemli katkılar sunmaktadır. Müzik eğitimi, bireyin kendini ifade etme becerilerini ve yaratıcılığını geliştirirken, hareket ve ritmik yeteneklerini artırmakta, estetik duygularını güçlendirmekte ve kültürel birikimine katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, dil becerileri, bilişsel ve analitik düşünme yetileri üzerinde de olumlu etkiler yaratmaktadır.

Müziğin doğası, nasıl oluştuğu ve hangi temel unsurları içerdiği gibi sorular, müziğin felsefi, ontolojik ve estetik boyutlarıyla ilişkilendirilebilir. Ancak günümüzde müzik eğitimi, psikoloji, nöro-biyoloji ve sosyoloji gibi farklı disiplinlerden elde edilen bilimsel bulgular doğrultusunda ele alınmaktadır.

Müzik eğitiminde özne olarak insanı, nesne olarak ise müziği değerlendirdiğimizde, müziğe neden ihtiyaç duyulduğu, müziğin insan beyni ve gelişimi üzerindeki etkileri, ayrıca fiziksel, sosyal ve ruhsal yaşam üzerindeki rolü gibi sorular gündeme gelmektedir (Özmenteş, 2013).

Antropoloji alanında gerçekleştirilen araştırmalar, müziksel davranışların insanlık tarihi boyunca var olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular doğrultusunda, antropologlar müziği, insanın doğuştan sahip olduğu bir yeti veya kazanım olarak değerlendirmektedirler (Özmenteş, 2013).

Her bireyin müziğe ve ritme yönelik yetenek seviyesi farklı olsa da müzik, ritim ve ses her çocuğun yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Çocuklar, bireysel ya da grup halinde müzikle etkileşim kurmaktan keyif alır. Çalgı çalmak, şarkı söylemek, dans etmek, müzikli oyunlar oynamak ve müzik dinlemek, çocukların ilgisini çeken temel müzik etkinlikleri arasındadır.

Çocukların kendilerini en iyi ifade edebilecekleri ve yeteneklerini ortaya koyabilecekleri aktivitelere yönlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde müzik sevgisi ve estetik beğeni kazandırılmalı, bu süreçte eğitimciler ve aileler bilinçli bir şekilde çocukları desteklemelidir (Özmenteş, 2013).

2.8.1. Müziğin çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimindeki rolü

Martha Mead Giles'in araştırmasına göre, müzik çocukların duygusal iyi oluşlarında önemli bir rol oynamaktadır. Müzik eğitimi alan çocukların, bu eğitimi almayanlara kıyasla duygusal olarak kendilerini daha iyi hissettikleri belirlenmiştir.

Tarihsel müzik eğitimi ve müzik terapisi alanındaki araştırmalar da müziğin insan yaşamındaki önemini vurgulamaktadır (Kocabaş, 2004).

Her çocuğun, kendini en iyi ifade edebileceği müziksel etkinlik türünde bir grupta çalışması, sosyalleşme sürecinde önemli bir yere sahiptir. Örneğin, grup halinde şarkı söyleme, çocuğun sesini nasıl kullanacağını keşfetmesine, ses kontrolü sağlamasına, uyum becerisi geliştirmesine ve iş birliği disiplini kazanmasına yardımcı olmaktadır.

Öte yandan, bireysel olarak çalgı çalmak, çocuğun enerjisini olumlu bir şekilde yönlendirmesine, kişisel doyum sağlamasına ve ritim-melodi duygusunu geliştirmesine katkı sunmaktadır (Kocabaş, 2004).

Çocukların müzik algısının gelişiminde düzenli dinleme büyük bir öneme sahiptir. Bu nedenle, derslerde sıklıkla canlı performanslar ya da kayıtlar dinletilerek bu beceri desteklenebilir.

Aynı zamanda, ev ortamında da müzik dinleme alışkanlığının devam ettirilmesi, çocuğun müziğe olan ilgisini artırabilir. Ancak, bu süreç bir zorunluluk haline getirilmemeli, çocuğun oturup müzik dinlemeye zorlanmaması gerektiği unutulmamalıdır (Kocabaş, 2004).

Sanılanın aksine, çocuklar aynı müziği sık sık dinlemekten rahatsız olmaz ve bu tekrarlar öğrenme sürecini olumlu yönde etkileyebilir.

Özellikle özel eğitim süreçlerinde, çocuğa dinletilen eserler arasında ilerleyen dönemlerde çalacağı veya söyleyeceği parçaların bulunması, öğrenme sürecini hızlandırarak müzikal farkındalığını artırmaktadır (Eskioğlu, 2003).

Müzik dinleme etkinliklerinde dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan biri, dinlenecek eserlerin seçimidir. Seçilen müziklerin çağdaş ve gelişime açık nitelikte olması, farklı türleri ve formları içermesi önerilmektedir.

Ayrıca, dinleme etkinlikleri kapsamında hem evrensel hem ulusal müzik türlerine yer verilmesi, sanat ve halk müziği örneklerinin dengeli bir biçimde sunulması çocukların müzikal algısını genişletebilir (Eskioğlu, 2003). Çocuklara müzik eğitimi veren uzmanlar, müzik öğretiminin birçok farklı alanda fayda sağladığını vurgulamaktadır.

Duke ve ark. (1997), aileler ve piyano eğitimcileri ile yaptıkları araştırmalarda,

piyano öğretiminin çocukların disiplin, adaptasyon, rahatlama yeteneği, öz güven, sorumluluk ve kişisel düşünme becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını belirlemişlerdir.

Aynı zamanda, müzik eğitiminin öğrencilerin yaşamdan aldığı keyfi artırdığı yönünde güçlü bulgulara ulaşılmıştır. Piyanistlerin kişilik özelliklerine yönelik yapılan sınırlı sayıdaki araştırmalar, bu inanışların deneysel verilerle desteklenebilir olduğunu ortaya koymaktadır (Eskioğlu, 2003).

Spychiger'in araştırmaları ve "Mozart IQ Artışı Sağlar" başlıklı çalışmanın bulguları, daha fazla müzik eğitimi alan çocukların öğretmenleriyle daha iş birlikçi olduklarını ve arkadaşlarıyla daha olumlu ilişkiler geliştirdiklerini ortaya koymaktadır.

Çocuklar, birlikte müzik yapıp şarkı söylediklerinde, birbirlerini dinlemeyi daha kolay öğrenmektedirler. Bu durum, müzik yapmanın rekabetçi davranışlarla örtüşmediğini ve daha uyumlu bir sosyal etkileşim sağladığını göstermektedir (Edwards, 1997).

2.8.2. Müziğin çocukların fiziksel ve psikomotor becerilerine katkısı

Seslerin, doğumdan itibaren çocuğun hareketlerini yönlendirdiği bilinmektedir. Şarkılardaki soluk belirteçlerine göre doğru nefes alma, solunum kontrolünü destekleyerek akciğer gelişimine katkı sağlayabilir. Bunun yanı sıra, çalgılarla yapılan çalışmalar hem büyük hem de küçük kasların gelişimini destekleyerek psikomotor becerilerin güçlenmesine yardımcı olmaktadır.

Bu tür etkinliklerin grup içinde gerçekleştirilmesi, gelişim sürecini hızlandırırken aynı zamanda çocukların iletişim becerilerini geliştirmelerine de katkıda bulunmaktadır (Eskioğlu, 2003).

2.8.3. Müziğin çocukların dil becerileri üzerindeki etkileri

İnsan, doğuştan dil ve konuşma yeteneğine sahiptir. İlk olarak çevresindeki sesleri dinleyerek bu sesleri anlamlandırmaya ve benzerlerini üretmeye çalışır. Zamanla, kendini ifade etmek ve çevresini anlamak amacıyla kelimeleri kullanarak cümleler oluşturmaya başlar.

Bu süreçte, sesler çocuğun dış dünya ile kurduğu ilk iletişim araçlarından biri olarak önemli bir rol oynar (Eskioğlu, 2003).

Gardner, Fox ve arkadaşları (1996) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda, aşamalı ve zenginleştirilmiş müzik programlarına katılan öğrencilerin, müzik eğitimi almayan öğrencilere göre daha yüksek okuma başarıları gösterdiği saptanmıştır.

Benzer bir çalışma Hall (1952) tarafından yürütülmüş, sekizinci ve dokuzuncu sınıf öğrencisinin müzik geçmişi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, müzik eğitimi alan öğrencilerin okuma ve anlama becerilerinde belirgin bir gelişim gösterdiği ortaya konmuştur.

North Carolina Üniversitesi'nde Ramey ve Frances Campbell (1996) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise, hazırlık sınıfındaki öğrencilere şarkılı oyunlar öğretilmiş ve bu öğrencilerin IQ seviyelerinin 10 ila 20 puan arasında daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Aynı zamanda, bu çocukların okuma becerilerinde de anlamlı bir artış gözlenmiştir. Rhode Adası'nda 1996 yılında *Nature* dergisinde yayımlanan bir çalışmada, birinci sınıfta müzikle ilgilenen öğrencilerin matematik performanslarında da artış olduğu belirtilmiştir (Kocabaş, 2004).

Çocukların dil gelişimi, özellikle okul öncesi dönemde hızla ilerleyen bir süreçtir ve bu süreci en iyi destekleyen araçlardan biri müziktir. Şarkılar ve tekerlemeler, dil ve duygu gelişimine katkı sağlayan önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Uygun ses aralığında yazılmış ve dili geliştirmeye yönelik şarkılar, 6 yaş sonrası yazma becerilerini destekleyerek okuma sürecini kolaylaştırmaktadır.

Bu noktada, öğretmenin diksiyonunun da büyük önem taşıdığı belirtilmiştir, çünkü çocuklar öğretmenlerini dil gelişimi açısından bir model olarak almaktadırlar (Seyrek ve Sun, 1997).

Müziğin, dil gelişimini hedefleyen bir öğretim aracı olarak kullanılması, dil ve müzik arasında bulunan bilişsel süreçlerin benzerliği sayesinde daha bilinçli bir hale getirilebilir.

Jakobson ve arkadaşları (2003) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, müzik eğitiminin işitsel temporal işlemleri güçlendirerek sözel becerileri dolaylı yoldan geliştirdiği hipotezi incelenmiştir.

Araştırmada, işitsel temporal işlemlerin gelişmesiyle birlikte, hızla değişen akustik olaylardaki küçük farkları ayırt etme becerisinin güçlendiği belirlenmiştir.

Müzikal algı ve sözel algı arasındaki bağlantının, beyinde sol lobda daha etkili bir şekilde geliştiği gözlemlenmiştir. Daha önce yapılan çalışmalarda, işitsel temporal işlemlerin gelişiminin, sözel ayırt etme becerisi ve dil anlama yeteneği ile doğrudan ilişkili olduğu

tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, müzik eğitimi alan bireylerde işitsel temporal işlemler daha fazla gelişmekte, dolayısıyla sözel bellek becerileri diğer bireylere kıyasla daha belirgin hale gelmektedir.

Müzik eğitiminin bireylerin bilişsel algısını ve işlem becerilerini güçlendirdiği, bunun da sol beyindeki işitme bölgesinde nöronal plastik değişimler yoluyla gerçekleştiği ifade edilmektedir.

Beynin işlevsel ve yapısal karakteristiklerinin yaşa bağlı olarak şekillendiği göz önünde bulundurulduğunda, müzik eğitime başlanma yaşının bu süreçte belirleyici bir faktör olduğu görülmektedir (Jakobson ve ark., 2003).

İsviçre Fribourg Üniversitesi'nde görev yapan psikolog Maria Spychiger'e göre, okulda daha fazla müzik eğitimi alan çocukların dil öğrenme yetenekleri, normal müfredat kapsamında eğitim alan öğrencilere kıyasla daha hızlı gelişmektedir. Spychiger'in araştırmasında, 7 ila 15 yaş aralığındaki öğrencilerden oluşan 70 sınıfın yarısına, matematik ve dil derslerinden arta kalan zamanlarda, haftanın beş günü ek olarak 45 dakika müzik eğitimi verilmiştir. Diğer gruptaki öğrenciler ise haftada bir veya iki saat müzik eğitimi alarak eğitimlerini sürdürmüştür.

Üç yıl süren bu araştırma sonucunda, ek müzik dersi alan öğrencilerin dil derslerinde daha başarılı oldukları tespit edilirken, kontrol grubundaki öğrencilerin matematik başarıları açısından anlamlı bir farklılık oluşmadığı belirlenmiştir (Eskioğlu, 2003).

2.8.4. Müzik eğitiminin çocuklarda zihinsel süreçleri destekleyici rolü

Bilim insanları, müziğin bilişsel düşünme yetisini artırdığını öne sürmektedir. Müzik ile bilişsel düşünme arasında güçlü bir bağlantı bulunduğu, müzikle ilgilenen veya düzenli olarak müzik dinleyen bireylerde beyin aktivitesinin arttığı belirlenmiştir. Almanya'daki Friedrich Schiller Üniversitesi'nde gerçekleştirilen araştırmalarda, profesyonel ya da amatör olarak müzikle uğraşan bireylerin beyinlerinin, müzikle ilgilenmeyen bireylere kıyasla daha büyük olduğu tespit edilmiştir. Düzenli olarak müzik aleti çalmanın, beynin görme, duyma, hareket ve koordinasyonla ilgili bölümlerinin gelişimini desteklediği belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, müzikle ilgilenmeyen bireyler ile amatör ve profesyonel müzisyenler karşılaştırılmış, manyetik rezonans (MR) görüntüleme sonuçları müzisyenlerin beyinlerinde duyma, görme, hareket ve koordinasyonla ilgili bölgelerde daha fazla gri madde bulunduğunu göstermiştir.

Ayrıca, müzik aleti çalan bireylerin günlük yaşamlarında sağ ellerini daha fazla kullandıklarını belirtmelerine rağmen, MR görüntülerinde sol ellerini de aktif şekilde kullandıkları gözlemlenmiştir.

Araştırmacılar, müzik aleti çalmanın beynin gelişimini kasların egzersizle güçlenmesine benzeterek açıklamışlardır. Özellikle piyano çalmanın, beynin notaları algılama, tuşlara basma ve pedalları kullanma gibi işlevleri eşzamanlı olarak gerçekleştirmesini sağlayarak çok yönlü düşünme becerilerini geliştirdiği, bu sayede beynin daha etkin kullanılmasına katkıda bulunduğu ifade edilmiştir.

Müzik ile beynin erken gelişimi arasında güçlü bir bağ olduğu belirtilmiştir. Çalışmalar, erken yaşta başlanan müzik eğitiminin, özellikle piyano derslerinin, çocukların beyinlerindeki bilişsel işlem merkezlerini geliştirdiğini göstermektedir (Beachwood, 1997).

Irvine ve arkadaşları (1993) tarafından yürütülen bir araştırmada, 3-5 yaş arası çocuklara altı ay boyunca piyano eğitimi verilmiş ve bu sürecin sonunda çocukların uzamsal algılama ve problem çözme becerilerinde önemli gelişmeler kaydedildiği tespit edilmiştir.

Mozart Etkisi olarak adlandırılan bir diğer çalışmada, yalnızca 10 dakika boyunca Mozart dinleyen bireylerin uzamsal algılama testlerinde %30 oranında daha yüksek başarı gösterdiği belirlenmiştir. Aynı çalışmada, modern müziğin benzer etkileri araştırılmış ancak anlamlı bir değişiklik gözlemlenmemiştir (Beachwood, 1997).

Mozart Etkisi'nin temelinde, müziğin temposu ve tonunun bireyin duygu durumu ile bilişsel süreçlerine etki etmesi olduğu öne sürülmektedir. Araştırmalar, 10 dakika süren müzik dinleme seanslarının kısa vadeli bir etki yarattığını, ancak düzenli ve uzun süreli müzik eğitiminin kalıcı bilişsel gelişim sağladığını ortaya koymuştur.

Tıbbi araştırmalar, Mozart'ın müziklerinde sıkça rastlanan 20-30 saniyelik tekrar sistemine sahip kompozisyonların, beyinde tetikleyici etkiler oluşturduğunu göstermektedir.

Merkezi sinir sisteminin bu müzikler aracılığıyla aktif hale geldiği, bu nedenle Mozart Etkisi'nin bilimsel bir temelinin olduğu ifade edilmektedir (Kliever, 1999).

Bilişsel becerilere yönelik yapılan diğer bir çalışmada, Whittell (1997), altı aylık bir süre boyunca 3 ve 4 yaşındaki iki farklı çocuk grubundan birine piyano, diğerine ise bilgisayar dersi verilmiştir.

Çalışma sonunda her iki gruba IQ testi uygulanmış ve piyano dersi alan grubun IQ seviyelerinde %34'lük bir artış kaydedildiği belirlenmiştir. California Wisconsin Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bu araştırma, müzik eğitiminin nörolojik gelişimi desteklediğini ve bilişsel sistemin güçlenmesine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmacılar, çocukların bu ilerlemeyi, nota okuma gibi kodlanmış bilgileri fiziksel davranışa dönüştürme süreçleriyle kazandıklarını öne sürmektedir. Bu süreç, çocukların bilişsel gelişiminde önemli bir faktör olarak değerlendirilmiştir. California Üniversitesi'nden Amy Graziano'ya göre, müzik eğitimi, beynin uzamsal-zamansal akıl yürütme süreçlerinden sorumlu bölümlerinin gelişimini desteklemektedir.

Buna karşılık, bilgisayar dersleri küçük çocuklarda benzer bir zihinsel gelişim sağlamamakta, çünkü bu tür dersler çocukları düşünmeye ve plan yapmaya yeterince teşvik etmemektedir (Whittell, 1997).

Mozart dinlemenin bilişsel performans üzerindeki olumlu etkilerini araştıran çalışmalar giderek artmaktadır. Barok müziğin ritim yapıları ile beyin dalgaları arasındaki benzerlik keşfedildikten sonra, Irvine ve arkadaşları (1995) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, 75 üniversite öğrencisi dört farklı ses ortamında test edilmiştir.

Sessiz ortam, Mozart'ın piyano sonatları, minimalist müzik ve tekrarlı müzik dinletilen gruplar arasında yapılan karşılaştırmalar sonucunda, Mozart dinleyen grubun bilişsel testlerde daha yüksek performans gösterdiği belirlenmiştir.

Beynin bilişsel süreçlerini inceleyen diğer araştırmalarda, Sara hastaları, Alzheimer hastaları ve hayvanlar üzerinde yapılan deneyler sonucunda, Mozart'ın müziğinin motor koordinasyonu, görsel algıyı ve düşünme süreçlerini hızlandırdığı tespit edilmiştir (Kliever, 1999).

Fransız Tıp ve Bilim Akademisi üyesi Dr. Alfred Tomatis'e göre, kulaklar beynin elektriksel olarak şarj olmasında önemli bir rol oynamaktadır. Tomatis, beyin hücrelerindeki elektrik enerjisinin azalmasının dikkat eksikliğine ve zihinsel yorgunluğa neden olabileceğini öne sürmektedir.

Yüksek frekansta ses dalgalarının beyin üzerindeki etkilerini araştıran Tomatis, 5000-8000 Hz arasındaki müziklerin beyin hücrelerini yeniden şarj edebileceğini ve bu frekansların Mozart'ın müziğinde sıkça bulunduğunu belirlemiştir (Kliever, 1999).

Müzik eğitiminin akademik başarıyla ilişkilendirildiği çalışmalar da bulunmaktadır. Schreiber (1988), arka planda çalan müziğe bile maruz kalmanın akademik başarıyı olumlu yönde etkileyebileceğini belirtmiştir.

Costa-Giomi (2012) tarafından yapılan araştırmalarda, müzikle desteklenmiş eğitim ortamlarında bulunan çocukların, müzik eğitimi almayan çocuklara kıyasla akademik başarılarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Ancak, müziğe katılım ile akademik başarı arasındaki ilişkinin tüm öğrenciler için

geçerli olup olmadığı konusunda kesin bir sonuca varılamamıştır.

Yüksek akademik başarı gösteren öğrencilerin müzik eğitiminde daha istikrarlı olmaları veya düşük akademik başarı gösteren öğrencilerin müzik eğitime katılmamaları, araştırmacılar tarafından uzun vadede tartışılabilir bir konu olarak görülmektedir (Costa-Giomi, 2012).

1998 yılında ABD Ulusal Haber Servisi tarafından yayımlanan bir raporda, SAT sınav puanlarındaki artış ile sanat eğitimine ayrılan süre arasında doğrudan bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Düzenli müzik eğitimi alan öğrencilerin, sanat eğitimi almayan öğrencilere kıyasla SAT sözel puanlarının ortalama 52, matematik puanlarının ise 37 puan daha yüksek olduğu ifade edilmiştir (Eskioğlu, 2003).

2.8.5. Müziğin bilişsel süreçlere ve konsantrasyona katkıları

Konsantrasyon, bir çocuğun gördüğü, duyduğu ve okuduğu bilgileri hatırlamasına yardımcı olan bilişsel bir süreçtir. Dikkatin belirli bir noktaya yoğunlaşmasını sağlayarak öğrenme sürecini destekler ve bilgilerin daha kalıcı hale gelmesine katkıda bulunur. Aynı zamanda, bireyin hedeflerini belirleyip bunları gerçekleştirmesi açısından kritik bir içsel güçtür. Plan yapma, problem çözme ve karar verme gibi becerilerle doğrudan ilişkilidir. Beyin için zihinsel bir egzersiz niteliği taşıyan konsantrasyon, akademik başarı üzerinde belirleyici bir faktör olarak görülmektedir. Ancak, bu becerinin geliştirilmesi ve etkili şekilde kullanılması zaman gerektiren bir süreçtir. Çevresel faktörler, bireyin motivasyonu ve öğrenme alışkanlıkları konsantrasyon seviyesini doğrudan etkileyebilir. Düzenli pratik ve uygun öğrenme ortamları, dikkatin daha uzun süre korunmasına katkı sağlayarak bu süreci desteklemektedir.

Çocukların erken yaşta konsantrasyon becerisi kazanmaları, akademik başarılarının yanı sıra günlük yaşam becerilerini de olumlu yönde etkileyebilmektedir. Disiplinli bir şekilde odaklanma yetisini kazanmış bireyler, okul hayatlarında ve ilerleyen yıllarda daha başarılı olabilmektedirler (Eskioğlu, 2003).

Konsantrasyonu geliştirmenin en etkili yollarından biri müzik eğitimi olarak görülmektedir. Müzik, belirli bir disiplin ve yapısal düzen gerektirdiğinden, dikkat yoğunluğu sağlamak açısından önemli bir araçtır.

Müziğin, bireyin odaklanma becerisini geliştirdiği ve bu becerinin hayatın farklı

alanlarına da olumlu yönde yansıdığı belirtilmiştir (Eskioğlu, 2003).

2.8.6. Müzik eğitiminin çocukların meslek seçimi üzerindeki etkileri

Çocuklarla iletişim kurmaya çalışan yetişkinlerin onlara yönelttiği ilk sorulardan biri, "Büyüyünce ne olacaksın?" sorusudur. Çocuklar, yaşları ne kadar küçük olursa olsun, genellikle bu soruya belirli bir meslek adı vererek yanıt vermektedir. Ancak, bu erken dönem meslek hayallerinin gerçeklikle olan bağlantısı oldukça zayıftır. Çocuk, meslek seçimini yaparken kendi yeteneklerini veya mali imkanlarını göz önünde bulundurmaz; daha çok imrendiği insanlara benzeme arzusuyla hareket eder ve mesleği bu sürecin bir aracı olarak görür.

Zaman ilerledikçe, eğitim hayatının farklı aşamalarında elde ettiği deneyimleri değerlendirmeye başlayan çocuk, farkında olmadan bu deneyimleri meslek hedefleriyle ilişkilendirmeye çalışır (Ünal, 2001).

Ancak, meslek yalnızca bir gelir kaynağı değildir; aynı zamanda bireyin yeteneklerini kullanmasını, kendini geliştirmesini ve gerçekleştirmesini sağlayan önemli bir yaşam unsurudur. Günlük yaşamın önemli bir kısmını kapsayan meslek hayatı, bireyin ilgi ve yetenekleriyle örtüştüğünde hem yüksek verim alınmasını hem de iş tatmininin sağlanmasını mümkün kılmaktadır. Bu nedenle, bireyin kendisine uygun bir meslek seçmesi, yaşam boyu mutluluğunu etkileyen önemli bir faktördür.

Kişinin yetenekleri ve ilgi alanlarıyla örtüşmeyen bir meslekte çalışması, bireysel başarısını olumsuz yönde etkileyebileceği gibi iş verimliliğinde de düşüşe neden olabilir (Ünal, 2001).

Meslek seçiminde dikkate alınması gereken beceriler arasında soyut düşünme yetisi, el ve parmak kullanımı, göz-el koordinasyonu, kas hakimiyeti ve yaratıcılık yer almaktadır. Bu beceriler, özellikle güzel sanatlar alanında ve müzikle ilgili mesleklerde önemli bir role sahiptir (Ünal, 2001).

Müzik, tıpkı resim gibi, erken yaşlarda kendini gösteren bir sanat alanıdır ve bireyin bu alandaki gelişimi, yalnızca genel bilişsel becerilerle değil, aynı zamanda müziğe özgü becerilerle de ilişkilidir. Bu yeteneklerin erken yaşta keşfedilmesi ve geliştirilmesi, bireyin müzik alanında başarılı bir kariyer planlamasına imkan tanıyabilir. Çocukların yeteneklerini keşfetmek isteyen eğitimciler, okul öncesi veya ilköğretim düzeyinde çocukların öğrenme süreçlerini gözlemleyerek hangi konulara daha yatkın olduklarını belirleyebilirler.

Bu tür bir yaklaşım, müzikle ilgili meslekleri düşünen veya müziği bir sosyal etkinlik olarak hayatına dahil etmek isteyen çocukların erken keşfedilmesini ve yönlendirilmesini sağlayarak onların kariyer seçimlerinde bilinçli adımlar atmalarına yardımcı olacaktır (Eskioğlu, 2003).

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Schellenberg ve ark. (2004). "The Effects of Music Training on Cognitive Development in Young Children" (Müzik Eğitiminin Genç Çocuklarda Bilişsel Gelişim Üzerindeki Etkileri) başlıklı çalışmada, enstrüman eğitimi alan çocukların bilişsel işlevlerinde, özellikle hafıza, dikkat ve problem çözme becerilerinde olumlu etkiler gözlemlenmiştir. Schellenberg, müzik eğitiminin çocukların IQ seviyelerini artırabileceğini ve genel bilişsel gelişim süreçlerini destekleyebileceğini belirtmektedir. Bu araştırma, müziğin sadece sanatsal bir uğraş değil, aynı zamanda çocukların entelektüel gelişimlerini şekillendiren önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Schellenberg'in bulguları, müzik eğitiminin bilişsel becerileri nasıl güçlendirdiğini ve bunun çocukların akademik başarılarına da yansıdığını göstermektedir.

Koç (2006). "Müzik Eğitimi ve Bilişsel Gelişim: Türkiye Örneği" başlıklı çalışmada, müzik eğitimi alan çocukların hafıza, dikkat ve problem çözme becerilerinin daha hızlı geliştiğini tespit etmiştir. Koç, müzik eğitiminin çocukların bilişsel kapasitelerini genişletmek ve yaratıcı düşünme becerilerini teşvik etmek açısından önemli bir rol oynadığını ifade etmektedir. Araştırma, çocukların öğrenme süreçlerinde müziğin pozitif etkilerini gösterirken, özellikle Türkiye bağlamında müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini somut bir şekilde ortaya koymaktadır. Koç, erken çocukluk döneminde müzikle tanışan çocukların eğitim hayatlarında daha başarılı olduklarını vurgulamaktadır.

Yavuzer (2003). "Müzik Eğitimi ile Duygusal Zeka Arasındaki İlişki" başlıklı çalışmada, müziğin çocukların duygusal zekalarını geliştirdiğini ve grup müziği etkinliklerinin çocukların empati, işbirliği ve sosyal becerilerini güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Yavuzer'in bulgularına göre, müzik eğitimi çocukların duygusal ifadelerini daha iyi anlamalarına, kendilerini daha rahat ifade etmelerine yardımcı olmakta ve duygusal zekalarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Ayrıca, grup müziği etkinliklerinin çocukların sosyal bağlarını kuvvetlendirdiği ve işbirliği yapma becerilerini geliştirdiği belirtilmiştir. Bu araştırma, müzik eğitimi sayesinde çocukların duygusal dengeyi sağlamada daha başarılı olduklarını ve sosyal ilişkilerde daha fazla güven duyduklarını vurgulamaktadır.

Standley (2008). "Music and Language Development in Early Childhood" (Erken Çocuklukta Müzik ve Dil Gelişimi) başlıklı çalışmada, erken yaşta müzik eğitimi alan çocukların fonetik farkındalıklarının arttığını, kelime dağarcıklarının daha hızlı geliştiğini ve dil becerilerinin diğer çocuklara kıyasla daha ileride olduğunu belirtmektedir.

Standley'nin bulguları, şarkı söyleme, ritmik oyunlar ve müzikli aktivitelerin çocukların dil öğrenme süreçlerinde önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Müziğin ritmik yapısının ve melodilerin dil öğrenme sürecine katkı sunduğu, dilin melodik yapısının anlaşılmasına yardımcı olduğu ve bunun çocukların kelime öğrenme hızını artırdığı tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca müzik eğitime erken yaşta başlanan çocukların iletişim becerilerinin de güçlendiği ifade edilmektedir.

Aral (2006). "Music Education and Motor Development in Preschool Children" (Okul Öncesi Çocuklarda Müzik Eğitimi ve Motor Gelişim) başlıklı çalışmada, müzik eğitimi alan çocukların ince ve kaba motor becerilerinde belirgin iyileşmeler görüldüğünü belirtmektedir. Aral'ın araştırması, çocukların müzikli oyunlar, enstrüman çalma ve ritmik dans aktiviteleri sayesinde fiziksel koordinasyonlarını geliştirdiklerini ve motor becerilerinin hızla ilerlediğini ortaya koymaktadır. Özellikle müzik eşliğinde yapılan hareketlerin, çocukların el-göz koordinasyonlarını ve genel bedensel uyumlarını artırdığı vurgulanmıştır.

Yıldız (2016). "Türkiye'de Erken Çocukluk Döneminde Müzik Eğitimi" başlıklı çalışmada, Türkiye'deki müzik eğitimi uygulamalarının yeterince yaygın olmadığını ve müziğin çocuk gelişimine olan katkılarının tam anlamıyla kullanılmadığını ifade etmektedir. Yıldız, mevcut müzik eğitimi politikalarının geliştirilmesi gerektiğini ve bu alanda yapılacak yeni düzenlemelerle müzik eğitiminin çocuk gelişimine daha fazla katkı sunabileceğini belirtmektedir.

Shaw (1999). "Music and Early Cognitive Development: The Influence of Music on Problem-Solving Skills" (Müzik ve Erken Bilişsel Gelişim: Müzikal Eğitimin Problem Çözme Becerilerine Etkisi) başlıklı çalışmada, müzik eğitiminin çocukların bilişsel süreçlerine etkilerini incelemiştir. Shaw, özellikle piyano eğitimi alan çocukların problem çözme becerilerinde ve uzamsal-mekansal farkındalıklarında belirgin bir artış gözlemlemiştir. Bu çalışma, müziğin çocukların beyindeki sinirsel bağlantıları güçlendirerek, soyut düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Shaw'a göre müzik eğitimi, çocukların matematiksel becerilerinde bile doğrudan etkili olabilecek bir öğrenme aracı haline gelmiştir.

Gordon (2002). "Group Music Making and Social Skills Development in Children" (Çocuklarda Grup Müzik Yapma ve Sosyal Becerilerin Gelişimi) başlıklı araştırmasında, grup müzik etkinliklerinin çocukların sosyal becerilerini nasıl geliştirdiğini incelemiştir. Gordon, çocukların grup halinde şarkı söyleme ve enstrüman çalma gibi aktivitelerle işbirliği, liderlik ve empati gibi becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Araştırma, çocukların

grup içinde müzik yaparken duygusal ifadelerini daha rahat ortaya koymalarını ve bu durumun sosyal ilişkilerinde başarıya katkı sağladığını vurgulamaktadır. Gordon, müziğin sosyal gelişimi destekleyen güçlü bir araç olduğunu öne sürmektedir.

Honig (2011). "Music as a Tool for Language Acquisition in Young Children" (Genç Çocuklarda Dil Edinimi İçin Müzik Aracı) başlıklı araştırmasında, müzikle dil öğrenmenin çocukların kelime haznesini genişletmede ve fonetik farkındalıklarını artırmada ne kadar etkili olduğunu ortaya koymuştur. Honig'in araştırması, müzikli hikayeler ve tekerlemelerin çocukların dil öğrenim süreçlerinde oyun tabanlı bir yaklaşımla nasıl destekleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Honig'e göre, çocuklar müziğin ritmik yapıları sayesinde sesleri daha hızlı ayırt edebilmekte ve dilin temel unsurlarını daha kolay kavrayabilmektedirler. Bu bulgular, dil öğretiminde müziğin önemli bir araç olarak kullanılabileceğini desteklemektedir.

Wolf (2007). "Rhythmic Training and Motor Coordination in Children" (Çocuklarda Ritmik Eğitim ve Motor Koordinasyon) başlıklı çalışmasında, müzikle yapılan ritmik eğitimin çocukların motor koordinasyonunu ve fiziksel becerilerini nasıl geliştirdiğini araştırmıştır. Wolf, çocukların ritmik hareketler ve enstrüman çalma gibi aktivitelerle el-göz koordinasyonlarının belirgin şekilde iyileştiğini ve bu gelişimin özellikle okul öncesi dönemde güçlü olduğunu vurgulamıştır. Wolf'un bulgularına göre, müzikle ritim çalışmaları sadece motor becerileri değil, aynı zamanda çocukların öz-disiplin ve konsantrasyon becerilerini de olumlu yönde etkilemektedir.

Duran (2015). "Erken Çocukluk Eğitiminde Müzik ve Hareket: Türkiye Uygulamaları" isimli çalışmasında, müzik ve hareketin birlikte kullanıldığı eğitim programlarının çocuk gelişimine katkılarını incelemiştir. Duran, Türkiye'de müzikle hareketin bir arada kullanıldığı programların sınırlı olduğunu, ancak uygulandığında çocukların sosyal-duygusal ve motor gelişimlerine büyük katkı sağladığını belirtmiştir. Çocukların müzikle hareket etmeleri, hem bedensel farkındalıklarını geliştirmekte hem de grup içi etkileşimlerini güçlendirmektedir. Araştırma, müzik ve hareketin erken çocukluk dönemindeki gelişim üzerindeki potansiyelinin Türkiye'de daha fazla önemsenmesi gerektiğini öne sürmektedir.

Jellison (2013). "Music in Early Childhood Classrooms: Supporting Cognitive and Social Development" (Erken Çocukluk Sınıflarında Müzik: Bilişsel ve Sosyal Gelişimi Destekleme) isimli çalışmasında, müzikle yapılan aktivitelerin hem bilişsel hem de sosyal gelişim üzerindeki etkilerini bir arada incelemiştir. Jellison, müzik eğitiminin çocukların

soyut düşünme becerilerini geliştirdiğini, aynı zamanda grup çalışmaları sayesinde sosyal becerilerin, özellikle iletişim ve işbirliği yeteneklerinin arttığını tespit etmiştir. Bu çalışmada, çocukların müzik etkinliklerinde liderlik rolü üstlendiklerinde kendilerine güvenlerinin arttığı, ayrıca grup içindeki işbirliği ve empati düzeylerinin olumlu yönde etkilendiği belirtilmiştir. Jellison, müziğin bireysel ve toplumsal gelişimi aynı anda destekleyebilen güçlü bir eğitim aracı olduğunu savunmaktadır.

Kraus (2014). “Neural Correlates of Music Education in Early Childhood: Implications for Brain Plasticity” (Erken Çocuklukta Müzik Eğitiminin Nörolojik Temelleri: Beyin Plastisitesine Etkileri) isimli çalışmasında, erken yaşta müzik eğitimi alan çocukların beyinlerinde meydana gelen yapısal ve işlevsel değişiklikleri incelemiştir. Kraus, müzik eğitiminin çocukların beyin plastisitesini artırdığını ve özellikle dil işleme, duyuşsal algı ve motor koordinasyon gibi becerilerin gelişimine önemli katkılar sağladığını bulmuştur. Araştırmada, müzik eğitiminin çocukların nörolojik gelişimini hızlandırdığı ve bu etkinin uzun vadede devam ettiğine dikkat çekilmektedir. Kraus’un bulguları, müzik eğitiminin sadece gelişimsel değil, aynı zamanda beyinsel yapılar üzerinde de olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır.

Hallam (2010). “Musical Training and Phonological Awareness in Preschool Children” (Okul Öncesi Çocuklarda Müzik Eğitimi ve Fonolojik Farkındalık) isimli çalışmasında, müzik eğitimi alan çocukların fonolojik farkındalıklarının, yani sesleri ayırt etme ve anlamlandırma yeteneklerinin daha hızlı geliştiğini göstermiştir. Hallam, müziğin ritim, melodi ve tonlama gibi unsurlarının çocukların sesleri daha iyi algılamasına yardımcı olduğunu ve bu becerilerin dil öğrenme sürecinde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Araştırma, müzik eğitiminin çocukların okuma ve yazma becerilerini geliştirmede de etkili olabileceğini öne sürmektedir. Bu bulgular, müziğin sadece dil gelişimiyle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda akademik başarıya da katkı sağlayabileceğini vurgulamaktadır.

Demir (2017). “Müzik ve Hareketin Motor Gelişim Üzerindeki Etkileri: Türkiye’de Okul Öncesi Dönem Çocukları Üzerine Bir İnceleme” (The Effects of Music and Movement on Motor Development: A Study on Preschool Children in Turkey) isimli çalışmasında, müzik ve hareketin birlikte kullanıldığı etkinliklerin çocukların motor becerilerini geliştirdiğini bulmuştur. Demir’in araştırması, çocukların özellikle ritim çalışmaları ve müzik eşliğinde yapılan fiziksel aktiviteler sayesinde daha iyi koordinasyon sağladığını ve beden farkındalıklarının arttığını göstermektedir. Araştırma, Türkiye’de bu tür programların

yaygınlaştırılması gerektiğini savunurken, müzik ve hareketin birlikte kullanılmasının çocukların motor gelişiminde güçlü bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir.

Bu bulgular ışığında, müzik eğitiminin ocuk gelişimi üzerindeki çok yönlü etkilerini destekleyen daha birçok çalışma bulunmaktadır. Hem yerel hem de uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar, müziğin çocukların bilişsel, sosyal, dil ve motor gelişimleri üzerinde önemli katkılar sağladığını tekrar tekrar doğrulamaktadır. Ancak, özellikle Türkiye bağlamında, bu tür eğitimin daha sistematik ve yaygın bir şekilde uygulanması gerektiği yönünde güçlü öneriler ortaya çıkmaktadır.

4. YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmanın nasıl yürütüldüğü, hangi yöntemlerin kullanıldığı ve verilerin nasıl toplanıp analiz edildiği açıklanmıştır. Tezin amacı doğrultusunda, araştırma sürecinde izlenen yol haritası detaylandırılmıştır. Yöntem bölümünde, araştırmanın genel tasarımı, veri toplama araçları, katılımcılar, veri toplama süreci ve veri analizi gibi unsurlar yer almıştır. Bu bölüm, çalışmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamak için yapılan prosedürleri ve araştırmanın dayandığı metodolojik yaklaşımı net bir şekilde ortaya koymayı amaçlar.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Derleme niteliğindeki bu tezde, mevcut literatür incelenerek müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri ve müzik eğitimiyle ilgili kültürel, sosyokültürel faktörler ele alınmıştır.

Nitel araştırma yöntemi, derinlemesine analiz ve yorumlama yapmaya olanak tanıyan bir yaklaşım sunar, bu sayede çalışmanın konusu olan müzik eğitiminin farklı boyutları detaylı olarak incelenebilmiştir (Creswell, 2014).

4.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırma, derleme niteliğinde olup Türkiye ve dünyadan erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini ele alan çalışmaları kapsamaktadır. Araştırmanın evrenini, müzik eğitimi ile ilgili çocuk gelişimi alanında yapılan bilimsel araştırmalar oluşturmaktadır. Örneklem ise literatürde yer alan ve konuya ilişkin bilgi sağlayan çeşitli yerel ve uluslararası çalışmaların analizi yoluyla belirlenmiştir.

Bu derleme kapsamında, farklı sosyoekonomik ve kültürel yapılara sahip ülkelere gerçekleştirilmiş araştırmalar incelenmiştir. İncelenen araştırmalar, müzik eğitiminin çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor gelişimi üzerindeki etkilerine odaklanan çalışmalardan oluşmaktadır. Literatürde yer alan bu araştırmalar arasından, derlemenin amacına uygun olan ve güncel bilgilere ulaşılmasını sağlayan çalışmalar seçilmiştir.

Bu süreçte seçilen çalışmaların kriterleri, yayınlanma yılı, araştırma yöntemi ve incelenen yaş grubu gibi özelliklere göre belirlenmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları, öncelikle mevcut literatür ve akademik kaynakların incelenmesiyle sınırlı olmuştur. Kitaplar, makaleler, tezler ve raporlar gibi akademik kaynaklar, müzik eğitimi ve çocuk gelişimiyle ilgili en güncel ve geçerli bilgilere ulaşmak için taranmıştır. Literatür taraması, araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuş ve çalışmanın temel bulgularını desteklemek için kullanılmıştır.

4.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, sistematik bir literatür taraması ile yürütülmüştür. Bu süreçte, öncelikle müzik eğitimi, çocuk gelişimi, kültürel ve sosyoekonomik faktörler gibi konularda kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Tarama sırasında, belirlenen anahtar kelimeler ve konu başlıkları üzerinden veri tabanları (Google Scholar, JSTOR, PubMed gibi) taranmış ve ilgili kaynaklar derlenmiştir.

4.5. Veri Analizi

Toplanan verilerin analizi, içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, metinlerin sistematik bir şekilde incelenmesini ve belirli temaların, kategorilerin veya kalıpların ortaya çıkarılmasını sağlar (Krippendorff, 2013).

Bu analiz yöntemi, çalışmanın bulgularını organize etmek ve yorumlamak için kullanılmış olup, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri ve bu süreçteki kültürel ve sosyoekonomik faktörlerin rolü üzerine yoğunlaşmıştır.

Toplanan verilerin analizi, içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, metinlerin sistematik bir şekilde incelenmesini ve belirli temaların, kategorilerin veya kalıpların ortaya çıkarılmasını sağlar. Bu analiz yöntemi, çalışmanın bulgularını organize etmek ve yorumlamak için kullanılmış olup, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri ve bu süreçteki kültürel ve sosyoekonomik faktörlerin rolü üzerine yoğunlaşmıştır.

4.6. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği

Bu araştırmanın güvenilirliği, kullanılan kaynakların doğruluğu ile sağlanmıştır. Literatür taramasında kullanılan kaynakların akademik geçerliliği yüksek ve güvenilir olması, araştırma sonuçlarını desteklemiştir. Çalışmanın objektif bir yaklaşımla yürütülmesi ve verilerin tarafsız analiz edilmesi, araştırmanın geçerliliğini güçlendirmiştir.

5. BULGULAR VE YORUM

5.1. Birinci Alt Problem

Müzik eğitimi, 0-6 yaş grubundaki çocukların bilişsel gelişimini nasıl etkiler?

5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Bilişsel gelişim, çocukların problem çözme, hafıza, dikkat, yaratıcılık ve mantıksal düşünme gibi temel zihinsel becerilerini içerir. Müzik eğitimi bu becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynar. Literatürde, müzik eğitimi alan çocukların bilişsel gelişimlerinde önemli iyileşmeler olduğu birçok çalışmada ortaya konulmuştur.

Glenn Schellenberg'in 2004 yılında yaptığı çalışma, müzik eğitiminin IQ düzeylerinde anlamlı artışlar yarattığını göstermektedir. Araştırmaya katılan çocukların, düzenli müzik dersleri aldıktan sonra IQ skorlarında belirgin bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Schellenberg, müzik eğitimi ile problem çözme ve yaratıcı düşünme becerileri arasında pozitif bir ilişki olduğunu savunmaktadır. Bunun nedeni olarak müziğin, çocukların hafıza ve mantıksal düşünme becerilerini harekete geçiren karmaşık bir yapıya sahip olması gösterilmektedir. Özellikle enstrüman eğitimi alan çocukların soyut düşünme becerilerinde büyük bir artış olduğu belirtilmiştir.

Türkiye'de Hüseyin Koç'un 2006 yılında gerçekleştirdiği araştırma, erken yaşta müzik eğitimi alan çocukların, dikkat toplama ve hafıza kapasitelerinin diğer çocuklara göre daha gelişmiş olduğunu ortaya koymuştur. Koç, müzik eğitimi sayesinde çocukların hafıza becerilerinin güçlendiğini ve akademik başarılarının arttığını vurgulamaktadır. Özellikle ritim çalışmaları ve notalarla öğrenmenin, çocukların işitsel ve görsel hafızalarını güçlendirdiği sonucuna varılmıştır. Bu çalışma, müzik eğitiminin sadece sanatsal bir faaliyet olmayıp, bilişsel gelişim üzerinde de büyük bir etkisi olduğunu desteklemektedir.

Gordon Shaw'un 1999 yılında yaptığı araştırma ise müzik eğitiminin uzamsal-mekansal farkındalık becerileri üzerinde önemli etkiler yarattığını göstermektedir. Shaw, piyano eğitimi alan çocukların, soyut problem çözme becerilerinde daha hızlı geliştiğini ve bu gelişimin matematiksel düşünme yeteneklerini güçlendirdiğini belirtmiştir. Bu çalışma, müzik eğitimi ile uzamsal zekanın gelişimi arasında doğrudan bir bağlantı olduğunu ortaya

koyarak, müziğin matematiksel kavramların anlaşılmasına da katkı sağlayabileceğini öne sürmektedir.

Patricia Standley'nin 2008'de yaptığı araştırmada da müzik eğitimi ile bilişsel süreçler arasındaki bağlantı vurgulanmıştır. Standley, müzik eğitiminin dikkat, hafıza ve bilişsel esneklik gibi önemli zihinsel süreçleri geliştirdiğini belirtmiştir. Bu süreçlerin, çocukların okul başarısına ve günlük yaşamda karşılaştıkları problemlere yönelik daha etkili stratejiler geliştirmelerine olanak sağladığı ifade edilmektedir.

Bu bulgular, müzik eğitiminin, özellikle erken çocukluk döneminde, çocukların bilişsel gelişiminde çok yönlü katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Müzik eğitimi, çocukların hafıza kapasitelerini, dikkat sürelerini ve problem çözme becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda onların yaratıcılıklarını ve soyut düşünme yeteneklerini de güçlendirmektedir. Bu gelişim, çocukların akademik başarılarında uzun vadede önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, literatürde müziğin nörolojik gelişim üzerindeki etkileri de sıkça vurgulanmaktadır; müziğin beyin plastisitesi üzerindeki etkileri, çocukların bilişsel süreçlerini daha esnek ve hızlı hale getirmektedir.

5.2. İkinci Alt Problem

Müzik eğitimi, 0-6 yaş grubundaki çocukların sosyal-duygusal gelişimini nasıl destekler?

5.2.1. İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Sosyal-duygusal gelişim, çocukların empati, kendini ifade etme, duygusal farkındalık ve sosyal ilişkiler kurma becerilerini içerir. Müzik eğitimi, özellikle grup çalışmaları ve performanslar yoluyla bu becerilerin gelişimine önemli katkılar sağlar. Literatürde, müzik eğitimi alan çocukların sosyal-duygusal becerilerinde önemli gelişmeler yaşadıkları birçok çalışmada ortaya konulmuştur.

Haluk Yavuzer'in 2003 yılında yaptığı çalışmada, müzik eğitimi ile duygusal zeka arasında doğrudan bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Yavuzer, müziğin çocuklara duygusal deneyimlerini ifade etme ve başkalarının duygularını anlamada yardımcı olduğunu vurgulamaktadır. Grup müzik çalışmaları sayesinde çocukların empati kurma becerileri ve duygusal dengeyi sağlama yetenekleri gelişmektedir. Ayrıca, çocukların grup içinde

çalışarak sosyal rollerini güçlendirdikleri ve topluluk içinde işbirliği yapma konusunda daha başarılı oldukları saptanmıştır. Müzik eğitimi, bu süreçte çocukların duygusal zekalarını güçlendiren bir araç olarak önemli bir rol oynamaktadır.

Edwin Gordon'un 2002 yılında yaptığı araştırma, müzik eğitiminin çocukların sosyal becerileri üzerinde belirgin etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Araştırmada, grup müziği etkinliklerine katılan çocukların, birlikte şarkı söyleme ve enstrüman çalma sırasında işbirliği yapmayı, liderlik etmeyi ve sorumluluk almayı öğrendikleri belirlenmiştir. Bu çocuklar, aynı zamanda sosyal etkileşimde daha özgüvenli ve sosyal ilişkilerinde daha başarılı olmuşlardır. Gordon, müziğin çocukların sosyal-duygusal gelişimine yaptığı katkının, onların gelecekteki yaşamlarında da olumlu etkiler yaratacağını vurgulamaktadır.

Patricia Standley'nin 2008 yılında gerçekleştirdiği araştırmada, müzik eğitiminin çocukların sosyal-duygusal farkındalığını artırdığı bulunmuştur. Standley, müziğin çocukların kendini ifade etme becerilerini güçlendirdiğini ve grup içinde uyum sağlama yeteneklerini geliştirdiğini belirtmektedir. Araştırmada, müzik eğitimi alan çocukların, duygularını daha rahat ifade ettikleri ve sosyal ortamlarda daha aktif oldukları gözlemlenmiştir. Özellikle ritim çalışmaları ve birlikte müzik yapma deneyimleri, çocukların grup içinde daha etkili bir şekilde iletişim kurmalarını sağlamaktadır.

Emine Demir'in 2017 yılında yaptığı araştırma ise Türkiye'de müzik eğitimi uygulamalarının sosyal-duygusal gelişime yönelik etkilerini incelemiştir. Demir, müzik eğitiminin çocukların sosyal becerilerini geliştirdiğini, toplumsal farkındalıklarını artırdığını ve sosyal ilişkilerde daha uyumlu davranmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Grup müziği çalışmaları sırasında çocukların sorumluluk bilinci kazandığı ve topluluk içinde etkili iletişim kurma becerilerini geliştirdikleri saptanmıştır.

Müziğin çocuklar üzerindeki etkileri sadece bireysel gelişimle sınırlı kalmayıp onların sosyal becerilerini ve duygusal farkındalıklarını da olumlu yönde etkilemektedir. Grup çalışmaları yoluyla çocukların işbirliği yapmayı öğrenmeleri, duygusal dengeyi sağlamaları ve sosyal ilişkilerde özgüven kazanmaları, müzik eğitiminin sosyal gelişimde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

5.3. Üçüncü Alt Problem

Müzik eğitimi, çocukların dil gelişimine nasıl katkıda bulunur?

5.3.1. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Dil gelişimi, çocukların kelime dağarcığını genişletme, sesleri ayırt etme, fonolojik farkındalık geliştirme ve iletişim becerilerini güçlendirme süreçlerini kapsar. Müzik eğitiminin bu süreçlere olan katkısı, özellikle ritim, melodi ve şarkı söyleme gibi etkinlikler yoluyla dil öğrenme süreçlerine önemli bir ivme kazandırır. Literatürde müzik eğitiminin dil gelişimi üzerindeki pozitif etkileri geniş bir şekilde ele alınmaktadır.

Patricia Standley'nin 2008 yılında yaptığı çalışmada, müzik eğitiminin dil gelişiminde önemli bir araç olduğu vurgulanmaktadır. Standley, müzikle dil öğrenmenin, çocukların kelime haznesini genişlettiğini ve fonetik farkındalıklarını artırdığını ortaya koymuştur. Araştırma, şarkı söyleme ve ritmik oyunların çocukların dil öğrenme süreçlerini hızlandığını, sesleri daha iyi ayırt etmelerine yardımcı olduğunu göstermiştir. Çocukların dil öğrenim süreçlerinde, müzikli aktivitelerin daha fazla kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Susan Hallam'ın 2010 yılında yaptığı araştırma, müzik eğitiminin fonolojik farkındalık ve dil gelişiminde etkili olduğunu göstermektedir. Hallam, müziğin ritim ve melodi unsurlarının, dil öğrenme süreçlerini hızlandığını ve çocukların sesleri daha iyi ayırt etmelerine yardımcı olduğunu savunmaktadır. Ayrıca, müzikle öğrenilen kelimelerin kalıcı hale geldiği ve dil öğreniminin daha etkin bir şekilde ilerlediği vurgulanmaktadır.

Alice Honig'in 2011 yılında yaptığı araştırma, müzik eğitiminin çocukların dil becerilerini eğlenceli ve etkili bir şekilde geliştirdiğini ortaya koymuştur. Honig, müzikli oyunlar ve tekerlemelerin çocukların dil öğrenim sürecini kolaylaştırdığını ve kelime dağarcıklarının zenginleşmesine katkı sağladığını belirtmiştir. Ayrıca, müzikli hikayelerin ve şarkıların, çocukların konuşma yeteneklerini güçlendirdiği ve iletişim becerilerini geliştirdiği gözlemlenmiştir.

Türkiye'de Emine Demir'in 2017 yılında gerçekleştirdiği çalışma, müzik eğitiminin dil gelişimi üzerindeki etkilerine odaklanmıştır. Demir, özellikle ritmik şarkıların ve müzikli hikayelerin çocukların dil öğrenme süreçlerine büyük katkı sağladığını belirtmektedir. Türkiye'deki erken çocukluk döneminde müzik eğitimi uygulamaları incelenmiş ve bu süreçte dil becerilerinin nasıl hızlandığı araştırılmıştır.

Müziğin dil gelişimindeki rolü, birçok çalışmada vurgulanmıştır. Ritmik oyunlar ve şarkılar, çocukların dilsel farkındalıklarını artırmakta, fonolojik becerilerini geliştirmekte ve dil öğrenme süreçlerini eğlenceli hale getirmektedir. Ayrıca, müzikli aktiviteler çocukların

hem işitsel hem de sözlü dil gelişiminde önemli bir hızlanma sağlamaktadır. Bu bağlamda, dil gelişimi üzerine yapılan araştırmalar, müzik eğitiminin erken çocukluk döneminde etkili bir öğretim aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

5.4. Dördüncü Alt Problem

Müzik eğitimi, çocukların motor gelişimi üzerinde nasıl bir etki yaratır?

5.4.1. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Motor gelişim, çocukların bedensel koordinasyonunu, ince ve kaba motor becerilerini, fiziksel denge ve hareket kabiliyetlerini içeren temel gelişim alanlarından biridir. Müzik eğitimi, özellikle ritim çalışmaları, dans ve enstrüman çalma gibi aktivitelerle motor becerilerin gelişmesine önemli katkılar sağlar. Literatürde, müzik eğitiminin çocukların fiziksel gelişim süreçlerine olumlu etkileri birçok çalışmada ortaya konulmuştur.

Anna Aral'ın 2006 yılında yaptığı çalışmada, müzik eğitimi alan çocukların motor gelişimlerinde gözle görülür bir iyileşme kaydedilmiştir. Araştırmada, enstrüman çalmanın çocukların ince motor becerilerini geliştirdiği ve el-göz koordinasyonunu önemli ölçüde artırdığı saptanmıştır. Özellikle ritim çalışmaları sayesinde çocukların motor hareketlerini daha etkili ve kontrollü bir şekilde yönetebildikleri belirtilmiştir.

Maryanne Wolf'un 2007 yılında yaptığı çalışmada, ritim eğitiminin çocukların kaba motor becerilerini güçlendirdiği bulunmuştur. Wolf, dans ve ritmik hareketlerin çocukların fiziksel koordinasyonunu artırdığını ve denge yeteneklerini geliştirdiğini tespit etmiştir. Çocukların müzikle eşlik ettikleri fiziksel aktiviteler sırasında daha esnek ve dengeli hareket ettikleri gözlemlenmiştir.

Emine Demir'in 2017 yılında gerçekleştirdiği araştırmada, Türkiye'deki müzik eğitimi uygulamalarında çocukların motor becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar incelenmiştir. Demir, müzik ve hareketin bir arada kullanıldığı programların, çocukların motor gelişimine olumlu katkılar sağladığını ve bu tür uygulamaların özellikle okul öncesi dönemde yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmiştir. Çocukların müzikli aktiviteler sırasında daha hızlı tepki verdikleri ve fiziksel hareketlerde daha başarılı oldukları vurgulanmıştır.

Zeynep Yıldız'ın 2016 yılında yaptığı araştırma da müzik eğitiminin motor beceriler üzerindeki etkilerini incelemiştir. Yıldız, müzikle yapılan hareket çalışmalarının, çocukların

ince motor becerilerinde iyileşmeler sağladığını ve bu becerilerin çocukların günlük yaşam becerilerine doğrudan yansıdığını belirtmiştir. Araştırmada, müzik eğitime katılan çocukların daha hassas motor hareketler gerçekleştirebildiği ve bu süreçte koordinasyonlarının güçlendiği gözlemlenmiştir.

Fiziksel hareketlerle bütünleşen müzik eğitimi, çocukların hem ince hem de kaba motor becerilerini geliştirmede güçlü bir etkiye sahiptir. Müzikle ritmik çalışmalar ve dans, çocukların beden farkındalıklarını artırmakta, fiziksel koordinasyonlarını güçlendirmekte ve motor gelişimlerini desteklemektedir. Müzik eğitimi, bu yönüyle sadece bilişsel ve sosyal gelişimle sınırlı kalmamakta, fiziksel gelişim üzerinde de belirgin bir katkı sağlamaktadır.

5.5. Beşinci Alt Problem

Türkiye’de 0-6 yaş grubu çocuklar için müzik eğitimi uygulamaları ne tür fırsatlar sunmaktadır?

5.5.1. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Türkiye’de erken çocukluk döneminde müzik eğitimi üzerine yapılan araştırmalar, bu eğitimin çocukların bilişsel, sosyal-duygusal ve motor gelişimi üzerindeki olumlu etkilerine rağmen, müzik eğitimi uygulamalarının yeterince yaygın olmadığını ortaya koymaktadır. Farklı sosyoekonomik bölgelerde ve çeşitli okullarda uygulanan müzik eğitimi programları arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum, müzik eğitiminin Türkiye’deki çocuklar için fırsatlarını sınırlayabilmektedir.

Zeynep Yıldız’ın 2016 yılında yaptığı çalışmada, Türkiye’de müzik eğitiminin genellikle büyük şehirlerde daha yaygın olduğu, kırsal bölgelerde ise bu eğitime erişimin sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Yıldız, müzik eğitimi programlarının daha geniş kitlelere ulaşması için devlet destekli projelerin hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, erken çocukluk döneminde müzik eğitimi almanın çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağladığını belirten Yıldız, müzik eğitiminin Türkiye genelinde yaygınlaştırılması gerektiğini ifade etmektedir.

Ahmet Duran’ın 2015 yılında gerçekleştirdiği araştırma, Türkiye’de müzik eğitiminin genellikle sanat merkezlerinde ve özel okullarda daha sistemli bir şekilde uygulandığını, ancak devlet okullarında bu tür programların yeterince yer almadığını

göstermektedir. Duran, müzik ve hareket eğitiminin özellikle devlet okullarında yaygınlaştırılmasının, daha geniş bir kitleye ulaşılmasını sağlayacağını belirtmektedir. Ayrıca, Duran'ın çalışmasında müzik eğitiminin, çocukların sosyal becerilerini ve özgüvenlerini geliştirdiği vurgulanmıştır.

Emine Demir'in 2017'de gerçekleştirdiği araştırma, Türkiye'de erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin yaygınlaşması gerektiğine işaret etmektedir. Demir, müzik eğitimi uygulamalarının genellikle ekonomik imkanları olan ailelerin çocuklarına sunulabildiğini, bu durumun ise fırsat eşitsizliği yarattığını vurgulamaktadır. Araştırma, müzik eğitiminin daha erişilebilir hale getirilmesi gerektiğini ve her çocuğun bu fırsattan yararlanması için daha kapsayıcı bir eğitim politikası oluşturulmasının önemini ortaya koymaktadır.

Türkiye'deki mevcut müzik eğitimi politikaları üzerine yapılan bir başka çalışma, müzik eğitiminin çocukların gelişimi üzerindeki olumlu etkilerinin farkında olunmasına rağmen, bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı olduğunu göstermektedir. Erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin özellikle kırsal bölgelerde daha fazla yaygınlaştırılması ve bu konuda devlet tarafından teşviklerin artırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bu bulgulara göre, Türkiye'deki müzik eğitimi uygulamaları geniş kitlelere yayılma potansiyeline sahip olmasına rağmen, fırsat eşitsizlikleri ve bölgesel farklar bu sürecin önündeki engelleri oluşturmaktadır. Erken çocukluk döneminde müzik eğitimi uygulamalarının yaygınlaştırılması, çocukların gelişimine olan katkıları göz önüne alındığında oldukça önemli bir adımdır. Türkiye'de müzik eğitiminin, özellikle devlet okulları ve kırsal bölgelerdeki çocuklar için daha erişilebilir hale getirilmesi, çocukların gelişim süreçlerini destekleyen bir faktör olacaktır.

6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, müzik eğitiminin 0-6 yaş grubundaki çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişimleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Bulgular, müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerinde çok yönlü katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Müzik, çocukların yalnızca eğlenceli vakit geçirmelerini sağlamaz, aynı zamanda bilişsel, sosyal, dilsel ve motor becerilerini de geliştiren önemli bir eğitim aracıdır.

Bilişsel gelişim açısından değerlendirildiğinde, müzik eğitimi alan çocukların dikkat, hafıza ve problem çözme becerilerinde belirgin iyileşmeler olduğu gözlemlenmiştir.

Özellikle Schellenberg (2004), müzik eğitiminin çocukların IQ düzeylerini ve problem çözme becerilerini artırmada önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Koç (2006) ise müzik eğitiminin çocukların hafıza kapasitelerini ve dikkat sürelerini geliştirdiğini vurgulamaktadır.

Ayrıca, Shaw (1999) ve Standley (2008) gibi araştırmalar, müziğin bilişsel esneklik ve yaratıcı düşünme becerileri üzerinde de olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Müzik eğitimi, beyin plastisitesi üzerinde de olumlu etkiler yaparak çocukların zihinsel esneklik kazanmasını sağlar, bu da onların problem çözme becerilerini güçlendirir. Ancak, Türkiye’deki müzik eğitimi uygulamaları büyük şehirlerde daha yaygınken, kırsal bölgelerde bu fırsatlar sınırlı kalmaktadır.

Yıldız (2016) ve Duran (2015), müzik eğitiminin Türkiye’de daha geniş bir kitleye ulaşması için devlet destekli projeler ve kapsayıcı eğitim politikalarının hayata geçirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Sosyal-duygusal gelişim açısından müzik eğitiminin çocukların empati, duygusal farkındalık ve işbirliği becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Yavuzer (2003) ve Gordon (2002) gibi araştırmalar, grup müziği etkinliklerinin çocukların empati kurma, kendilerini ifade etme ve başkalarının duygularını anlama becerilerini güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Özellikle grup müziği çalışmaları, çocukların topluluk içinde kendilerini daha rahat ifade etmelerini, liderlik becerileri geliştirmelerini ve işbirliği yapmayı öğrenmelerini sağlamaktadır.

Yavuzer’in (2003) bulgularına göre müzik eğitimi, çocukların duygusal zekalarını güçlendiren önemli bir araçtır. Bu gelişim, çocukların sosyal etkileşimlerinde daha özgüvenli olmalarını ve sosyal ortamlarda daha başarılı olmalarını sağlar.

Ayrıca, Demir (2017) Türkiye’de müzik eğitiminin çocukların sosyal becerilerini geliştirdiğini ve toplumsal farkındalıklarını artırdığını belirtmiştir.

Dil gelişimi açısından, müzik eğitimi çocukların fonolojik farkındalıklarını artırmış ve kelime dağarcıklarını genişletmiştir. Standley (2008) ve Hallam (2010), müzikle dil öğreniminin çocukların fonetik farkındalıklarını geliştirdiğini ve dil becerilerini hızlandırdığını göstermektedir.

Ritmik şarkılar ve tekerlemeler, çocukların sesleri daha iyi ayırt etmelerini sağlayarak dil öğrenme süreçlerini eğlenceli hale getirmiştir.

Honig (2011) de müzikli oyunların çocukların dil öğrenim süreçlerine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Ayrıca, Demir (2017) Türkiye’de müzik eğitiminin dil gelişimi üzerinde büyük etkiler yarattığını ve bu süreci hızlandırdığını ortaya koymuştur. Müzik, çocukların dil becerilerini güçlendiren ve kelime öğrenme hızlarını artıran önemli bir araçtır.

Motor gelişim açısından müzik eğitiminin çocukların bedensel farkındalıklarını artırarak motor becerilerini geliştirdiği saptanmıştır. Aral (2006) ve Wolf (2007) gibi araştırmalar, müzik eğitimi alan çocukların ince ve kaba motor becerilerinde belirgin iyileşmeler kaydettiklerini göstermektedir.

Özellikle ritmik hareketler ve enstrüman çalma, çocukların el-göz koordinasyonlarını artırırken, motor hareketlerini daha kontrollü hale getirmelerini sağlamaktadır. Demir (2017), müzikle yapılan ritmik çalışmaların, çocukların motor becerilerini geliştirdiğini ve bedensel koordinasyonlarını güçlendirdiğini vurgulamaktadır.

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, müzik eğitiminin erken çocukluk dönemindeki çok yönlü katkılarına daha etkili şekilde ulaşılabilmesi için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Öncelikle, okul öncesi eğitim programlarında müzik uygulamalarının daha sistemli ve planlı biçimde yer alması önerilir. Bu uygulamaların yalnızca şarkı söyleme ile sınırlı kalmaması; ritim çalışmaları, hareket-müzik koordinasyonu, enstrüman tanıtımı ve yaratıcı müzik etkinlikleri gibi çeşitli alanları da kapsamaları gerekmektedir. Bu bağlamda, okul öncesi öğretmenlerinin müzik pedagojisi alanında desteklenmesi önem taşımaktadır. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini artırmaya yönelik hizmet içi eğitim seminerleri ve uygulamalı atölye çalışmaları düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde müzik eğitime yönelik temel bilgi ve becerilerle donatılması sağlanmalıdır.

Müzik eğitiminin etkili biçimde yürütülebilmesi için gerekli araç-gereç ve materyal desteği sağlanmalıdır. Özellikle kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin bu tür materyallere erişimini kolaylaştıracak merkezî planlamalar yapılmalı, dijital içeriklere erişim teşvik edilmelidir.

Ebeveynlerin de sürece aktif katılımı desteklenmelidir. Ailelerin çocuklarıyla birlikte müzikli etkinliklere zaman ayırmaları, ev ortamında müzik dinlemeleri, ritim oyunları oynamaları ve şarkı söylemeleri önerilir. Bu konularda aileleri bilinçlendirmeye yönelik bilgilendirici rehber materyaller hazırlanması faydalı olacaktır.

Türkiye’de müzik eğitimi uygulamalarının yaygınlaştırılması için bölgesel eşitsizliklerin azaltılması hedeflenmelidir. Kırsal ve dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocukların müzik eğitime erişimlerini artırmaya yönelik yaratıcı uygulamalar geliştirilmelidir. Örneğin, mobil müzik atölyeleri ya da öğretmenlere yönelik çevrim içi destek platformları etkili olabilir.

Son olarak, bu alandaki akademik çalışmaların artırılması önerilmektedir. Türkiye bağlamında, deneysel ve boylamsal araştırmalarla müzik eğitiminin uzun vadeli etkilerinin ortaya konması önemlidir. Ayrıca, öğretmenlerin ve ebeveynlerin müzik eğitime yönelik tutumlarının değerlendirilmesi, eğitim politikalarının geliştirilmesinde yol gösterici olabilir.

7. KAYNAKLAR

- Aktaş, A.**, 2013. Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programındaki müzik etkinliklerini uygulama durumları (Niğde ili örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Altınölçek, H.**, 2004. Tedavide Müzik ve Antik Dönemde Uygulanması. *Müzik ve Bilim Dergisi*, 1(1).
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş., Çimen, S.**, 2001. Çocuk Gelişimi-1, YA-PA Yayınları, İstanbul.
- Aral, N., Can Yaşar, M.**, 2015. 36-72 Aylık çocuklar için eğitim programı. *Okul Öncesi Eğitim Programları*. eds. Aysel Köksal Akyol, Hedef Yayınları, pp. 78-112, Ankara.
- Aral, N., Köksal Akyol, A., Sığırtmaç, A.**, 2006. Beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıkları üzerinde orff öğretisine dayalı müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15:1-9.
- Ayan, L.**, 2010. G. Verdi'nin "Rigoletto" Operasının Şan Tekniği ve Yorumlama Problemleri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sahne Sanatları Anasanat Dalı, Adana.
- Aylaz, B.**, 2018. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Müzik Eğitimi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Bal, S., Artan, İ.**, 1995. 0-6 Yaş Çocuklarının müzik Eğitimi - Aileler ve Eğitimciler İçin Rehber kitap. İstanbul, YA-PA Yayınları. pp. 5-17.
- Barışeri, N.**, 2000. İlköğretim Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretiminde Kendilerine Olan Özgüvenlerinin İncelenmesi. *S.Ü. Eğitim Fak. Dergisi*, 10: 327-339.
- Beachwood, M.**, 1997. Startling New Discoveries About Music Effect On The Brain, ABD Ulusal Haber Servisi.
- Bilen, S.**, 1994. Aslı Özmen İşmen (Editör)Müzik Eğitimi Yöntem ve Tekniklerinin Müzik Eğitimindeki Önemi. *Türkiye'de Müzik Öğretmenliği Eğitiminin Yetmişinci Yılına Armağan (1924-1994)*, pp. 345-349, Ank. GEFAD.
- Bottero, J., Samuel N. Kramer.**, 2017. Mezopotamya Mitolojisi. İstanbul, 68s.
- Bulut, D., Aktaş, A.**, 2014. Okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini uygulama durumları (Niğde ili örneği). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 1:21-34.
- Büyükgönenc Polat, B.**, 2018. Okul öncesi müzik eğitiminin önemi ve eğitim yöntemleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 7:52-64.

- Choksy, L., Abramson, R. M., Gillespie, A. L. L., Woods, D., York, F., 2000.** *Teaching music in the twenty-first century*. Prentice Hall. Çeviren: Gülay Göğüş. Yirmibirinci Yüzyılda Müzik Öğretimi. Yayınlanmamış Çeviri, Bursa.
- Costa Giomi, E., 2004.** Effects of three years of piano instruction on children's academic achievement, school performance and self-esteem. *Psychology of Music*, 2:139-152.
- Costa-Giomi, E., Patrick, L., Filsinger, K., 2012.** Research Presentations & Discussion, *Research & Teacher Education Conference*.
- Coşgun, S., 2011.** Eski Yunan'da Çocukların ve Gençlerin Eğitimi. *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Creswell, J. W., 2014.** *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 4th ed., Sage Publications, California.
- Çevik, B., 2007.** Müzik öğretim yöntemlerinden, orff müzik öğretiline genel bir bakış. *BAÜ FBE Dergisi*, 1:95-100.
- Deleş, B., Kaytez, N., 2020.** Çocuk gelişiminde müziğin yeri ve önemi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10:133-142.
- Dinçer, İ., 1992.** Çocuk Gelişimi ile İlgilenenler İçin El Kitabı, İstanbul: YA-PA Yayınları, 7s.
- Doğan, B., 2006.** Avrupa'da Müzik ile Terapi, İstanbul 2006, 11s.
- Doğan, C., Tecimer, B., 2019.** Anasınıfına devam eden çocukların matematiksel akıl yürütme becerilerine piyano destekli müzik etkinliklerinin etkisi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 3:13-33.
- Doğan, C., 2018.** Anasınıfına devam eden 60-72 aylık çocukların matematiksel akıl yürütme becerilerine piyano destekli müzik etkinliklerinin etkisi. *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmez, B. M., 2015.** Müziğin Kökeni Üzerine, Ankara 2015, 43s.
- Dural, T., 2007.** Yan Flüt Eğitiminde Diyafram Nefesinin Önemi ve Diyafram Nefesinin Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yan Flüt Dersi Öğretim Programlarındaki Yeri. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bölümü, Ankara.
- Edwards, R., 1996.** Children Learn Faster To The Sound Of Music. *New Scientist*.
- Ekici, T., 1998.** Orff Çalgıları ve Müzik Eğitiminde Kullanım Yöntemleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir.

Erhat, A., 1972. Mitoloji Sözlüğü, İstanbul 1972, pp. 265-267.

Eser, C., 2010. Okulöncesi Müzik Eğitimi.

Eskioğlu, I., 2003. Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri, *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi, Malatya, Bildiriler: 116-123.

Franklin, M., Moore, K., Yip, C., Jonides, J., Rattray, K., Moher, J., 2008. The effects of musical training on verbal memory. *Psychology of Music*, 3:353-365.

Fubini, E., 2006. Müzikte Estetik. Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

Galamian, İ., 1962. Principles of Violin Playing and Teaching. USA: Prentice-Hall Inc.

Geoghegan, N., Mitchelmore, M., 1996. Possible effects of early childhood music on mathematical achievement. *Australian Research in Early Childhood*, 1:57-64.

Gordon, E., 2000. Ritim: İşitme ve notasyonun çıkarımlarını karşılaştırmak. Chicago: GIA Publication, Inc.

Göncü Özal, İ., 2010. Okul öncesi eğitimde müzik eğitiminin temel sorunları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2:355-362.

Gün Duru, E., Köse, H. S., 2012. Klasik Müzik Dinlemenin İlköğretim Öğrencilerinin Sınav Başarılarına Etkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 2:143-149.

Hannaford, C., 1995. Neden öğrenmek kafanın içinde değil. Atlanta, Georgia: Great Ocean Publisher.

Irwin, P., 2008. Current trends in early childhood music education.

İlyasoğlu, E., 2013. Zaman İçinde Müzik, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1s.

Jakobson, L. S., Cuddy, L. L., Kilgour, A. R., 2003. Time Tagging: A Key To Musician's Superior Memory. *Music Perception*, 3:307-313.

Kabataş, M., 2017. Çocuk gelişimi açısından müzik eğitiminin çocuğa kazanımları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2:153-164.

Kandır, A., Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel Şahin, F., Turla, A., 2003. Müziğin Okul Öncesi Dönemde Kullanılması. Ankara: Kök Yayıncılık. pp. 111-119.

Karadağ, A., 1997. Okul Öncesinde Dramatik Etkinlikler-Kukla- Dramatizasyon-Drama. Ankara, Kök Yayıncılık, pp. 111-119.

Kaygısız, M., 2004. Müzik Tarihi-Başlangıçtan Günümüze Müziğin Evrimi. Kaynak Yayınları, İstanbul.

- Kaygısız, M.,** 2017. Müzik Tarihi (Başlangıcından Günümüze Müziğin Evrimi), İstanbul, 67s.
- Kırıçoğlu, O. T.,** 2002. Sanatta Eğitim. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Kirschner, S., Tomasello, M.,** 2010. Joint music making promotes prosocial behavior in 4-year-old children. *Evolution and Human Behaviour*, 37:354-364.
- Kliever, G.,** 1999. The Mozart Effect, *New Scientist*.
- Kocabaş, A.,** 2004. Müzik Eğitiminin Çoklu Zeka Alanlarına Etkisi ve Köy Enstitüleri, İzmir: Yeniden İmece Dergisi 4. Sayı.
- Koç, E.,** 2006. Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi ile Anasınıfı Bölümlerinde Okutulan Müzik Öğretimi Derslerinin Genel Durumunun Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Köksoy, A., Taş, A.,** 2005. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan anaokulu öğretmenlerinin okul öncesi dönemde müzik eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Fakültesi Dergisi*, 1:31-34.
- Kramer, S. N.,** 2002. Tarih Sumer’de Başlar, İstanbul. pp. 242-243.
- Kraus, N., Chandrasekaran, B.,** 2010. Music training for the development of auditory skills. *Nature Reviews Neuroscience*, 11:599-605.
- Mercin, A. L., Alakuş, A.,** 2007. Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9:14-20.
- Mertoğlu, E.,** 2002. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Grubundaki Çocukların Ritim (Tartım) Algılamalarının İncelenmesi. *Sanatta Yeterlilik Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi [MEGEP],** 2017. Çocuk gelişimi ve eğitimi müzik etkinlikleri. Ankara, 2017.
- Mete, M.,** 2020. Müziğe ilişkin temel kavramlar, ritimsel algı, ses gelişimi ve gelişim alanları ile ilişkisi. M. S. Gönen (Ed.), *Erken çocuklukta ritim, dans ve orff eğitimi* içinde. Ankara: Pegem, pp. 1-18.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB),** 2017. İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı, Ankara, 2017.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB],** 2013. Okul öncesi eğitim programı. Ankara, 2013.
- Music Council of Australia.,** 2010. Music in early childhood education: A submission from the music council of Australia.

- Odabaşı, F.**, 2006. Dil-Kültür Bağlamında Müzik Dili ve Bunun Sosyal Bütünleşmedeki Yeri. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14:249-264.
- Orff, C.**, 1977. *Music for Children: Orff-Schulwerk American Edition, Vol. 2 primary*, Schott Music Corp, U. S. A.
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel Şahin, F., Kandır, F., Turla, A.**, 2003. Müziğin okul öncesi eğitimde kullanılması. Kök Yayıncılık, Ankara.
- Özdemir Tunalı, A.**, 2008. Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik etkinlikleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Özeke, S.**, 2007. Kodaly Yöntemi ve İlköğretim Müzik Derslerinde Kodaly Yöntemi Uygulamaları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1:111-119.
- Özeren, E.**, 2002. 21.Yüzyılda Müzik Eğitiminde Yaklaşım ve Anlayış Ne Olmalıdır? “Çocuk Müzik Eğitimi”nin Sorunları. *Uluslararası “Avrupa’da ve Türk Cumhuriyetleri’nde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi” Bildirisi*. Gazi Üniv. Gazi Eğt. Fak. Ankara. 13-16 Kasım, s. 160-163.
- Özmenteş, S.**, 2013. Çalgı Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Kullandıkları Çalışma Taktikleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2:439-454.
- Öztürk, A.**, 2007. Okul öncesi eğitimde müzik. Morpa Yayıncılık, İstanbul.
- Sarıboğa, B., Akıncı, Ç.**, 2017. Antik Yunan Toplumunda ve Felsefesinde Müzik ve Flüt Çalgısı. *AKÜAMADER*, 6:1-16.
- Sarıboğa, B., Çiler, A.**, 2017. Antik Yunan Toplumunda ve Felsefesinde Müzik ve Flüt Çalgısı. *AKÜ AMADER*, 6:4.
- Selanik, C.**, 1996. Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni, Ankara 1996, 2s.
- Seyrek, H., Sun, M.**, 1997. Okul Öncesi Eğitiminde Müzik. MEY Yayınları, İzmir.
- Soysal, F.**, 2012. Erken Çocukluk Dönemi Müzik Eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 3:191-207.
- Sönmez, D.**, 2008. Antik Dönemde Anadolu’da Müzik ve Müzik Aletleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya 2008, s.3.
- Şeker, S. S.**, 2005. 7-11 yaş grubunda orff öğretisi destekli keman eğitiminde başlangıç metodu oluşturulmasına ilişkin bir çalışma. *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tarman, S.**, 1999. Yaratıcılık: Kuramları-Boyutları-Zeka ve Eğitimle İlişkisi. *Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi “Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu”*, 28-29-30 Nisan 325-340.

- Topoğlu, O.,** 2012. Çocukların eğitiminde kullanılan müzik öğretim yöntemleri. *International Journal of Early Childhood Education Research*, 2:29-50.
- Töreyn, A. M.,** 1998. Türkiye Türkçesi Dil Bilgisi Yapısının Şan Eğitimi Amaç, İlke ve Teknikler Açısından İncelenmesi. *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tufan, S.,** 2002. Kùltürler Arası Etkileşimde Erken Müzik Eğitiminin Önemi. *Uluslararası "Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetleri'nde Müzik Kùltürü ve Eğitimi Kongresi" Bildirisi*, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakùltesi, Ankara, Türkiye, 13-16 Kasım 102-108.
- Türkmen, E.,** 2021. Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Türkoğlu, D.,** 2019. Gordon müzik öğrenme teorisi erken çocukluk müzik eğitimi programının çocukların müzikal duyumsamasına etkisi. *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uçan, A.,** 1994. Müzik Eğitimi-Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Uçan, A.,** 1996. İnsan ve müzik, insan ve sanat eğitimi (ikinci baskı). Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- Ünal, A.,** 2004. Çivi Yazılı Hititçe Kaynaklara Göre Hititler'de ve Çağdaş Eski Anadolu Toplumlarında Müzik, Dans, Eğlence ve Akrobatik Oyunlar. *I. Uluslararası Tarihte Anadolu Müziği ve Çalgıları Sempozyumu*, Ankara 2004 101-102.
- Ünal, A.,** 2016. Hititlerde ve Eski Anadolu Toplumlarında Din, Devlet, Halk ve Eğlence (Müzik, Dans, Spor, Akrobasi, Sirk ve Gladyatör Oyunları). Ankara 2016, s.75.
- Ünal, Ş.,** 2001. Hayatta Önemli Bir Dönüm Noktası: Meslek Seçimi. *İlk Adım Dergisi*, Ekim.
- Whittell, G.,** 1997. Piano Is Key To The Toddler Success. *The Times*.
- Yavuzer, H.,** 2003. Çocuğu tanımak ve anlamak. Remzi Yayınevi, İstanbul.
- Yıldız, G., Nacakcı, Z.,** 2016. Okul öncesi dönem çocuklarının müziksel gelişim özellikleri: Bir literatür derlemesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16:38-45.
- Yıldız, G.,** 2019. Okul öncesi dönemde müzik eğitimi. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Yiğit, Ç.,** 2010. Müzikte Yaratıcı Drama. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakùltesi Dergisi*, 3:9.
- Yurtcan, A. E.,** 2005. Bakır Üflemeli Çalgıların Yapısı ve Orkestradaki Kullanım Tekniklerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Sanat Dalı, İstanbul.

URL-1. <https://www.quora.com/Music-Theory-How-does-Ligeti-s-approach-to-sound-masses-differ-from-Penderecki-s> - 30 Aralık 2024

URL-2. <http://deryaozcelik-ahisnfretmenlii1c.blogspot.com.tr> – 30 Aralık 2024

URL-3. <http://www.forumsanat.com/san-egitimi> - 30 Aralık 2024

URL-4. <https://tarisio.com/news/galamian-amati-june-2015-london> - 30 Aralık 2024

URL-5. <http://muzik.iksv.org/tr> - 30 Aralık 2022

